

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

- ECONOMIE NAȚIONALĂ
- CONDUCERE-ORGANIZARE
- LECTII
- TEORII-IDEI
- ECONOMIE MONDIALĂ

**VIZITA DE LUCRU
A TOVARĂȘULUI
NICOLAE CEAUȘESCU
ÎN MUNICIPIUL ARAD**

În fața machetei întreprinderii de strunguri

Se examinează prototipul vagonului de metrou

Pe platforma chimică arădeană

Obiective prioritare în investiții

PUNEREA ÎN FUNCȚIUNE ÎNAINTE DE TERMEN ȘI MICȘORAREA COSTURILOR

ÎN DOMENIUL investițiilor — care ocupă un loc central în strategia dezvoltării economico-sociale a țării — economia noastră a înregistrat succese de seamă în anul pe care l-am încheiat. Realizările anului precedent au fost mai mari cu 3.1% față de cele din 1975, iar numărul capacităților de producție industriale și agrozootehnice care au completat harta economică și potențialul tehnic al țării a fost de 356. Totodată, a fost devansată darea în exploatare a peste 40 capacități de producție industriale importante, fapt ce a făcut ca economia să beneficieze de importante sporuri de producție și acumulări. Câteva exemple sînt concludente în acest sens: capacitatea de 10 mii buc./an redutoare de turație la Întreprinderea de ventila-toare Vaslui, de pildă, a fost dată în funcțiune în devans față de termenul planificat cu 2 luni, cea de 600 t/an rețele cord viscoză la Combinatul de celuloză și hirtie Brăila cu peste 2 luni, cea de 12 480 mii m.p. țesături tip bumbac crude la Țesătoria de bumbac Baia Mare cu peste 2 luni; în sfîrșit, capacitatea de peste 1 600 mii m.p. țesături tip lînă la întreprinderea „Postăvăria Română” — București a fost dată în exploatare cu 1 lună mai de vreme.

In 1977 — accentuarea laturilor calitative

PLANUL pe 1977, prevede creșterea volumului de investiții cu 16,7% față de 1976, una din cele mai mari din actualul cincinal. Înfăptuirea acestor prevederi are loc în condiții cu totul deosebite față de perioadele anterioare, ca urmare a măsurilor adoptate de conducerea partidului, din inițiativa secretarului său general, cu privire la reducerea consumurilor de materiale și a costului construcțiilor — măsuri cu prăfundă semnificație politică și economică, menite să revoluționeze gîndirea celor care lucrează în acest domeniu — de la cercetare-proiectare și pînă la darea în exploatare a noilor capacități.

Caracteristica predominantă a planu-

lui de investiții pe acest an o constituie **accentuarea laturilor calitative**, eficiența ridicată cu care se prevede realizarea noilor obiective. Este vorba, în primul rînd, de reducerea costurilor noilor investiții, ca urmare a amplei acțiuni, desfășurate la sfîrșitul anului trecut, de reexaminare a documentațiilor tehnico-economice. Analizele efectuate de către specialiști — proiectanți, constructori și alte cadre de specialitate — au scos în evidență însemnate rezerve în documentațiile obiectivelor de investiții. Astfel, **prin revizuirea documentațiilor la un număr de 6 900 obiective aflate în execuție la sfîrșitul anului 1976 sau prevăzute să înceapă în acest an, s-a redus volumul de construcții-montaj cu peste 27 miliarde lei, respectiv cu 26%** din valoarea lucrărilor rămase de realizat. Aceste reduceri s-au concretizat în economii de materiale de peste 2 milioane tone ciment, 570 mii tone oțel beton, importante cantități de table, profile și conducte etc. **Pe întregul cincinal, rezervele identificate în documentații la lucrările de construcții-montaj se evaluează la circa 85—90 miliarde lei, respectiv economii de circa 10 milioane tone ciment, 1,5 milioane tone oțel etc.**

Toate aceste rezerve reflectă pe deplin justetea și realismul măsurilor luate de către conducerea partidului cu privire la sporierea eficienței economice a investițiilor, prin reducerea consumurilor de materiale și a costului construcțiilor. Importanța deosebită politico-socială a economisirii la maximum a fondurilor de investiții ne este dată de faptul că ele sînt utilizate, cu prioritate, pentru ridicarea standardului de viață al poporului. Astfel, potrivit Hotărîrii Plenarei C.C. al P.C.R. din 2—3 noiembrie 1976, pe seama acestor economii s-au alocat suplimentar fonduri și materiale pentru construcția a încă 120 000 de noi apartamente și circa 40 000 de garsoniere destinate familiilor tinere, fără copii. Aceasta înseamnă că, în acest cincinal, vom realiza circa 980 000—1 000 000 de locuințe de mărimi diferite, aproape de două ori mai mult decît în cincinalul precedent. Totodată, se vor aloca fonduri în sumă de circa 10 miliarde lei pentru creșterea mai accentuată a veniturilor oamenilor

muncii. O parte din economii vor fi utilizate pentru devansarea execuției unor obiective de investiții importante, pentru realizarea de noi obiective economice, cu deosebire în județele rămase în urmă, precum și pentru lichidarea unor locuri înguste din unele sectoare de activitate.

Firește, pentru a spori, în continuare, eficiența investițiilor **este imperios necesar ca titularii, beneficiarii și proiectanții să treacă la o restructurare radicală, revoluționară, a însăși concepției de proiectare și execuție a construcțiilor, care trebuie limitate la minimum.** În acest sens, se impune ca în notele de comandă și în proiectele de execuție să se pornească de la cunoașterea multilaterală a tehnologiilor de fabricație ce vor fi adoptate, a parametrilor tehnico-economici ai instalațiilor tehnologice, a mașinilor și utilajelor necesare pentru realizarea noilor obiective și, numai în funcție de acestea, să se determine volumul și structura construcțiilor. Rezultate bune s-au obținut astfel, la Întreprinderea de utilaj greu Iași, unde, aplicîndu-se o gîndire tehnică avansată, coroborată cu rațiuni de eficiență ridicată, pe baza stăpînirii temeinice a tehnologiilor de fabricație, s-a trecut la o îndesire a liniilor tehnologice și la renunțarea la unele zone de depozitare închise. Aceste măsuri au contribuit la reducerea suprafeței halelor cu 33 500 m.p. și, în mod corespunzător, a valorii investiției.

În același timp, este necesar, ca la proiectarea și executarea construcțiilor să se aibă în vedere o dimensionare rațională a acestora, pentru a se evita supradimensionările, excesele arhitectonice și de finisaj, care duc la consumuri mari de materiale și de forță de muncă. Tot astfel, se cer adoptate soluții constructive care să solicite utilizarea de materiale ușoare și ieftine ce se produc în țară. Că o asemenea gîndire este deosebit de eficientă, ne demonstrează cazul laminorului degrosor și semifabricate din cadrul întreprinderii de oțeluri aliate Tîrgoviște unde, prin reconsiderarea fluxului tehnologic și îndesirea utilajelor pentru ajustajul semifabricatelor, s-a redus suprafața construită a halei cu 16 600

m.p. și, în mod corespunzător, numărul instalațiilor aferente, al podurilor rulante etc.

Direcțiile de acționare pentru reducerea costului construcțiilor și sporirea eficienței investițiilor privesc și **utilizarea de structuri și detalii constructive eficiente**, aplicarea de tehnologii de execuție de mare randament, cu productivitate ridicată, adoptarea de soluții de fundare care să nu consume ciment și alte materiale, prin consolidarea terenurilor atunci când acestea sînt slabe; de asemenea, se impune realizarea în soluții economicoase a traseelor pentru rețelele electrice, de alimentare cu apă, canalizare, gaze și altele, prin scurtarea la minimum a lungimii acestora, sistematizarea și gruparea lor rațională etc. Reexaminîndu-se, de exemplu, soluția dată prin documentația tehnico-economică pentru acoperișul halei, de la grupul de sinteză din cadrul instalației de fosgen de la Combinatul chimic Rm. Vilcea, s-a constatat că, prin înlocuirea che-soanelor grele prevăzute pentru acoperișul halei cu azbociment și a pereților de fronton cu mase plastice, se realizează o construcție mai ușoară, cu o economie de fonduri de 6 milioane lei. Tot astfel, prin lucrări de consolidare a terenului de fundare și prin folosirea de materiale ușoare la închideri și acoperiș a halelor și celorlalte obiecte de la uzina de construcții metalice din cadrul Combinatului siderurgic Călărași, s-a renunțat la execuția a 1 300 piloți din beton armat.

Reducerea cheltuielilor materiale

O DEOSEBITĂ atenție se cere acordată în procesul de proiectare și de execuție și **obiectelor de construcții auxiliare**, celor destinate transporturilor, parcajelor și platformelor auto, utilităților și obiectelor neproductive. Experiența ultimelor acțiuni de revizuire a documentațiilor a demonstrat că atunci cînd se examinează cu atenție fiecare obiect de construcție în parte, se pot obține economii însemnate. Așa a fost cazul soluțiilor de îmbunătățire a folosirii depozitelor existente și perfecționării sistemului de aprovizionare și transport de la Întreprinderea de celuloză chimică din cadrul Combinatului de fire și fibre artificiale Brăila, unde durata de depozitare s-a redus de la 30 la 20 zile, și, ca urmare, s-a renunțat la execuția a 23 820 m.p. depozite pentru materia primă.

Dealtfel, așa cum s-a stabilit la ședința Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. din 10 decembrie 1976, reducerea cheltuielilor materiale și a costului construcțiilor trebuie să constituie o acțiune permanentă, ale cărei rezultate să se reflecte în planul pe anul 1977. Aceasta presupune ca toți factorii din acest sector de activitate să se preocupe în acțiunea de înnoire a tehnologiilor de execuție, de găsirea unor noi soluții constructive mai eficiente și noi materiale de construcții. În același timp, trebuie să se treacă

de urgență la aplicarea noilor reglementări, aprobate la sfîrșitul anului 1976, cu privire la elaborarea, avizarea și aprobarea documentațiilor tehnico-economice pentru investiții. Aceste reglementări aduc o seamă de perfecționări ale activității de investiții, simplificări în procesul de elaborare, avizare și aprobare a documentațiilor, precum și creșterea responsabilității titularilor, beneficiarilor de investiții și proiectanților. Altfel spus, titularilor și beneficiarilor de investiții, pe de o parte, și proiectanților, pe de altă parte, le revine sarcina de a dovedi o răspundere sporită atunci cînd sînt puși în situația de a concepe realizarea unor noi obiective de investiții, de a chibzui cu atenție la tehnologiile de fabricație și soluțiile constructive ce le adoptă, la creșterea randamentului economic și financiar ce trebuie obținut de pe urma fiecărui leu investit.

Sarcini importante revin prin noul act normativ și organelor centrale de sinteză și băncilor finanțatoare, chemate să fie mai prezente și mai active pe tot parcursul procesului de proiectare și de execuție a investițiilor, să vegheze la respectarea cu strictețe a legilor, normelor, normativelor în vigoare. Prevederea înscrisă în noua reglementare, ca notele de comandă pentru tehnologie și pentru lucrări de construcții și instalații care se dau proiectanților pentru a elabora proiectele de execuție, să fie aprobate, după caz, în funcție de valoarea noilor investiții, prin decret prezidențial sau de către organele colective de conducere ale ministerelor, celorlalte organe centrale, comitetele executive ale consiliilor populare, centralelor industriale și întreprinderilor, după avizarea lor de către organele avizatoare, ca și însușirea aprobării proiectelor de execuție de către organele ierarhice superioare — dau garanția unor decizii bine gîndite cu privire la executarea investițiilor, la luarea în considerare a tuturor exigențelor impuse de asigurarea unei eficiențe ridicate. Se are în vedere, de asemenea, să se accentueze participarea nemijlocită a cadrelor de specialitate din ministere, centrale industriale, a proiectanților și furnizorilor de utilaje în procesul de execuție a lucrărilor pe șantiere, îmbunătățirea radicală a asistenței tehnice la montajul mașinilor, utilajelor și instalațiilor tehnologice, precum și la realizarea, în soluții constructive, eficiente, a lucrărilor de construcții.

La fel de importantă este și prevederea din noua reglementare de a se reduce la minimum necesar volumul lucrărilor de documentație și de proiectare, prin deplasarea muncii spre soluționarea directă a problemelor la șantiere, acolo unde de fapt are loc procesul de realizare a noilor obiective industriale, agricole, social-culturale, edilitare. Odată adoptate prin proiecte măsurile ce se impun pentru creșterea eficienței economice a obiectivelor de investiții, titularilor, beneficiarilor, proiectanților și constructorilor, le revine sarcina de mare răspundere de a asigura materializarea în termene cît mai scurte a proiectului de execuție.

Asigurarea din timp a condițiilor tehnico-materiale

POTRIVIT prevederilor planului, în acest an urmează să fie date în exploatare un număr de peste 550 capacități de producție industriale și agro-zootehnice importante, precum și alte capacități restante din anul precedent. Realizarea la termen a acestor capacități, ca și a celorlalte obiective economice, social-culturale, edilitare, de gospodărie comunală și de locuințe prevăzute în plan, presupune o pregătire temeinică și din timp a condițiilor tehnico-materiale necesare.

Un obiectiv principal în activitatea de investiții trebuie să îl constituie asigurarea mașinilor, utilajelor și instalațiilor tehnologice, montarea în termene scurte și funcționarea lor la parametrii stabiliți. „Activitatea — sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu la Plenara C.C. al P.C.R. din 2—3 noiembrie 1976 — trebuie apreciată în funcție de felul cum funcționează mașinile, utilajele, instalațiile, indiferent dacă construcția e terminată sau nu. Construcția, finisajul construcției se pot realiza și după terminarea instalației. Trebuie să punem pe primul plan obligația de a se asigura punerea în producție și funcționarea utilajelor, instalațiilor și mașinilor”. Iată de ce, mai mult ca oricînd, este necesar să crească preocuparea titularilor și beneficiarilor de investiții pentru asigurarea din vreme a mașinilor și utilajelor necesare. Să nu uităm că unele șantiere au întâmpinat numeroase greutăți în activitatea lor — cu efecte negative asupra creșterii productivității muncii — fie din cauza neasigurării utilajelor necesare, a necontractării sau contractării lor cu termene necorelate cu datele de predare la montaj și, respectiv, de punere în funcțiune a capacităților planificate, fie datorită neonorării la termen a obligațiilor contractuale de livrare a utilajelor, atît de către furnizorii externi, cît și de cei din țară.

În lumina unor astfel de situații se impune ca nici un investitor să nu poată trece la executarea construcțiilor decît după ce au fost asigurate toate mașinile, utilajele și instalațiile necesare, pentru că numai astfel va exista certitudinea realizării în termen a investiției și a evitării imobilizării unor fonduri în construcții care să stea nedotate perioade îndelungate. După cum execuția lucrărilor de construcții trebuie realizată cu tehnologii avansate, de productivitate ridicată. Aceasta presupune o accentuare a procesului de mecanizare în construcții a tuturor activităților de pe șantiere pentru eliminarea în tot mai mare măsură a muncilor necalificate, o organizare mai bună a producției și a muncii.

ORIENTĂRILE și măsurile stabilite de conducerea partidului cu privire la creșterea eficienței investițiilor obligă pe toți factorii care își desfășoară activitatea în acest domeniu, să ia toate măsurile organizatorice necesare pentru traducerea lor în viață în așa fel încît și pe această cale să se aducă o contribuție importantă la sporirea venitului național, la ridicarea nivelului de trai al întregului popor.

Alexandru OLTEANU

Piloni ai creșterii eficienței:

SPORIREA PRODUCTIVITĂȚII MUNCII
ȘI REDUCEREA CHELTUIELILOR MATERIALE

TIPIZAREA PRODUSELOR — o acțiune cu multiple implicații economice

● În industria construcțiilor de mașini și metalurgică, importante economii materiale și bănești prin tipizarea produselor, mărcilor de oțel și laminatelor ● Mari posibilități de introducere a tipizării în toate ramurile; pe cînd valorificarea lor?

ÎNTR-UN ACTIUNILE IMPORTANTE inițiate și extinse în unitățile industriale, care se soldează cu rezultate remarcabile pe linia creșterii eficienței economice, se numără și tipizarea produselor. Concept înaintat de gândire, organizare și realizare a unor produse, grupe de familii, sortotipodimensiuni, **tipizarea permite obținerea unei producții larg diversificate, pe baza utilizării unei game restrinse de piese, ansamble sau subsansamble.**

Ce este de fapt tipizarea? Prin tipizare trebuie înțeleasă acțiunea de stabilire, pe baze tehnico-economice, a unor game de produse destinate aceluiași scop, similare din punct de vedere constructiv, dar diferite ca mărime. Tipul de bază ales este un produs complet definit constructiv și funcțional, din care, prin unele adaptări, rezultă numeroase sortotipodimensiuni sau variante. Cu alte cuvinte, esența tipizării constă în realizarea unui număr cât mai mare de combinații de produse, prin utilizarea unui număr redus de repere și subsansamble.

Am insistat asupra conținutului tipizării, deoarece înțelegerea îngustă a acestuia poate facilita adoptarea unor opțiuni cu totul nedorite. Se crede, de pildă, că tipizarea produselor limi-

tează sfera diversificării, micșorează posibilitățile de realizare a unor produse în variante multiple. Or, tocmai un asemenea fenomen negativ este evitat prin posibilitățile ce le oferă tipizarea. În fond, prin tipizarea sortotipodimensională a unor componente de produse se pot realiza variante ale acestora, în zeci de tipuri, cu mărimi și puteri diferite.

În prezent, ca urmare a sarcinilor trasate de partid cu privire la mai bună gospodărire a materiilor prime, a capacităților de producție, a forței de muncă — laturi esențiale ale activității productive și coordonate fundamentale ale sporirii eficienței — **tipizarea produselor se înscrie ca o veritabilă acțiune menită să contribuie din plin la identificarea și valorificarea unor imense rezerve de creștere a producției și productivității muncii, de reducere a cheltuielilor materiale, de folosire mai bună a potențialului productiv.** În același timp, ea creează condiții favorabile unei accentuate diversificări a produselor, care să acopere o arie largă de necesități ale economiei naționale și să satisfacă mai bine cerințele de export.

Un studiu de caz: pompele de vehiculare

AM ALES din ultimele studii de tipizare încheiate, pompele de vehiculare deoarece, prin natura și proporțiile producției, precum și prin numărul mare de sortimente, ele ocupă un loc important în economie.

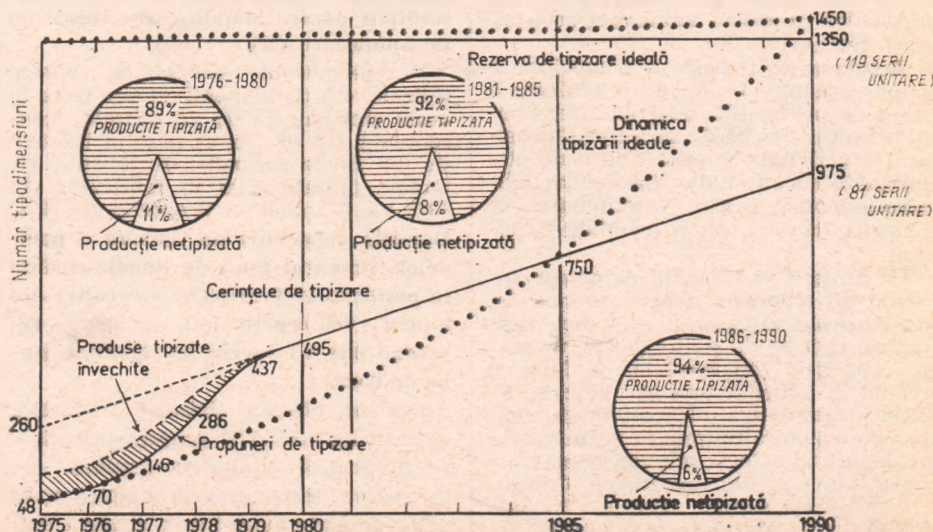
Actualmente se produce în țara noastră o gamă foarte largă de tipodimensiuni de pompe de vehiculare, atât de unitățile specializate ale Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini, cât și de cele aparținînd ministerelor de industrie chimică, minelor, petrolului și geologiei, industriei ușoare, cooperăției și industriei locale. Producția de bază — peste 88% — este realizată în 9 unități ale M.I.C.M. (din care întreprinderea „Aversa”-București are ponderea cea mai mare — 78%), iar restul de 12% se fabrică în alte 11 unități ale celorlalte ministere și organizații economice amintite. Coordonatorul cu concepția pompelor de vehiculare pe economia națională este Centrul de cercetare și proiectare de pompe (C.C.P.P.).

Pompa de vehiculare — un produs universal — este prezentă oriunde se vehiculează lichide. Ea poate fi întâlnită în aproape toate ramurile indus-

triale, în agricultură, în diferitele instalații pentru protecția mediului înconjurător, în sectorul serviciilor. În ultimii ani, producția de pompe a crescut și s-a diversificat mult în concordanță cu nevoile mereu crescînde ale economiei naționale, cit și cu cererile tot mai mari la export. Dacă pentru fie-

care tipodimensiune de pompă ar trebui să se execute reperele proprii componente (lucru valabil în prezent pentru multe tipuri), acestea s-ar ridica la peste 40 000. Execuția lor ar impune crearea de capacități corespunzătoare, o activitate multiplă de concepție și proiectare, asigurarea de S.D.V.-uri, de

Evoluția tipizării pompelor în perioada 1976-1990

forță de muncă etc. Toate acestea ar determina, firește, costuri de producție ridicate, în condițiile unei organizări și specializări a producției sub cerințele progresului tehnic contemporan.

Analiza profundă a stării de fapt existente, a sarcinilor de plan din cincinalul actual cît și în perspectivă, a atras după sine un alt mod de gîndire, soldat cu găsirea unor soluții mai eficiente de organizare a producției, în sensul de a spori și diversifica larg producția, în condițiile unor investiții cît mai restrînse și a unor costuri pe unitatea de produs reduse. Astfel s-a ajuns a se alcătui, prin strădaniile specialiștilor de la C.C.P.P., un program amplu de tipizare pentru toate pompele de vehiculare produse în țară. De la ce s-a pornit ?

FUNDAMENTAREA STRATEGIEI

Programul a fost fundamentat pe concluziile unei anchete generale privind necesarul de pompe pentru perioada 1976—1980, pe datele colectate de C.C.P.P., ca organ de avizare a importurilor, pe cunoașterea activității similare a unor firme străine cu tradiție în fabricația pompelor. Studiul a condus la concluzia posibilităților de tipizare pentru perioada 1976—1980 a 82% din necesarul de pompe în unități fizice și a 89% din cel valoric (graficul).

Așa cum rezultă din grafic, numărul produselor tipizate se va mări permanent, ajungînd de la 89% în cincinalul 1976—1980, la 94% în cincinalul 1986—1990. În 1990 se prevede atingerea nivelului potențial necesar economiei naționale de produse tipizate, exprimat prin 975 tipodimensiuni de bază, organizate în 81 serii unitare.

CONCEPTUL DE ORGANIZARE

Ansamblul acțiunilor are în vedere tipizarea constructivă a pompelor (secțiunile purtătoare), cît și tipizarea părții hidraulice (reperele cu acțiuni funcționale asupra lichidului pompat). **Tipizarea constructivă** își impune influența asupra fabricației prin concentrarea acesteia și reducerea costurilor pe unitatea de produs, în timp ce **tipizarea hidraulică** permite optimizarea cercetării și proiectării reperelor pe baza studierii modelului tip de referință. Condițiile cele mai favorabile, care permit obținerea unei eficiențe ridicate, se realizează atunci cînd tipizarea constructivă se asociază cu cea hidraulică în cadrul fabricației aceleiași serii unitare.

Acțiunea de tipizare a pompelor a impus anumite trepte de organizare a acestora pe familii, serii unitare, tipodimensiuni de bază, sortotipodimensiuni, o activitate intensă de concepție îmbinată cu un studiu aprofundat tehnico-economic pentru determinarea eficienței fiecărei soluții adoptate (schema).

Ca urmare, sortimentul de pompe solicitat de economie a fost ordonat în următoarele categorii: — pompe centrifuge tipizate de serie; pompe de mare capacitate sau speciale, produse de regulă în loturi reduse sau unicate, limitat tipizate, dar integrate în sistemă; pompe volumice tipizate de serie; pompe de vîrf tehnologice sau conceptual, sistematizate sau nesistematizate. Categoria pompelor supuse tipizării include într-o mare măsură cerințele industriei chimice și petroliere, ale industriei me-

talurgice, mineritului, ale industriei construcțiilor de mașini, agriculturii, industriei alimentare și gospodăririi a-pelor.

IN CE SE CONCRETIZEAZĂ EFICIENȚA ?

— **restringerea tipologiei parcului de pompe din cadrul economiei la 81 tipodimensiuni și 975 tipodimensiuni de bază, care permit adoptarea a peste 264 mii variante, în funcție de condițiile specifice de exploatare;**

— **reducerea numărului de repere la întreprinderile producătoare ca urmare a gradului ridicat de folosire a lor în cadrul diverselor tipuri de pompe. Însemnate economii apar prin organizarea unei fabricații de serie mare și o productivitate sporită, prin utilizarea de linii de transfer sau mașini agregat;**

— **sporește capacitatea de colaborare în producție prin realizarea de subansamble ce pot fi specializate în fabricația diverselor unități producătoare;**

— **se economisește în perioada 1976—1980 peste 600 milioane lei valută, prin renunțarea la unele importuri și reali-**

Prin procesul de tipizare se obțin numeroase avantaje:

xecuția unor tipuri de pompe în diverse unități specializate, care să folosească elemente de bază tipizate, executate de întreprinderea de bază (cea care execută pompe de serie). Această organizare va permite nu numai creșterea simțitoare a producției, a productivității muncii, ridicarea calității, dar va asigura și o utilizare mai rațională a metalului, toate reflectîndu-se pozitiv în diminuarea accentuată a costurilor pe unitatea de produs.

În perspectivă largi posibilități de extindere a tipizării în întreaga economie

STUDIUL de caz prezentat nu este singular. În programele întocmite de unitățile constructoare de mașini pentru realizarea unor instalații, linii tehnologice și utilaje pentru dotarea industriei alimentare, de pildă, s-a prevăzut a fi tipizate — lucru de acum realizat — peste 85% din volumul acest-

Treptele și eficiența tipizării pompelor

TREPTELE TIPIZĂRII	ACTIVITATEA DE CONCEPȚIE	REZULTATE
FAMILIA	STUDIUL CONSTRUCȚIEI GENERALE DUPĂ CERINȚELE BENEFICIARULUI	
SERIA UNITARĂ	<ul style="list-style-type: none"> CERCETAREA ȘI PROIECTAREA SECȚIUNILOR PURTĂTOARE CERCETAREA MODELELOR HIDRAULICE STANDARD 	145 SECȚIUNI PURTĂTOARE TIPIZATE 106 HIDRAULICI STANDARD ÎNLOCUIESC: 975 - SECȚIUNI PURTĂTOARE NETIPIZATE 975 - HIDRAULICI NESTANDARDIZATE
TIPODIMENSIUNEA DE BAZĂ	OMOLOGAREA	10 MĂRIMI DE BAZĂ, TIPIZATE (egal cu) → 1 MARIME DE BAZĂ, NETIPIZATĂ
SORTOTIPODIMENSIUNI	ÎNTOCMIREA PROIECTULUI DE FURNITURĂ LA COMANDA BENEFICIARULUI	1000 SORTOMĂRIMI TIPIZATE (egal cu) → 2 SORTOMĂRIMI NETIPIZATE

zării în țară a unei mai mari diversități de pompe;

— **se scurtează timpul de asimilare a noilor tipodimensiuni, datorită posibilității proiectării prin similitudine după cercetarea modelelor hidraulice tipizate;**

— **se reduc operațiile de atestare calitativă și, prin aceasta, se creează posibilități pentru simplificarea lucrărilor de omologare etc.**

Din programul integral de pompe tipizate, 495 tipodimensiuni vor trece în acest cincinal teste de calitate conceptuală, iar 460 vor fi puse în fabricație. La finele perioadei, sortimentul de pompe tipizate aflat în fabricație în 1975 va fi înnoit în proporție de 99%. **Datorită concepției de tipizare a pompelor, numărul total de tipodimensiuni în perioada 1976—1990 se va realiza din numai 4 000 repere (față de 40 000), revenind cîte 0,1 repere pe tipodimensiune de bază.**

Evident, efectele tipizării produselor se răsfrîng pozitiv și asupra specializării producției. Studiul conceptual are în vedere dezvoltarea producției pompelor de serie mare într-o singură unitate și degrevarea ei de alte sarcini. e-

tora. Aproape 3 000 de instalații și mașini au fost grupate în 85 linii tehnologice tipizate, ceea ce a permis obținerea unor economii anuale de aproape 1 000 tone materiale și peste 5 milioane lei manoperă. De asemenea, prin tipizarea turboagregatelor cu puteri între 2,5 și 12 MW se obține reducerea greutății acestora cu aproape 10%, a ciclului de proiectare cu circa 30%, a ciclului de fabricație cu 25%, precum și reducerea, prin unificarea tehnologiilor de prelucrare, a costului S.D.V.-urilor cu mai bine de 25%. La fel, în domeniul elementelor și echipamentelor de autoufilare, tipizarea (acțiune încheiată) permite obținerea în acest cincinal a 500 milioane lei economii în investiții, reducerea cheltuielilor de întreținere și exploatare a instalațiilor de automatizare cu aproape 80 milioane lei, precum și a importului de astfel de echipamente cu 75 milioane lei.

Așadar, **tipizarea, prin multiplele ei efecte economice, poate și trebuie să devină o acțiune majoră în economia**

Vasile BOESCU
Ludovic ȚINTEA

(Continuare în pag. 32)

EXIGENȚE PENTRU RIDICAREA ECONOMICITĂȚII ÎN TRANSPORTURILE INTERNE

CREȘTEREA eficienței economice constituie una din sarcinile de bază ale unităților productive. Această sarcină nu poate fi realizată decât prin eficientizarea tot mai pronunțată a fiecăreia dintre activitățile ce se desfășoară în mod continuu în întreprinderile și unitățile din economie. În cadrul general al acestor preocupări se impune cu prioritate optimizarea transporturilor interne. Și aceasta din mai multe motive. Pe de o parte, activitatea de deplasare a obiectelor muncii în procesul de producție — transporturile interne — reprezintă un factor de condiționare directă, nemijlocită a producției, determinând în bună măsură, cadența și realizarea ei ritmică. Or, în această lumină, creșterea eficienței în transporturile interne, care se exprimă și ca o derulare fără asperități a activităților, va creea condiții superioare pentru buna desfășurare a producției.

Pe de altă parte, avem în vedere faptul că efortul financiar corespunzător transporturilor interne deține o pondere importantă în cheltuielile de producție. Este un aspect evidențiat de statistică în condițiile repartizării elementelor de cheltuieli separat pe operațiuni de prelucrare productivă și separat pe cele de transport manipulare (tabel).

Ponderea cheltuielilor cu transporturile interne în costul total

Ramuri economice	% din costul total
Industria extractivă	70—80
Industria forestieră	60—65
Industria alimentară	55—65
Industria construcțiilor de mașini	25—35
Industria ușoară	15—20

Semnificația datelor din tabel va fi și mai puternică dacă vom sublinia că pentru obținerea unei tone de fontă se transportă o sută de tone materiale, că o piesă de complexitate se transportă de circa cinci sute de ori în procesul de producție, iar un kg de fire, pentru a ajunge din bobină în urzeală, se reia de aproape cincizeci de ori într-o singură secție. În această idee, rezultă cu claritate de ce reducerea cheltuielilor și creșterea eficienței în activitatea de transporturi interne influențează hotărâtor sporirea eficienței generale a activității productive.

În ce mod trebuie abordat procesul de sporire a eficienței, de realizare a optimului în transporturile interne? Practica arată că realizarea acestui deziderat constă din conjugarea măsurilor de organizare a transporturilor, din asigurarea mijloacelor tehnice adecvate, precum și din extinderea folosirii metodelor moderne de transport — paletizarea, paletizarea și containerizarea.

Proiectarea și organizarea la nivelul cerințelor

ORGANIZAREA transporturilor interne începe încă din faza de elaborare a documentației de aprobare a investiției pentru noi capacități de producție. Obligativ, proiectele de execuție stabilite în mod expres fluxurile de transport, mijloacele tehnice și echipamentele necesare, precum și forța de muncă ce se ocupă direct de manipulare și transport intern.

Se creează astfel de la bun început premisele desfășurării acestei activități în condiții de organizare și eficiență sporite. Evident, problema nu este nici pe departe epuizată, deoarece periodic, în raport cu modificarea cantitativă sau sortimentală a producției, cu îmbunătățirea parametrilor mașinilor și echipamentelor, este necesară **reorganizarea transportului intern**. Pentru asigurarea caracterului științific al acestei reorganizări este necesar să se țină seama de evitarea utilizării forței umane ca modalitate directă de efectuare a transporturilor, de asigurarea bunei desfășurări a producției cu transporturi minime, de realizarea unui flux rectiliniu într-un singur sens al materialelor în procesul de producție, de utilizarea gravitației ca energie de transport, de evitarea pe cât posibil a ridicării și, implicit, a depunerii obiectului muncii pe fluxul tehnologic și altele.

Sporirea eficienței transporturilor interne, derularea lor optimă, impun **asigurarea celor mai corespunzătoare mijloace tehnice pentru această activitate**. În ce măsură aceste mijloace corespund din punct de vedere al funcționalității, specificului producției și condițiilor ergonomice?

Fără îndoială că răspunsul la această întrebare comportă unele precizări. În

cincinalul 1971—1975 au fost asimilate în producție 28 tipuri de utilaje și mijloace de manipulare, depozitare și transport corespunzătoare nivelului tehnic mondial, între care 11 moto și electrostivuitoare, 2 tipuri de transla-toare pentru depozite, 3 tipuri de poduri rulante-stivuitoare și altele. S-a realizat dotarea intensivă a economiei cu mijloace tehnice de transport și manipulare, într-o mare diversitate.

În acest context, gradul de apreciere al nivelului de dotare al activității de transport intern îl constituie procentul personalului care are ca sarcină permanentă manipularea și transportul produselor. În cincinalul menționat, numărul muncitorilor din manipulare-transport s-a redus sensibil comparativ cu numărul muncitorilor productivi, la unele centrale și întreprinderi această reducere reprezentând mai mult de jumătate. Combinatul de pielărie și încălțăminte „Clujana“, întreprinderea mecanică de material rulant Roșiorii de Vede, întreprinderea de mașini grele București sînt unități economice care în această privință au atins procentul optim.

Trebuie evidențiat însă faptul că în unele sectoare de activitate economică, mai ales în cursul anului 1976, preocuparea pentru optimizarea transporturilor interne nu s-a ridicat la nivelul cerințelor. Studiile tehnico-economice pentru obiective noi de investiții la Bistrița, Băicoi, Cîmpulung-Moldovenesc etc. au tratat problema transporturilor interne insuficient de analitic. Fluxurile de transport alese nu au constituit totdeauna soluția optimă, iar necesarul de mijloace a fost determinat global, în limite largi.

În același timp, la unele întreprinderi, în anul 1976 s-a înregistrat **creșterea numărului de muncitori în transporturi și manipulare**. Procentul muncitorilor din secțiile indirect productive și de deservire generală — care cuprinde de regulă majoritatea celor ocupați în transporturi — față de totalul muncitorilor a crescut comparativ cu realizările anului 1975 la Ministerul Minelor, Petrolului și Geologiei, Ministerul Industriei Metalurgice, Ministerul Industriei Ușoare și alte ministere.

La această situație a contribuit în mare măsură lipsa unui sistem de norme științifice determinat, care să sta-

bilească raportul optim între muncitorii direct productivi și celelalte categorii de muncitori din secțiile indirect productive sau de deservire generală și cu deosebire cu cei din transport-manipulare. Nu s-au întocmit proiecte de organizare a fluxului tehnologic și de transport pentru unități tip pe ramuri productive. Metodele tehnice de manipulare și transport nu au fost tipizate, respectiv adaptate la specificul diferitelor activități productive principale, sau la gamele de operațiuni cu pondere în procesul de producție.

În scopul eliminării acestor neajunsuri — care de altfel constituie tot ațtea direcții de acțiune — subliniem necesitatea ca, pornind de la rezultatele obținute de întreprinderile cu dotare la nivel tehnic superior și organizare științifică a producției, să se stabilească fluxurile optime de producție și transport pentru unități productive tip. Pe baza unor asemenea proiecte tip și a analizelor concrete la fiecare întreprindere s-ar putea optimiza cerințele de transport intern, modificându-se parțial sau total — dacă este necesar — amplasarea mașinilor și instalațiilor. Calculele arată că economiile rezultate amortizează cheltuielile de reamplasare respective de regulă în 1—12 luni. Cu această ocazie trebuie stabilite și numărul și caracteristicile mijloacelor tehnice ce se pretează a fi utilizate la transport-manipulare. În sfârșit, prin analiza detaliată pe operațiuni și aplicarea metodelor moderne de normare a muncii se poate determina și numărul optim necesar de personal indirect productiv pe categorii, ceea ce permite trecerea la un sistem științific de normare, urmînd a fi generalizat pentru fiecare întreprindere.

Practica evidențiază, totodată, că deosebi conducerea unităților economice nu tratează cu prioritate problema mecanizării sau automatizării operațiilor de manipulare și transporturi. În suși sistemul de evidență și urmărire a utilizării personalului este deficitar și nu permite cunoașterea corespunzătoare a structurii efective a personalului, ceea ce îngreunează luarea unor măsuri concrete, cu o eficiență sporită, la nivel macroeconomic. În această idee, trebuie arătat însă că măsurile de îmbunătățire ale sistemului de urmărire-raportare ce urmează să se aplice din acest an, vor crea, fără îndoială, condiții de remediere.

Neajunsurile menționate trebuie completate cu practica înfățișată în multe unități productive — întreprinderea de mașini electrice București, întreprinderea „Progresul”-Brăila și altele — care, reducînd numărul muncitorilor transportori au trecut sarcini de transport-manipulare asupra muncitorilor productivi, în loc să inițieze măsuri de organizare și de dotare cu mijloace de mecanizare. Desigur că asemenea practici trebuie înlăturate fără întârziere.

Cîmp larg procedeele moderne

EFORTUL de creștere a gradului de eficiență a transporturilor interne este susținut de aplicarea procedeele moderne de transport: pachetizarea, paletizarea și containerizarea. Concepute

inițial ca modalități de îmbunătățire a transportului între producător și consumator, aceste procedee au influențat radical și transportul intern, asigurînd o strînsă legătură cu cel de deservire generală. Rezolvarea problemelor tehnice și organizatorice referitoare la transporturi în general se asigură, în acest cadru, de către toți factorii interesați, unitar, prin coordonarea, conjugarea și etapizarea acțiunilor de optimizare a proceselor de transport, corelat cu cerințele impuse de producție, distribuție și desfacere.

În problematica organizării producției aplicarea acestor procedee a **generat un nou termen de referință: lotul de unități de produs, care înlocuiește unitatea de produs.** Noțiunea de lot de produse, sinonim cu pachetul sau paleta de transport a produselor, conferă obligatoriu atribuțiile de ritm, de cadență, de disciplină procesului productiv. Devine posibilă utilizarea de mijloace cu grad înalt de tehnicitate în transport și manipulare, precum și unificarea acestora într-un număr redus de tipuri specializate pe operațiuni, cu maximum de funcționalitate și productivitate. Scade și diversitatea mijloacelor tehnice, deoarece caracteristicile fizice ale obiectelor muncii nu mai influențează asupra variantelor în care acestea se realizează, cu excepția bineînțeles a paletelor propriu-zise.

Toate aceste avantaje evidente se materializează în creșterea producției, a productivității muncii și în ultimă instanță a eficienței economice. În cincinalul 1971—1975 s-au realizat pe această cale economii în valoare de 400 mil. lei, în anul 1976 valoarea lor este de 134 milioane lei, iar în întreg cincinalul 1976—1980 cuantumul acestora urmează a fi de **2500 mil. lei pe întreaga economie. Aproape jumătate din sumele menționate se realizează în procesul de transport intern.**

Aplicarea pachetizării, paletizării și containerizării conferă **noi dimensiuni eficienței economice**, neevidențiate încă. În principal este vorba de **reducerea pierderilor de produse**, mai evidente la cele de masă sau de mici dimensiuni. Pe ansamblul economiei naționale aceste pierderi, însumate pe circuitul producție-transport-desfacere, reprezintă, în cazul utilizării mijloacelor clasice de transport, ambalare și depozitare 20—30% din total; utilizarea pachetizării, paletizării și containerizării anulează practic aceste pierderi.

Alte avantaje economice, care nu se regăsesc în sfera transporturilor, rezultă din economia importantă de lemn și materiale pe bază de celuloză, ca urmare a **reducerii ambalajelor necesare protecției și transportării produselor.** Acțiunea de reducere a ambalajelor este cu atât mai importantă cu cît lemnul și celuloza disponibilizate pot fi valorificate superior în alte domenii economice.

Utilizarea pachetizării, paletizării și containerizării a început practic după 1970, înregistrîndu-se pînă în prezent rezultate spectaculoase. Dacă în 1970 produsele la care s-a utilizat pachetizarea, paletizarea și containerizarea, au însumat 0,5 mil. tone, în 1975 acestea reprezentau 13,2 mil. tone urmînd ca în 1980 să ajungă la un total de 26,6 mil. tone. În 1975 la 40 sortimente de produse — corpuri de iluminat, furtunuri și tuburi de cauciuc, fibre sintetice, ar-

ticole de piele, încălțăminte, plăci de faianță etc. — se asigură 100% transportul cu folosirea acestor sisteme moderne; în anul 1980 numărul sortimentelor ce vor atinge procentul maxim va fi de 140, urmărindu-se în primul rînd cuprinderea celor greu transportabile.

Evident, s-au obținut realizări importante. Se apreciază însă că procesul de modernizare a operațiunilor de manipulare, depozitare și transport cu aceste sisteme nu se situează încă la nivelul exigențelor economiei naționale. Deși avantajele utilizării sistemelor moderne de transport sînt palpabile, nu se întreprind încă, în suficientă măsură, eforturi pentru intensificarea introducerii lor în ritm și mai înalt. Realitatea arată că la multe mărfuri importante, gradul de pachetizare, paletizare și containerizare este sub 25% — rulmenți, abrazive, geamuri, mucava, conserve, zahăr, produse electrotehnice și altele. Comparativ cu unele țări numărul de palete-standard la 1000 locuitori este încă redus. Utilizarea paletelor asigură în prezent în alte țări transportul a 45 pînă la 60% din totalul produselor care se pretează la paletizare, comparativ cu 23% realizat la noi în 1976 pe economia națională. În sfârșit, unele tipuri de utilaje de manipulare specifice, cu o complexitate deosebită, solicitate de economie, nu au fost încă asimilate sau se realizează în număr insuficient în producția curentă.

Din aceste motive, **pentru cincinalul 1976—1980, măsurile ce urmează să contribuie la extinderea sistemelor moderne de transport au fost cuprinse într-un program special de sinteză.** În acest program, pe lîngă nivelurile deja menționate referitoare la volumele produselor pachetizate, paletizate și containerizate, se stabilesc dotările cu mijloace tehnice necesare și se prevede introducerea în fabricația internă a celor neasimilate. Un capitol separat cuprinde sarcinile de cercetare științifică referitoare la extinderea pachetizării, paletizării și containerizării: stabilirea de tehnologii de manipulare și transport, elaborarea de norme tehnice, modernizarea mijloacelor, extinderea gamei produselor ce pot fi transportate și altele.

DIN ELEMENTELE prezentate rezultă cu pregnanță ponderea și importanța pe care o are pentru economie eficientizarea transporturilor interne. Prin organizare, dotare cu mijloace tehnice adecvate și prin aplicarea sistemelor moderne de transport, se asigură creșterea sensibilă a productivității muncii, reducerea pierderilor și a consumurilor de materiale pentru ambalaje, utilizarea mai bună a mijloacelor tehnice și în final creșterea eficienței în activitatea unităților din economie.

Pentru îndeplinirea sarcinilor prevăzute în planul cincinal, pe linia eficientizării transporturilor interne, este necesară conjugarea eforturilor tuturor specialiștilor din organizare, a cercetătorilor și a proiectanților de mașini și echipamente. Așa cum prevăd documentele de partid, ministerele urmează să asigure producerea mijloacelor tehnice, dotarea corespunzătoare a unităților din subordine, precum și coordonarea optimă a tuturor acțiunilor menționate, în vederea creșterii la un nivel superior a eficienței producției.

Paul TEODORU

Comitetul de Stat al Planificării

În pregătirea celui de-al III-lea Congres al cooperativelor agricole de producție
● semnificații ● rezultate ● obiective ●

CONSOLIDAREA ECONOMICO-ORGANIZATORICĂ A COOPERATIVELOR AGRICOLE (III)

O importantă acțiune în dezbaterile specialiștilor

Continuăm publicarea sintezei dezbaterii organizate de Academia „Ștefan Gheorghiu” (de către Catedra de organizare și conducere a agriculturii) în legătură cu posibilitățile de accelerare a consolidării cooperativelor agricole de producție mai puțin dezvoltate. Prima parte a capitoului „Tehnologia și factorii de producție” a apărut în numărul trecut al revistei noastre.

Tehnologia și factorii de producție

Zootehnia — izvor de venituri

Exploatarea unor specii de animale se dovedește, în unele condiții concrete, mai eficientă decât a altora — din care cauză trebuie luată în considerare ca o resursă prioritară la întocmirea planurilor de producție. Un exemplu bun în acest sens îl constituie creșterea păsărilor pentru carne și ouă.

Actuala tehnologie utilizată în combinatele avicole și modalitățile — practicate în ultimii ani — de cooperare între întreprinderile de stat și cooperati-vele agricole dau rezultate bune sub aspectul eficienței economice. În acest domeniu, concentrarea producției în cadrul Centralei avicole a făcut posibilă dirijarea completă a producerii materialului de prăsilă și a produselor obținute. De aceea, s-a propus ca acolo unde este posibil, **cooperati-vele slab dezvoltate să dezvolte sectorul avicol**. În sens mai larg, cele mai multe opinii formulate în legătură cu **sectorul zootehnic** au exprimat convingerea că **acesta se poate transforma, dintr-o sursă de pierderi, într-o sursă de venituri**.

La C.A.P. Baba Novac, județul Satu-Mare, construcțiile zootehnice executate în perioada 1960—1965 s-au dovedit improprii pentru introducerea unor tehnologi moderne. Fîind concepute și realizate în spiritul unei economii prost înțelese, adesea simple improvizații, fără poduri, în plus fiind și populate cu animale necorespunzătoare ca potențial productiv și condiții fiziologice, aceste „împrejmuiri” au contribuit la diminuarea rentabilității sectorului zootehnic. În ultima perioadă, cooperativa a trecut la modernizarea acestui sector, la selecția animalelor.

Randamentele pe cap de animal sînt influențate și de efectivul exploatat; înțelegerea justă a acestui fapt deschide calea eficienței.

Acest aspect este foarte bine ilustrat de experiența C.A.P. Salonta, județul Bihor. Dispunînd de o suprafață agricolă de 10 000 ha (cea mai mare cooperativă din țară), de un efectiv de 800 de vaci pentru lapte și dezvoltînd alte activități agroindustriale, C.A.P. Salonta obține o producție globală anuală de peste 100 milioane de lei. Cînd ea a luat ființă, prin unificarea a 3 cooperative din comună, existau 2 400 de vaci, cu o producție medie anuală de circa 1 800 l fiecare. Acum, de la cele 800 de vaci selecționate și reținute în producție se obțin, în medie, peste 4 000 l de lapte; deci, de la un efectiv de 3 ori mai mic, o producție doar cu circa 25% mai redusă. **Menținerea numai a animalelor cu potențial de producție ridicat, furajarea lor corespunzătoare, organizarea rațională a sectorului zootehnic** au avut ca efect reducerea cheltuielilor materiale și creșterea puternică a producției, laptele devenind un produs rentabil.

Activitățile industriale

Un rol important în consolidarea cooperativelor agricole îl au **activitățile industriale**, care în unele unități pot duce, prin ele însele, la dezvoltarea averii obștești.

Dezvoltarea rapidă a activităților industriale în cooperativele agricole evidențiază efortul propriu și interesul acestora de a descoperi și valorifica noi resurse care să le consolideze din punct de vedere economic. S-a ajuns astfel la o nouă structură a producției globale, în care **activitățile industriale au contribuit la creșterea eficienței economice**. În multe cooperative, această orientare urmărită pe termen lung a făcut ca în zona lor de activitate să se realizeze o dezvoltare rurală integrată, cooperativa reprezentînd nucleul economic de bază.

Într-un mod specific se pune problema activităților industriale pentru cooperativele situate în zona preorășenească, a căror activitate este influențată puternic de dezvoltarea industriei marilor centre urbane. Aceste cooperative oscilează adesea între condiția de unitate consolidată și cea de unitate mai puțin dezvoltată, în funcție de gradul de extindere și diversificare a activităților industriale, de modul în care cooperează cu unitățile industriale, de

modul în care se stabilesc profilul producției, de modul în care cooperează cu unitățile industriale. Multe cooperative situate în apropierea orașelor pot contribui activ, deopotrivă, la aprovizionarea populației orașelor cu produse agroalimentare, dar și la sprijinirea unităților industriale de interes republican sau local. Unele exemple sînt edificatoare sub aspectul rolului activităților industriale în economia cooperativelor agricole situate în apropierea centrelor urbane.

La C.A.P. Măgurele, municipiul București, producția globală industrială s-a dublat în perioada 1971—1975; la sfîrșitul anului 1975, activitățile industriale participau cu 12,6 milioane de lei la producția globală a unității, de cca. 22 milioane de lei. Efortul de a diversifica activitățile industriale în cooperativă are la bază cauze obiective (menținerea și utilizarea mai bună a forței de muncă în cooperativă, creșterea productivității muncii și a veniturilor cooperativei și membrilor săi, valorificarea prin intermediul activităților industriale a unor materii prime agricole, dar și a unor deșeuri puse la dispoziție de unitățile industriale etc.). Față de media anilor 1966—1970, în cincinalul 1971—1975 producția globală totală a crescut de 2,4 ori, din care producția globală agricolă de 1,4 ori, iar cea industrială de 4,2 ori. Stabilirea unui profil agrar-industrial al cooperativei, corespunzător condițiilor sale concrete, a condus la reducerea ponderii cheltuielilor materiale în producția globală de la 66,6% în cincinalul 1966—1970, la 42,3% în 1975.

Într-un studiu întreprins recent de experți de la Academia „Ștefan Gheorghiu” se menționează că, în condițiile acestor cooperative, actuala structură a producției globale, actualul profil de producție se dovedesc a fi corespunzătoare din punct de vedere economic; acumulările realizate din dezvoltarea activităților industriale trebuie utilizate în primul rînd pentru modernizarea producției agricole, îndeosebi a celei legumicole și de lapte, așa încît să crească contribuția acesteia la aprovizionarea Capitalei. (În perioada 1971—1975, cooperativa a alocat pentru dezvoltarea sa peste 16 milioane de lei)

Rezultă că activitățile industriale pot juca un rol hotărîtor în economia unei anumite categorii de cooperative, în cazul de față a celor situate în imediata apropiere a orașelor. În cadrul acestora, nu trebuie subestimate condițiile specifice, care favorizează dezvoltarea unor **activități socialmente utile**.

Extinderea activităților industriale trebuie să se realizeze în condițiile păstrării unui echilibru — motivat economic — între activitățile agricole și cele industriale. Stabilirea structurii producției globale în oricare co-

operativă trebuie să aibă la bază preocuparea și grija pentru dezvoltarea intensivă a agriculturii, așa încât funcțiile acesteia să nu se diminueze, ceea ce ar afecta interesele cele mai directe ale producătorilor și consumatorilor. **Înfăptuirea condițiilor de eficiență**, în sensul reducerii cheltuielilor materiale, creșterii productivității muncii, sporirii posibilităților de acumulare și, deci, de consolidare trebuie să se realizeze **în primul rînd în activitatea agricolă**, ca activitate de bază a cooperativelor agricole și în al doilea rînd prin dezvoltarea activităților industriale, de prelucrare a unor materii prime agricole și industriale. Acest imperativ este impus atît de cerințele economiei naționale, ale populației față de produsele agricole, cît și de necesitatea valorificării unor resurse care, altfel, n-ar putea fi utilizate. Structura de producție a cooperativelor agricole, fără a fi rigidă, trebuie să se apropie de un optim care să satisfacă deopotrivă interesele economiei naționale, cele obștești și cele personale.

Organizarea producției și a muncii

ÎN CADRUL dezbaterilor s-au formulat numeroase propuneri privind o contribuție sporită a organizării producției și a muncii la consolidarea cooperativelor agricole. Una dintre ele are în vedere ca într-o perioadă de 1-3 ani, fiecare cooperativă să depună eforturi pentru dezvoltarea averii obștești, fiind sprijinită în acest timp — prin sistemul de planificare, creditare, valorificare etc. — de către consiliul inter-cooperatist. Dacă în acești ani nu se constată progrese, atunci va fi necesară intervenția direcției agricole județene și a ministerului, în sensul strict ca acestea să-și asume răspunderi directe pentru a evita diferențe între costurile de producție și prețurile de livrare, pentru a evita ca chiar și cîteva unități agricole să-și acopere plusul de costuri din subvenții, pentru a stabili modalități de a cointeresa material colectivul și cadrele de conducere, în cazul depășirii planului de venituri.

Particularitățile zonale și condițiile naturale specifice impun ca formele de organizare și retribuție să nu fie uniforme pentru toate zonele și cooperativele agricole. La dezbateri a fost subliniată ideea că **este bună acea formă de organizare care corespunde mai bine subunității organizatorice** (echipă, brigadă, fermă), **sectorului de activitate** (zootehnie, producție vegetală, activități industriale, prestări de servicii) și **situației economice de ansamblu a cooperativei agricole**. De exemplu, echipa mixtă de mecanizatori și cooperatori este o formă superioară de organizare a muncii, dar care se poate aplica mai bine în zona de cîmpie și da rezultate mai slabe în zonele de deal, acolo unde sînt cele mai multe cooperative mai puțin dezvoltate. Pentru cooperativele din această zonă — dar și pentru celelalte — se impune ca formațiile de cooperatori să folosească mai mult atelejele cooperativei, fără să aștepte numai mijloacele mecanice. De asemenea, acolo unde acordul global pe formații de muncă mai mari da rezultate să fie folosit din plin, iar unde da rezultate

acordul pe formații de muncă mai mici, să se aplice această formă.

În multe cooperative agricole, **efortul propriu de organizare și conducere competentă a producției** au dat rezultate deosebit de bune.

Iată un exemplu de la C.A.P. Baba Novac, jud. Satu Mare. În ultimii trei ani, beneficiile au crescut în mod sistematic. Pînă în 1972, an de an cheltuielile de producție depășeau veniturile; în 1974 și 1975, ca urmare a desfășurării unei activități economice rentabile, s-au rambursat un milion de lei din datoriile restante, iar fondul de dezvoltare a crescut în fiecare an cu 900—1 300 mii de lei (60 % din sumele alocate dezvoltării au provenit din surse proprii). În urma măsurilor adoptate, în perioada 1973—1976 producția globală vegetală s-a dublat. În fapt, ce măsuri au fost luate?

● În primul rînd, s-a dezvoltat **răspunderea cadrelor de conducere**, cărora li s-a explicat că nu există măsură care, aplicată în mod perseverent, să nu ducă la rezultate corespunzătoare scopului propus. În mod deosebit, organizația de bază a analizat calitatea muncii politice din cooperativă, felul cum cadrele de conducere își duc la îndeplinire atribuțiile.

● În al doilea rînd, **cooperativa a fost sprijinită de secția de mecanizare** mai mult decît în trecut, atît sub aspectul calității tehnicilor utilizate, cît și al calificării — mai bune — a mecanizatorilor. Pentru cointeresarea mecanizatorilor și pentru ca aceștia să nu piardă timp cu aprovizionarea cu unele produse, cooperativa le-a asigurat circa 500 kg de cereale pe familie, contra cost.

● În al treilea rînd, **cooperativa și-a stabilit singură structura culturilor**, care a fost însoțită de organele agricole județene. Consiliul de conducere, analizînd modalitățile prin care cooperativa poate fi consolidată mai repede, a întocmit un program de redresare, care a fost sprijinit de direcția agricolă, inclusiv în ce privește structura culturilor.

● În al patrulea rînd, **pe solurile podzolice s-au aplicat gratuit amendamente**, însă (potrivit prevederilor legale) numai în primul ciclu. Ar fi util și economic să se extindă și în al doilea ciclu aplicarea gratuită a amendamentelor, îndeosebi în cooperativele mai puțin dezvoltate, situate de regulă pe soluri acide, podzolice. La Baba Novac s-au obținut 7—8 tone de porumb știuleți și 4—5 tone de grâu la hectar pe terenurile amendate. În 1975, cooperativa a ocupat locul I pe județ la cultura inului, obținînd o producție globală de 11 700 lei la hectar (producție netă 6 200 lei/ha).

● În al cincilea rînd, s-a practicat **arătura adîncă la 70 cm** (scarificarea); în cooperativele mai puțin dezvoltate, aceste lucrări ar trebui să se efectueze cu prioritate, pe baza unei planificări la nivelul județului.

● În al șaselea rînd, **în toate sectoarele de producție s-au întărit ordinea și controlul gestionar**. S-a propus ca și pentru cooperativele agricole să funcționeze controlul financiar intern, care să includă și verificarea gestiunilor.

Organizarea producției în ferme cu gestiune economică proprie a fost apreciată ca o măsură foarte importantă pentru consolidarea economico-organizatorică a cooperativelor agricole; aceasta contribuie la reducerea cheltuielilor indirecte și la utilizarea mai deplină a forței de muncă.

Numeroși participanți la dezbateri au subliniat **eficiența cooperării dintre cooperativele agricole mai puțin dezvoltate și unitățile industriale și agricole de stat**. Spre exemplu, s-a propus ca unitățile de cercetare agricolă să efectueze cercetări și asupra culturilor și solurilor din cooperativele mai puțin consolidate, să ia aceste cooperative, pe bază de contract, sub îndrumarea lor tehnică și tehnologică.

În județul Bihor s-au efectuat experimente interesante, cu bune rezultate pe linia consolidării cooperativelor agricole. La C.A.P. Bonțesti, pînă nu demult una din cele mai slabe din județ, s-a organizat un punct experimental de cercetare pe 50 ha, de pe care s-au obținut 10 000 kg de proumb știuleți la ha. S-a demonstrat că atunci cînd știința conlucrează cu pro-

ductia, cînd se administrează solului ceea ce-i trebuie, acesta produce.

Și unele unități industriale pot sprijini direct unitățile agricole mai puțin dezvoltate din zona lor și să ajute — pe baze economice — la consolidarea acestora. Un mijloc eficace, dar insuficient utilizat, e cuprins și în prevederile Legii nr. 4/1971 care stipulează posibilitatea preluării de către stat și încredințării cooperativelor mai puțin dezvoltate unui specialist de la consiliul popular județean; acesta ar putea beneficia și dispune de mijloacele necesare redresării cooperativei.

Unitățile de stat — de exemplu întreprinderile de legume-fructe, de industrializare a laptelui și a cărnii etc. — pot dezvolta, în cooperativele mai puțin consolidate, acele activități pentru care există condiții. Într-o asemenea acțiune s-ar putea încadra și fabricile de conserve, ceea ce ar constitui o formă eficientă de integrare a activităților agricole cu cele industriale. **În condițiile socializării agriculturii, sistemul relațiilor de producție asigură condițiile necesare dezvoltării formelor de integrare. Organizarea producției și a muncii la nivelul unităților economice, în profil teritorial, în cadrul agriculturii cooperatiste și de stat poate și trebuie să valorifice avantajele create de sistemul relațiilor noastre de producție.**

Planificarea ca instrument al consolidării

Participanții la dezbateri, fără excepție, au apreciat că **planul trebuie să constituie un instrument în acțiunea de consolidare economico-organizatorică a cooperativelor agricole**. În acest scop s-a propus ca:

● prin modul de fundamentare reală, concretă, detaliată a planului să se asigure eficiența economică;

● planul de producție al cooperativei agricole să corespundă profilului activității acesteia și zonei agricole; deoarece sînt cooperative care folosesc încă un număr mare de culturi și cresc multe specii de animale, prin plan trebuie „forțată” profilarea mai strictă și eficientă a unităților agricole.

● indicatorii de plan să fie corelați cu gradul de mecanizare; planului să i se imprime tot mai mult caracterul unui plan propriu. Așezarea sarcinilor de plan în concordanță cu realitățile natural-economice concrete din C.A.P.-uri atrage în mai mare măsură factorii de producție la consolidarea unităților agricole;

Dezbateri consemnate de
Ion MANEA

(Continuare în pag. 32)

În numerele viitoare: **profilarea și concentrarea producției; creditul-corelat cu condițiile de consolidare; valorificarea producției agricole; cointeresarea materială; concluzii privind cauzele dezvoltării insuficiente a unor cooperative; sinteza factorilor care pot propulsa dezvoltarea.**

Dezbateri „R.E.“: Căi de creștere a eficienței exporturilor O caracteristică a cincinalului revoluției tehnico-științifice: **ACCELERAREA EXPORTULUI DE INTELIGENȚĂ**

IN NUMĂRUL TRECUT al revistei noastre am început publicarea unei ample dezbateri privind căile de creștere a eficienței exporturilor. O primă problemă ce a fost supusă atenției specialiștilor din centrale industriale, din sistemul de comerț exterior, din învățământul superior a fost competitivitatea tehnică a produselor din nomenclatorul de export în perspectiva mutațiilor importante ce vor interveni în actualul cincinal.

Un alt aspect definitoriu pentru evoluția comerțului nostru exterior în acest cincinal este accelerarea exportului de inteligență — expresie a forței creatoare pe care o deține în prezent știința și tehnica românească, a contribuției pe care țara noastră o poate aduce azi la transferul internațional de tehnologii. Referitor la această problemă sînt aduse în dezbateri unele opinii vizînd atragerea sistematică în circuitul comercia-

lizării a unor importante resurse de inovație și creativitate, a căror valorificare cere, în primul rînd, motivație și organizare.

În continuare, dezbaterea va aborda :

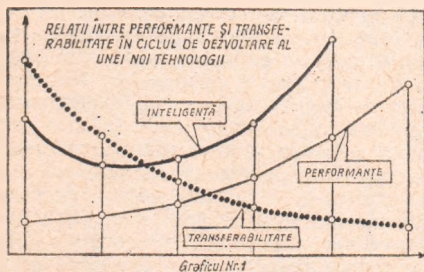
- promovarea exporturilor complexe ;
- perfecționarea sistemului informațional de conjunctură-marketing ;
- riscul în operațiunile de „comerț fără substanță“ ;
- diversificarea, pe zone a exporturilor și promovarea cooperării internaționale ;
- publicitatea externă.

Dezbaterea este deschisă tuturor cititorilor noștri care doresc să prezinte unele experiențe sau propuneri originale privind problematica expusă de mai sus.

Cum poate spori volumul tehnologiilor exportabile?

- Caracteristicile exportului de inteligență
- Transferul vertical și orizontal și rolul canalelor simultane
- Funcțiile ce revin organizatorilor exportului de inteligență și condițiile ce asigură îndeplinirea lor
- Elementele unei strategii fundamentate de ofertare.

SFERA exportului de inteligență cuprinde, de regulă, activitățile de cercetare-dezvoltare constructivă și tehnologică, tehnologiile și know-how-urile, diferite tipuri de servicii specializate, instalațiile complexe și pro-

duse cu grad mare de complexitate, de serie mică și cu efecte economice importante.

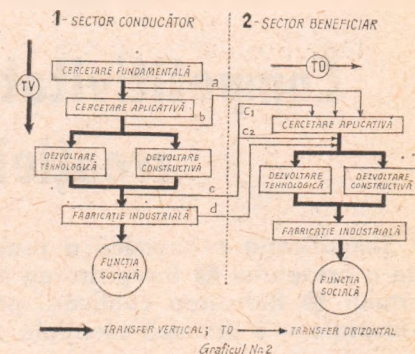
Dacă instalațiile complexe și produsele de înaltă tehnicitate au în prezent o oarecare „tradiție“ în tranzacționarea lor pe piața internațională, formele sub care inteligența este oferită direct, ca marfă de sine stătătoare, formează un domeniu nesistematizat, diferitele cazuri concrete reprezentînd experiențe practic izolate. În plus, natura relativ abstractă a acestor „produse“ creează dificultăți în a le formaliza ; de foarte multe ori tehnologia și know-how-ul sînt strict legate de persoane, iar comunicarea directă nu poate fi înlocuită prin diferiți suporturi informaționali. Dificultăți izvorăsc, de asemenea, și din faptul că transferabilitatea unei tehnologii din domeniul de concept în domeniul operațional scade cu cît performanțele tehnologiei

sînt mai înalte și încorporează o mai mare cantitate de inteligență (vezi graficul nr. 1).

O primă condiție ca aceste produse să poată fi, totuși, exportate este ca ele să fie evidențiate în nomenclatoare, evaluate ca performanțe, avînd determinată valoarea și stabilită strategia de oferire. O încercare de sistematizare a formelor sub care inteligența poate fi exportată — determinată de statutul de exportator de tehnologii, pe care l-a avut pentru o perioadă institutul — ne-a permis delimitarea unor forme de export de inteligență cu caracteristici distincte :

● **Inteligența conținută în produs** se exportă încorporată în produse în general de înaltă complexitate, avînd particularitatea că importatorul nu o poate refolosi pentru a realiza singur produsul, deoarece : este protejată prin legile de apărare a proprietății industriale ; nu este prezentată explicit, pentru a putea fi folosită la descrierea tehnologiei de obținere a produsului ; necesită cheltuieli importante pentru cercetare și „redescoperire“. În jurul acestei forme de inteligență se fac eforturi mari de a fi explicitată, deoarece este inteligența cumpărată „la prețul cel mai ieftin“.

● **Inteligența sub formă de servicii** legate apare numai odată cu produsul pe care îl însoțește și asigură realizarea performanțelor acestuia în timp, în raport cu obligațiile contractate. Caracteristic acestei categorii este faptul că nu se poate, în general, deslipi de produs, fiind rare cazurile cînd un produs complex este livrat de un furnizor, iar serviciile pentru menținerea

Graficul nr. 2 prezintă posibilități suplimentare de transfer orizontal cum ar fi :

a) transferul orizontal al unor rezultate din cercetarea fundamentală a sectorului conducător către cercetarea aplicativă a sectorului către care se produce transferul. Această situație se datorește faptului că cercetarea fundamentală are caracter prospectiv și că, urmînd anumite direcții principale, produce rezultate valabile și în alte direcții ;

b) transferul orizontal din faza de cercetare aplicativă a sectorului conducător, spre faza aplicativă a sectorului către care se orientează transferul. Acest transfer se referă în special la rezultatele parțiale sau la metode și are caracterul unui transfer de know-how specific activității de cercetare ;

c) transferul orizontal din faza de dezvoltare tehnologică sau constructivă. Aici se pot remarca două situații :

c. 1) dezvoltarea tehnologică sau constructivă în sectorul conducător poate influența direct cercetarea aplicativă în sectorul către care se orientează transferul prin metode, tehnici și echipamente cu performanțe mai înalte ;

c. 2) transferul orizontal din aceeași fază către faza de dezvoltare tehnologică și dezvoltare constructivă a sectorului primitor. Aceasta se manifestă fie prin înlocuirea tehnologiilor, fie prin modificarea performanțelor produsului. Acest transfer este însoțit de un efort de adaptare a tehnologiilor și / sau produselor primite pentru dezvoltarea mai accelerată a tehnologiilor sau produselor din sectorul primitor.

d) transferul orizontal din faza industrială a sectorului conducător în fazele de dezvoltare a sectorului primitor prin încorporarea unor noi mașini, utilaje sau elemente.

lui în funcțiune sînt asigurate de alții. În astfel de situații, problemele responsabilității privind efectul economic final sînt complexe și, în general, succesul nu este asigurat. Transferul licențelor este o formă specială a acesteia categorii de export, deoarece practic se realizează, de cele mai multe ori, ca operațiune legată fie direct de exportul de subansamble de către furnizorul de licențe, fie indirect, prin obișnuirea pieței cu produse licențiate, în vederea introducerii ulterioare a altor produse pe aceeași piață.

● **Inteligenta exportată sub formă independentă** cuprinde activitățile cu caracter de servicii, între care se pot enumera: consulting în probleme de conducere economică și tehnică; diferite studii cu privire la explorarea resurselor, de dezvoltare sectorială, de fezabilitate, de piață, ș.a.; transfer de know-how; servicii legate de instruirea și perfecționarea personalului. Tranzacțiile pentru aceste forme de export prezintă o serie de caracteristici speciale: (a) importatorii unor astfel de servicii au nevoie de o marjă sporită de încredere în exportator, de-

oarece ele vizează, uneori, aspecte intime ale proceselor economice, decizii cheie; (b) partenerii sînt mai pregătiți să facă tranzacții pentru produse cert măsurabile și cu efecte imediate pe piață, decît pentru activități cu un anumit caracter abstract și ale căror efecte depind de efortul pe care sînt dispuși să-l desfășoare ulterior; (c) mulți furnizori de instalații, cu o situație bună pe piață sau cu resurse importante, livrează aceste categorii de servicii „gratuit”, cu scopul de a promova propriile produse, folosind rețelele unor organizații de consulting.

Încercarea de evaluare a numărului de tehnologii de care dispunem în industria ușoară ne-a condus la necesitatea extinderii conceptului de tehnologie, de la sensurile în care sîntem obișnuiți să-l definim, la sensul „a

George COJOCARU

*director al
Institutului de proiectări tehnologice
pentru industria ușoară*

(Continuare în pag. 28)

Competitivitatea și protecția creației tehnice

● **Semnificația economică a realizării funcției de informare-documentare a brevetului** ● **Înregistrarea mărcii de fabrică — componentă a exportului** ● **Ridicarea calificării privind protecția juridică a proprietății industriale — o premisă esențială a „comerțului cu inteligență”**

PRINTRE legile progresului tehnic contemporan se înscrie și rapida uzură morală a produselor și tehnologiilor, fie că sînt brevetate (invenții) sau documentații tehnice nebrevetate, nediseminat (de tip know-how). Reacția firească la acest fenomen a fost accelerarea valorificării pe piața externă a acestor „produse” pentru a crește eficiența activității de cercetare-dezvoltare. (Un exemplu îl poate constitui chimia unde numărul mare de brevete de invenții înregistrate pe plan mondial exprimă tocmai rapida uzură morală în această ramură).

Poziția de exportator de tehnologii fiind însă asigurată de prealabila protecție juridică a invențiilor prin brevete iar a produselor prin mărci de fabrică, înregistrate după uzanțe în țările în care se exportă sau urmează să se exporte, asistăm concomitent la o intensificare a preocupărilor pentru protecția rezultatelor originale ale cercetării științifice și tehnice. Pe plan mondial în prezent se înregistrează anual circa 800 000 de cereri de brevete, din care circa 450 000 sînt brevete. Numărul brevetelor existente în prezent în lume depășesc cifra de 10 milioane. Dinamica accelerată și fluxurile mult amplificate ale transferurilor de tehnologii nu exonerează însă de la respectarea strictă a drepturilor de proprietate industrială, și respectiv impune cunoașterea lor.

Dacă am rămîne însă la acest unghi de abordare a problemei, desigur că el ar fi unilateral. Un interes cel puțin egal îl prezintă pentru specialiștii noștri

din cercetare, proiectare tehnologică, producție și comerț exterior documentarea asupra a ceea ce a produs cele mai înzestrate minți din lume, într-un domeniu sau altul, asupra întregii „piețe tehnice” a unei tehnologii, informații concentrate în bibliotecile de brevete. Este o condiție sine qua non, și totuși adeseori ignorată, ca un specialist din cercetare sau producție înainte de a începe să lucreze la o temă tehnică sau la pregătirea introducerii unui nou produs, să efectueze o minuțioasă și exhaustivă cercetare a brevetelor în vigoare și a brevetelor care nu mai sînt în vigoare (decăzute, anulate, sau pentru care perioada de protecție a expirat).

Oficiile de invenții din diferite țări organizează cu Oficiul de stat pentru invenții și mărci (O.S.I.M.) din țara noastră schimbul gratuit de brevete. Pe această cale biblioteca O.S.I.M. primește anual 300 000 de brevete din 20 de țări, printre care: Anglia, Belgia Elveția, Franța, R. D. Germană, R. F. Germania, Olanda, Suedia, S.U.A., U.R.S.S. Numărul total al brevetelor existente în biblioteca O.S.I.M. este de circa 6,5 milioane, colecții mai dezvoltate fiind: Franța — peste 1 000 000, S.U.A. — circa 900 000, R.F.G. — circa 800 000, Anglia — circa 600 000, Elveția circa 550 000. Sînt desigur cifre impresionante, care semnifică un număr important de brevete pentru fiecare tehnologie sau produs, dar a căror ignorare poate pune pe cercetătorul ce nu le-a consultat înainte de a-și începe proiectul în situația ca după ani de activitate laborioasă să constate că a re-

descoperit soluții tehnice cunoscute de mult.

Realizarea funcției de informare și documentare a brevetului de către specialiștii noștri ar aduce activității lor și respectiv economiei multiple avantaje printre care:

1) Posibilitatea, de documentare asupra nivelului tehnico-științific atins pe plan mondial la tehnologii sau produse ce constituie obiectul temei de cercetare și în acest fel asigurarea competitivității încă din faza de concepție. În plus se poate face documentare asupra liniei de design a produsului, finisajului etc.

2) Cunoașterea invențiilor străine care nu sînt protejate pe teritoriul țării noastre și pe teritoriile țărilor în care există interes de export. Aceste invenții nefiind protejate în R. S. România au o mare valoare documentară deoarece pot fi folosite în mod liber și gratuit în cercetare, proiectare tehnologică și în producție fără autorizația titularului brevetului străin.

3) Studiarea invențiilor și mărcilor protejate prin brevete în R. S. România — aflate în vigoare — pentru a evita aplicarea sau utilizarea de soluții tehnice similare la tehnologii sau produse românești — evitînd astfel eventuale litigii cu firme străine

4) Informarea asupra invențiilor și mărcilor protejate prin brevete în state în care întreprinderile românești au interes de export actuale sau în perspectivă pentru a nu se încălca drepturile terților aparate de brevete și a evita astfel litigiile.

5) Documentarea în vederea elaborării de progrese științifice și de producție, asupra tendințelor de dezvoltare ale tehnicii pe plan mondial, care să orienteze cercetarea aplicativă, proiectarea tehnologică și producția.

Referitor la mărcile de fabrică, de comerț și de serviciu, întreprinderile românești productive și unitățile de comerț exterior au obligații similare cu cele privind brevetele. Acestea trebuie să înregistreze marca de fabrică în țările în care se exportă sau se urmărește în viitor exportul produselor. Neluarea unei asemenea măsuri și înregistrarea de către un străin în țările în care noi avem interese a unei mărci românești pe care întreprinderea românească n-a înregistrat-o — acțiune ce are ca efect interzicerea vânzării în țările respective a produselor românești pe care s-a aplicat marca respectivă — are consecințe economice negative deosebit de grave. Practica comercială internațională oferă numeroase exemple de asemenea practici neloiale de concurență, care pun bariere artificiale pătrunderii unor produse pe piețe străine. Unele din aceste spețe sînt prezentate în revistele noastre de drept.

În sfîrșit, specialiștii noștri din cercetare, proiectare, producție, dar mai ales din comerț exterior trebuie să aibă temeinice cunoștințe privind apărarea proprietății industriale, precum și tehnicile specifice ale comercializării, a tehnologiilor cum sînt: contractele de licență — de brevet de invenție, de marcă și know-how, contractele de engineering, de leasing, pentru instalații și aparate realizate total sau parțial pe baza unor brevete de invenții.

dr. Ioan CAMENIȚĂ
Oficiul de Stat pentru
Invenții și Mărci

JUDEȚUL DÎMBOVIȚA pe coordonatele urbanizării

Ion STĂNESCU

prim-secretar al Comitetului județean Dimbovița al P.C.R.,
președintele Comitetului executiv al Consiliului popular județean

AFLAT, cu decenii în urmă, la periferia dezvoltării sociale și economice, județul Dimbovița reprezintă astăzi un exemplu elocvent de materializare a unui obiectiv fundamental al politicii partidului și statului nostru — dezvoltarea armonioasă a tuturor localităților patriei, creșterea continuă a nivelului de trai, material și spiritual, al oamenilor muncii.

Amploarea acestei dezvoltări este pe măsura marilor eforturi pe care le face statul nostru. Numai în actualul cincinal, investițiile alocate județului Dimbovița depășesc 20 miliarde lei, reprezentând, față de perioada 1971—1975, o creștere de peste 6 miliarde lei. Un asemenea program de investiții include, firesc, ridicarea gradului de echipare a tuturor orașelor, comunelor și satelor județului cu dotări tehnico-edilitare, social-culturale și locuințe, pe măsura exigențelor civilizației moderne, cu consecințe pozitive pe planul apropierii treptate a condițiilor de viață de la sate de cele din mediul urban. În realizarea acestui deziderat major, acțiunii de sistematizare — chemată să asigure coordonarea unitară a tuturor activităților pe ansamblul teritoriului, pe ramuri și în profil teritorial — îi revine sarcina, subliniată de tovarășul Nicolae Ceaușescu, „de asigurare a unor condiții de viață egale pentru toți cetățenii țării, fără deosebire de naționalitate, în spiritul echității socialiste, ștergerea treptată a deosebirilor esențiale dintre oraș și sat, prin ridicarea satului la nivelul de dezvoltare a orașului”.

Remodelarea rețelei de așezări

ÎNCĂ DE LA NOUA ÎMPĂRTIRE administrativ-teritorială a țării, avântul industriei și agriculturii județului a creat condiții deosebit de favorabile pentru dezvoltarea armonioasă a tuturor orașelor, comunelor și satelor. Au apărut, astfel, în teritoriu obiective industriale moderne, de importanță vitală pentru economia națională, complexe agro-industriale, întreprinderi de mecanizare, cooperative agricole, comunități umane care unesc în același spațiu geografic mii de oameni. Consecința firească a acestei dezvoltări social-economice a județului a constă în creșterea generală, sub raport cantitativ și calitativ, a gradului de urbanizare a tuturor localităților. Au apărut două noi orașe — Fieni și Titu, celelalte patru: Tirgoviște, Moreni, Găești și Pucioasa s-au dezvoltat; comunele și satele au crescut și și-au sporit dotările tehnico-edilitare, obiectivele social-culturale.

Călăuzindu-se după indicațiile conducerii partidului, acționând în spiritul și litera legii sistematizării, organele administrativ teritoriale și-au îndreptat eforturile spre elaborarea studiilor, a schițelor și a lucrărilor topografice necesare sistematizării. Comitetul executiv al consiliului popular județean, comisia de sistematizare, au luat măsuri operative de constituire a unui puternic nucleu de proiectanți și arhitecți, de dezvoltare a capacității de proiectare, creșterea astfel posibilitatea de activitatea de sistematizare să se elaboreze, pe plan local, cu forțe proprii.

În concordanță cu dezvoltarea impetuoasă a economiei județului, cu creșterea populației și ridicarea nivelului său de trai material și cultural, s-a impus necesitatea remodelării rețelei de așezări rurale din punct de vedere al funcțiilor pe care acestea trebuie să le îndeplinească într-un viitor apropiat. Am urmărit, în principal, ca prin lucrările de sistematizare a co-

munelor și satelor dimbovițene să sporească elementele de confort și civilizație ale oamenilor care locuiesc la sate, să se îmbunătățească condițiile lor de muncă, de locuit și de odihnă, să se pună în valoare mediul inconjurător: monumentele istorice și de artă, peisajul natural, locurile de agrement; să se restrângă perimetrul constructibil al localităților rurale de la 10.900 ha în 1973, la 8.192 ha în 1976, folosind și pe această cale, rațional și eficient, întreaga suprafață de teren; să se transforme în centre economice și sociale cu caracter urban unele localități care, prin dotări, putere economică și condiții naturale au o asemenea perspectivă. Aceste obiective au pus sarcina dezvoltării într-o concepție unitară a rețelei comerciale și de servicii, a căilor de comunicație, transport, energie, a unităților de învățămînt și social-culturale, în așa fel, încît, treptat, condițiile de viață ale locuitorilor din mediul rural să se apropie de cele existente în așezările urbane.

Ca rezultat al acestor acțiuni, dispunem în prezent de schițe de sistematizare pentru toate cele 69 de comune ale județului, cu satele lor componente. În întreg județul s-a încheiat, încă din iunie 1976, acțiunea de identificare și de stabilire a perimetrelor constructibile. Potrivit analizelor efectuate de către deputați în sesiunile consiliilor populare și în adunările obștești cu toți locuitorii satelor, perimetrul constructibil, față de cel stabilit cu un an în urmă, a fost redus cu 2.708.17 ha, suprafață redată integral circuitului agricol sau altor folosințe.

În urma indicațiilor tovarășului Nicolae Ceaușescu, au fost aduse corecturi serioase programelor și schițelor de sistematizare ale municipiului Tirgoviște. Printr-o amplasare mai judicioasă a obiectivelor industriale și prin reconsiderarea unor ansambluri de locuit, perimetrul constructibil al municipiului a fost micșorat cu 40 ha. S-a realizat o legătură mai eficientă și funcțională între zonele industriale și cele de locuit, s-au luat măsuri de corectare și de completare cu blocuri a arterelor principale și a fost definitivată macheta unui centru civic reprezentativ, cu o arhitectură specifică orașului, cu dotări corespunzătoare dezvoltării viitoare a municipiului. În același timp, s-a trecut la sistematizarea zonei de interes istoric, care cuprinde obiective și monumente istorice de valoare națională și mondială, din rîndul cărora se detașează Curtea Domnească. Acest ansamblu al zonei istorice se va realiza într-o strînsă interdependență cu centrul civic al orașului și cu zona preorășenească de recreere și agrement ce se continuă și cuprinde ansamblul de la Mînăstirea Dealu.

În toate localitățile în care, prin planurile de dezvoltare, a fost prevăzută construcția unor obiective economice sau social-culturale, colective constituite au reanalizat, în spiritul indicațiilor date de conducerea partidului, volumul de construcții-montaj, amplasamentele, alinierea și regimul de înălțime, în așa fel încît acestea să răspundă cerințelor de economisire a terenului și a materialelor de construcții și să se încadreze în prevederile schițelor și detaliilor de sistematizare. Aceleași considerente ne-au condus la reactualizarea schițelor de sistematizare ale localităților: Aninoasa, Buciumeni, Corbii Mari, Coțești, Cornești, Dragomirești, Gura Suții, I.L. Caragiale, Odobești, Poiana, Runcu, Șofînga și Ulmi. Au fost corelate, de asemenea, cu prevederile actuale ale legii sistematizării detaliile de sistematizare ale centrelor civice ale tuturor orașelor județului, precum și ale viitoarelor centre urbane. Pretutindeni, elaborarea schițelor, stabilirea perimetrelor constructibile, a vetrelor de sat și a obiectivelor social-culturale s-au făcut cu participarea beneficiarilor, a cetățenilor, asigurîndu-se permanent protecția mediului inconjurător.

La sfârșitul anului trecut, într-o sesiune a Consiliului popular județean, au fost puse în discuția deputaților propunerile de delimitare a perimetrelor construibile în orașele județului și s-au aprobat schițele reactualizate de sistematizare a localităților rurale. Trasarea, bornarea și țărșurarea limitelor construibile ale comunelor și satelor — aflate într-un stadiu avansat — urmează să se încheie în primele luni ale acestui an. Cu același prilej, au fost aprobate și zonele centrale construibile ale centrelor civice — reședințe ale localităților rurale.

Îmbinarea tradițiilor locale cu funcționalitatea contemporană

ÎN SPIRITUL indicațiilor secretarului general al partidului, de a crea personalitate fiicărei localități prin păstrarea tradițiilor locale, a fost inițiată elaborarea unor proiecte de locuințe care să oglindească îmbinarea specificului local cu funcționalitatea contemporană. Specialiști, aparținând Muzeului județean, Institutului de proiectări și Secției de sistematizare, cărora li s-au alăturat folcloriști și peisagiști din instituții de profil, au studiat cinci zone stilistice ale județului: Valea Dimboviței, Valea Ialomiței, Valea Cricovului, zona subcolinară a Tîrgoviștei și cea de cîmpie din sudul județului. Studiile întreprinse, observațiile critice și propunerile locuitorilor ne-au obligat, în spiritul respectării autenticului, a tradițiilor locale, să reconsiderăm activitatea de sistematizare și să elaborăm proiecte de locuințe cu caracter specific pentru această parte a județului, diferențiate pe zone, pe niveluri și număr de camere.

Odată elaborate, proiectele unor astfel de locuințe au fost difuzate în teritoriu, însoțite de fotografii ale unor case tradiționale, în așa fel încît locuitorii satelor să-și poată alege tipul dorit de locuință, caracteristic localităților lor. Au fost puse la dispoziția consiliilor populare comunale albume cu 12 tipuri de locuințe, cu parter și etaj, în vederea dirijării preferințelor populației către locuințe confortabile, funcționale și aspect corespunzător. Începînd din acest an, construcțiile de locuințe din mediul rural se vor executa în baza unor proiecte tip, puse la dispoziția locuitorilor satelor gratuit. Tot pentru a veni în sprijinul celor care vor să-și construiască locuințe, la sediul atelierului de proiectare al U.J.C.M. — unitate care elaborează documentațiile tehnice pentru obținerea autorizației de construcție — a fost deschisă o expoziție cu caracter permanent, care cuprinde cele mai reprezentative proiecte și machetele lor realizate la scară.

Condițiile existente într-o serie de localități — **prezența unităților industriale și meșteșugărești ca și existența unor dotări tehnico-edilitare de tip urban** (alimentarea cu apă și energie electrică, canalizarea, brutării, fondul de locuințe) și a unor obiective social-culturale (spitale, dispensare, licee industriale, agricole, grădinițe, cămine etc.) — au determinat propunerea de a fi trecute în categoria de centre economice și sociale cu caracter urban 12 localități, printre care: Răcari, Voinești, Potlogi, Bezdead, Bileiurești, Bucșani, Gura Ocniței, I.L. Caragiale, Nucet, Pietrosița, Valea Mare, Vișina. În acest cîmp se dezvoltă cu prioritate comunele: Răcari, Potlogi și Voinești. Comunele și satele: Ludești, Scheiu de Jos, Lunguleu, Malu cu Flori, Poiana, Runcu și Vulcana Băi au fost stabilite ca localități rurale model în sistematizare. Pentru toate aceste localități au fost elaborate și actualizate schițele de sistematizare și confecționate machete de prezentare la scara 1:1000.

O atenție deosebită a fost acordată realizării centrelor civice comunale și satelor model ce urmează a fi construite. În acest cadru, în majoritatea localităților, în centrele civice au fost modernizate drumurile, s-au amenajat trotuarele; în multe localități a fost introdusă apa potabilă și s-a extins canalizarea. În mijlocul acestor centre au fost amplasate, potrivit legii sistematizării, sediul politico-administrativ, unitățile comerciale, de învățămînt și ocrotire a sănătății, de prestări de servicii, precum și locuințele. S-a mers pe linia ca dotările cu funcții înrudite să fie grupate într-o singură clădire sau într-un număr restrîns de clădiri cu mai multe niveluri, urmărindu-se prin aceasta ca asemenea clădiri să servească unor categorii de personal (medici, ingineri agronomi, cadre didactice etc.) și ca locuință. Construcțiile de locuințe sînt realizate cu precădere pe verticală, începînd din centrul localităților către zonele marginale cu densitate corespunzătoare, creînd și în acest fel condiții de restrîngere la strictul necesar a perimetrelor construibile și de folosire rațională a pămîntului.

Urbanizarea — cerințe, efecte

DEZVOLTAREA de pînă acum a unor localități, viitoare centre economice cu caracter urban, este concludentă. Comuna Răcari este una dintre acestea. Aici și în zona de polarizare există de pe acum o rețea dezvoltată și modernizată de unități de producție: secții de metalurgie, mecanică, fimplărie, prefabricate din beton, (ale cooperăției meșteșugărești), secții de lacuri și vopsele, de ambalaje și confecții, un darac de lină (ale industriale locale) o moară, complexe de îngrășare a porcineilor și a berbecuților, centru de achiziții a animalelor, un abator de vite, legumelor și fructelor, mai multe depozite, unități în care sînt încadrați aproape 1000 de lucrători. Viitorul centru Răcari dispune de complexe comerciale, 7 școli generale, liceu cu internat, spital cu secții de pediatrie și maternitate, două dispensare, 4 cămine culturale, precum și de electricitate și rețea de apă potabilă.

Schița de sistematizare și proiectare prevede, printre altele, înființarea unor unități pentru semiprepararea legumelor și a fructelor, a unei secții de nutrețuri combinate, a unei fabrici de piine. Pentru prima și a doua etapă se prevede ca să se amplaseze în centrul civic 200 apartamente în blocuri de P+2 — P+4 etaje, avînd la parter spații comerciale și pentru prestări de servicii, un club, o creșă, o grădiniță, extinderea liceului cu încă 16 săli de clasă, modernizarea drumurilor de legătură cu localitățile învecinate. Înfăptuite, aceste prevederi conturează localitatea Răcari ca un veritabil centru urban, cu un pronunțat caracter agro-industrial.

Deși comuna Potlogi urmează să devină centru urban în următorii 5—10 ani, aici sistematizarea a început de mult și cu noaște două etape. În prima, alături de dotările existente, se vor construi clădiri cu P+1 — P+2 nivele. Centrul agro-industrial Potlogi dispune de un edificiu de o mare valoare arhitectonică — Palatul Brincovenesc — aflat în faza finală de restaurare, în jurul căruia vor gravita armonios toate construcțiile și dotările administrative, încît populația acestui orașel își va putea rezolva pe plan local toate problemele de interes obștesc. Potrivit studiilor întocmite, teritoriul localității Potlogi se încadrează în zona a 2-a de producție: cereale, lapte, legume, cartofi, motiv pentru care în zonă a fost înființată o asociație intercooperatistă de tip industrial, posesoare de sere și solarii. De aceea, în etapa următoare aici sînt prevăzute a se construi o unitate de semiindustrializare a legumelor, un centru de colectare și prelucrare a laptelui, secții ale industriei locale și ale cooperăției meșteșugărești, producătoare de bunuri de consum. Planurile de mai largă perspectivă prevăd și aici ca să se construiască 420 apartamente, de P+1 — P+4 etaje, două dispensare, un centru stomatologic, un liceu de specialitate cu 16 săli de clasă, cu internat și cantină, o casă de cultură, un hotel cu 60 de locuri.

Puternice acțiuni de urbanizare cunosc și celelalte localități ale județului. Investițiile din fondurile statului și sumele provenite din contribuția cetățenească au fost orientate, cu prioritate, către dotări edilitar-gospodărești. La Voinești, Lucieni, Bezdead, Virfuri, Moțăeni, Selaru — și nu numai aici — au fost construite noi școli, iar la Bucșani, Valea Mare, Răzvad, Gura Ocniței, Mătăsaru, Dărmănești, complexe comerciale, grădinițe de copii, dispensare umane, construcții edilitar-gospodărești cu nimic mai prejos decît cele de la orașe.

SISTEMATIZAREA teritoriului județului reprezintă un proces complex, care ridică încă o serie de probleme. Acțiunea în totalitate implică profunde schimbări economice și sociale, afectează structurile cele mai diverse ale așezărilor umane. Este vorba, în primul rînd, de strămutarea în timp a unor sate, care, așa cum sînt construite — pe văi sau dealuri, expuse adesea inundațiilor sau alunecărilor de teren, departe de centrul civic, lipsite de drumuri de acces corespunzătoare și dotări tehnico-edilitare — nu au perspectivă de dezvoltare. La aceasta se adaugă introducerea, în spiritul legii, a disciplinei de construcții, restrîngerea perimetrelor construibile la strictul necesar și obligativitatea cetățenilor de a-și realiza locuințele în concordanță cu regulile stricte ale schițelor de sistematizare, cu legea. Sistematizarea comunelor și satelor ridică și alte probleme legate de raționalizarea și simplificarea liniilor de telecomunicații, a digurilor și canalelor de irigații, a drumurilor interioare. Aplicarea cu fermitate a indicațiilor conducerii partidului în domeniul sistematizării va contribui la crearea premiselor unei dezvoltări viguroase, echilibrate, a tuturor localităților județului.

Din experiența unui șantier model REDUCEREA CONSUMURILOR DE MANOPERĂ PRIN BUNA PREGĂTIRE TEHNOLOGICĂ

Cum s-a realizat în 1976 o productivitate a muncii cu 57,50%
superioară mediei planificate în construcții

După cum este cunoscut, Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R. a stabilit ministerelor, centralcelor, unităților economice, sarcina de a identifica și pune în valoare noi posibilități de mărire suplimentară a productivității muncii, atât în acest an, cât și în perspectivă. Ținând seama de rezervele importante ce există în această direcție în sectorul de construcții-montaj, se prevede ca în 1977, productivitatea muncii pe ansamblul ramurii să înregistreze o creștere față de anul trecut de 16—17%, adică mai mare cu 4—5 procente decât cea prevăzută în plan.

Un exemplu pozitiv de fructificare a resurselor de creștere a productivității muncii îl oferă șantierul fabricii de ciment de la Tașca, județul Neamț, pe care în anul trecut Ministerul Construcțiilor Industriale și Uniunea sindicatelor de ramură l-au organizat ca șantier model.

Fabrica de la Tașca (în apropiere de Bicaz) va fi una dintre principalele unități producătoare de ciment ale țării. Cele două linii tehnologice de mare capacitate urmează să fie succesiv date în exploatare în termene mai scurte decât cele realizate la alte investiții similare, astfel încât noua întreprindere să aducă un aport considerabil la creșterea producției acestei subramuri spre nivelul de 19—20 milioane tone de ciment pe an, stabilit pentru finele cincinalului.

Execuția fabricii a fost începută în toamna lui 1975 de către un colectiv de la Trustul de construcții industriale din municipiul Gheorghe Gheorghiu-Dej.

Șantierului i s-a planificat pentru 1976 o productivitate pe lucrător cu 53,70% mai mare decât media prevăzută pe ansamblul ramurii de construcții-montaj; ea a fost întrecută cu aproape 4000 de lei, ceea ce a permis depășirea planului anual cu un milion de lei, în condițiile unei economii relative de 24 de oameni. Cum s-a acționat?

● **Revizuirea soluțiilor constructive, proiectarea tehnologiilor de execuție au vizat simplificarea lucrărilor, reducerea consumurilor de materiale și de manoperă.**

Specialiștii de la trust și de la șantier au colaborat cu proiectanții pe parcursul întocmirii documentațiilor de execuție, la determinarea structurilor de rezistență, urmărind adoptarea unor soluții cât mai industrializate; împreună cu proiectanții de construcții și de tehnologii ai lucrărilor de același gen de la Hoghiz și Deva, au analizat elementele bune și nereușitele din experiența realizării acestor fabrici; s-a stabilit apoi un program de elaborare a tehnologiilor de execuție a principalelor obiective, repartizându-se sarcinile între institutele de cercetare și proiectare ale ministerului și atelierul de proiectare al trustului. Colective specializate au urmărit pe șantier finalizarea soluțiilor date, aducând corecturile impuse de situația concretă. Așa s-a ajuns la eliminarea sprijinirilor grele la săpătura de 3 m adâncime pentru stația de concasare a calcarului, prin executarea săpăturii mecanizate în taluz natural; la asigurarea scurgerii libere a apelor prin canale deschise în zona secției de concasare a marelui, ceea ce a permis să se renunțe la realizarea unui complicat ecran pentru evitarea infiltrațiilor; la îmbunătățirea terenului de fundare prin perne de balast etc. Existența proiectelor și fișelor teh-

nologice încă de la startul lucrărilor a permis desfășurarea acestora după procedee optime ca randament, în ordine normală, cu un nivel de mecanizare avansat, obținerea unei calități superioare, înlăturarea risipei de manoperă pe care o dă improvizația în organizarea fluxului operațiilor.

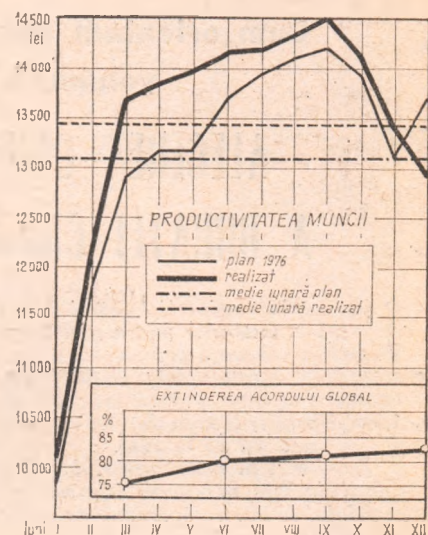
● **Centralizarea unor operații, folosirea pe scară largă a unor elemente auxiliare tipizate de inventar, cu grad mare de reutilizare au redus volumul de muncă, l-au transferat în mare parte în ateliere cu producție constantă și mecanizată.**

Baza de organizare a șantierului, amenajată compact pe o suprafață de numai 3,5 hectare (circa 5% din suprafața de teren afectată fabricii), grupează centrala de betoane cu 3 stații de preparare semi-automată, instalația de sortare și spălare a agregatelor, ateliere pentru armături, confecții metalice, cofraje și reparații mecanice s.a., care lucrează în regim industrial. Panourile de cofraj special concepute pentru acest șantier, cu un cost aproape de trei ori mai mic decât al celor aplicate curent, dau o productivitate înaltă nu numai la executarea lucrărilor de beton, ci — datorită obținerii unei calități foarte bune a acestora, preciziei gabaritelor — și la montajele și instalațiile tehnologice. S-au utilizat, de asemenea, tipuri noi de eșafodaje, rezultând — în comparație cu modelul obișnuit — o economie de manoperă de circa 75% și eliminarea totală a consumului de lemn rotund.

● **S-a recurs la colaborarea cu subunități specializate ale trustului, pentru unele lucrări de tehnicitate deosebită, determinante pentru viteza de execuție și nivelul de productivitate pe ansamblul șantierului.**

Un astfel de lot specializat, dotat cu instalațiile necesare și cu personal de înaltă calificare, a executat turnarea în cofraje glisante a 45 de silozuri și elemente ale construcțiilor înalte, înregistrând rezultate remarcabile în ce privește ritmul și calitatea.

● **Aplicarea unor module ale sistemului integrat de conducere a producției de construcții-montaj a contribuit la o programare judicioasă a activității, la desfășurarea execuției concomitent pe mai multe fronturi de lucru, asigurând folosirea deplină, în perioade de timp compacte, a efectivelor de muncitori de diferite specialități și a utilajelor.**

Eșalonarea execuției, situarea în timp a volumelor de lucrări, în mod corelat pentru constructor și pentru subantreprize au fost stabilite printr-un grafic rețea (reactualizat pe măsura eliminării necunoscutelor sau pentru a asigura prioritar fronturile de montaj al unor utilaje livrate în devans). Pe baza clementelor acestuia au fost întocmite graficele tehnologice de detaliu (de pildă, pentru glisări). Datele valorice și o primă analiză a timpului, pentru identificarea activităților critice, au fost obținute cu ajutorul calculatorului electronic, folosindu-se un program tip SAGES. La obiecte cu dimensiuni mari în plan și la care din grafic rezultau rezerve de timp s-a introdus execuția în lanț, rezultând o folosire deosebit de economică a materialelor și oamenilor. S-a extins la maximum lucrul în două schimburi, atât la lucrările de bază cât și în atelierul centralizat; diferențele de productivitate între un schimb și altul au fost sensibil atenuate prin majorarea ponderii muncitorilor calificați, datorită pregătirii prin cursuri a peste 300 de dulgheri, fierar-betonisti și zidari.

Sugestive în ce privește efectele ansamblului de măsuri pentru realizarea unei productivități înalte sînt rezultatele parțiale obținute la două obiective principale ale fabricii, relativ la manopera utilizată, față de prevederile devizului:

Economii la manoperă (%)

	Consum de ore	Valoare
— cuptoare rotative	28,91	28,67
— turnul cicloanelor	29,75	20,25

Sintetizînd, experiența transmisibilă a șantierului de la Tașca se caracterizează prin:

— folosirea gândirii tehnice, într-o cantitate și de o calitate deosebită, la toate nivelele;

— aportul creator al executantului la perfecționarea soluțiilor, în cadrul unei colaborări organizate pe bază de program cu cercetarea și proiectarea;

— aplicarea corelată a unor tehnologii moderne și a unor metode de organizare eficiente;

— conceperea progresului tehnic ca o modalitate de a asigura eficiența deopotrivă prin creșterea productivității muncii și prin reducerea cheltuielilor materiale, acțiunea perseverentă și ferm orientată pe această linie.

Dan CONDREA

Cum orientăm deciziile pentru sporirea volumului producției?

ALEGEREA CĂILOR DE SCURTARE A DURATEI CICLULUI DE FABRICAȚIE

Cu ocazia susținerii lucrării de absolvire a cursului postuniversitar, care avea ca temă folosirea metodelor matematice în programarea și urmărirea producției într-o secție de prelucrări mecanice prin așchiere, un cursant afirmă că prin aplicarea în practică a studiului său, durata ciclului de fabricație a pieselor se va reduce cu 25 la sută prin asigurarea unei mai bune sincronizări a execuției operațiilor tehnologice, de control și de transport, ca și prin reducerea duratei așteptărilor interoperații — iar ca urmare, și producția secției va crește cu 25 la sută.

Intrucât și în unele lucrări de specialitate, mai vechi sau mai recent editate, se fac afirmații similare, se impune să se stabilească în ce împrejurări și proporții, reducerea duratei ciclului de fabricație conduce în mod direct și la sporirea volumului producției.

După cum este cunoscut, durata ciclului de fabricație a unui reper, subansamblu, produs — sau a unui lot de repere, subansamble și produse — definită ca timpul cuprins între momentul începerii primei operații și momentul terminării ultimei operații, este dată de relația:

$Def = tt + ttr + tet + tpu + tis + tir$
în care:

- Def = durata ciclului de fabricație;
- tt = timpul în care se execută operațiile tehnologice;
- ttr = timpul în care se execută operațiile de transport;
- tet = timpul în care se execută operațiile de control;
- tpu = timpul în care se desfășoară procesele naturale;
- tis = durata întreruperilor în cadrul schimbului;
- tir = durata întreruperilor de regim.

În funcție de elementele care formează durata ciclului de fabricație, pot fi identificate patru căi de scurtare a duratei acestuia:

1. micșorarea duratei de execuție a fiecărei operații tehnologice, de transport, de control sau a duratei proceselor naturale;
2. micșorarea timpului în care se execută un ansamblu de operații tehnologice, de transport, de control sau au loc procesele naturale, ca urmare a unui mai bun paralelism în execuție;
3. reducerea duratei întreruperilor în cadrul schimbului;
4. reducerea duratei întreruperilor de regim.

Stabilirea corectă a căilor de reducere a duratei ciclului de fabricație a produselor este deosebit de importantă pentru practica și analiza economică, întrucât fiecare cale influențează în mod direct indicatorii economici ai activității întreprinderilor industriale.

Dintre căile enumerate, micșorarea duratei de execuție a fiecărei operații, sau a duratei proceselor naturale, prezintă importanță maximă.

● Reducerea duratei de execuție a operațiilor tehnologice (tt) se obține prin diminuarea timpului unitar (Tu), prin creșterea indicelui de realizare a normelor de muncă (Kn) și, uneori, prin mărirea

formației de muncă ce execută operația (Fm);

$$tt = \frac{Tu}{Fm \cdot Kn}$$

Reducând timpul unitar — ca urmare a îmbunătățirilor tehnice și organizatorice aduse procesului de producție — de la o mărime Tu_0 la alta Tu_1 , dar menținând la valori constante formația de muncă ($Fm_1 = Fm_0$) și indicele de realizare a normelor de muncă ($Kn_1 = Kn_0$), se obține o micșorare a duratei execuției operației tehnologice, de la tt_0 la tt_1 .

Același efect îl are și creșterea indicelui de realizare a normelor de muncă ($Kn_1 < Kn_0$) sau sporirea mărimii formației de muncă ($Fm_1 > Fm_0$).

Cum între durata execuției operațiilor tehnologice pe un anumit loc de muncă (tt) și producția orară (qh) există un raport invers proporțional ($tt = \frac{1}{ph}$ și $qh = \frac{1}{tt}$), rezultă că folosind, pentru o anumită operație tehnologică, același număr de utilaje (N) și dispunind de același fond de timp (Ft), se poate obține un volum de producție (q) mai mare, dacă timpul tehnologic se reduce.

$$q_0 = N_0 \cdot Ft \cdot qh_0$$

$$q_1 = N_1 \cdot Ft \cdot qh_1$$

Cunoscând că $tt_1 < tt_0$, rezultă că $qh_1 > qh_0$ și că, deci, atunci cînd $N_1 = N_0$, și $Ft_1 = Ft_0$, $q_1 > q_0$, sporul de producție fiind $\Delta q = q_1 - q_0$.

Scurtarea duratei operațiilor de transport (ttr) se poate realiza prin micșorarea distanței de transport (D), prin sporirea vitezei de deplasare a mijlocului de transport (V) sau micșorarea duratei operațiilor adiacente transportului (did) (încărcare, descărcare, amarare, dezamarare etc.):

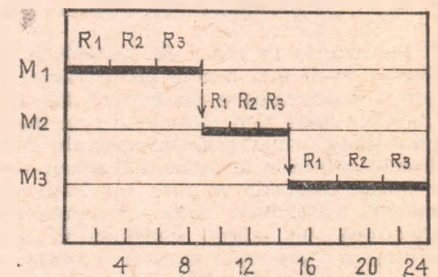
$$ttr = \frac{D}{V} + did$$

Prin micșorarea duratei operației de transport, folosind același fond de timp se pot efectua mai multe curse și, deci, se pot transporta cantități sporite de obiecte ale muncii, menținând constantă încărcătura transportată la o cursă.

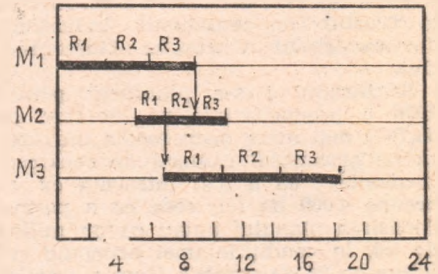
● A doua cale de reducere a duratei ciclului de fabricație o constituie micșorarea timpului în care se execută un ansamblu de operații tehnologice, de transport, de control sau în care au loc procesele naturale, ca urmare a asigurării unui mai bun paralelism în execuție.

Literatura de specialitate prezintă trei metode de îmbinare a operațiilor (succesivă, paralelă și mixtă), fiecare cu avantajele și dezavantajele sale privind durata ciclului de fabricație și gradul de utilizare a mașinilor; dar nu s-a remarcat faptul că este posibilă reducerea duratei fabricației, fără ca aceasta să conducă implicit și la obținerea unui spor de producție.

Pentru a demonstra că prin micșorarea timpului în care se execută un ansamblu de activități, pe baza asigurării paralelismului între operații, nu se poate realiza sporirea volumului producției, ne folosim de exemplul următor. Să presupunem că urmează a se prelucra un lot format din trei repere identice (R_1, R_2, R_3), la trei operații (Op_1, Op_2, Op_3) care se execută pe trei mașini diferite (M_1, M_3, M_3). Timpul tehnologic pentru fiecare reper la cele trei operații este de 3 ore, 2 ore și respectiv 3 ore. Fiecare mașină dispune într-o zi de același fond de timp (24 ore). Folosind metoda succesivă de îmbinare a operațiilor, rezultă că lotul se va prelucra în 24 ore.

Metoda mixtă, care presupune executarea în paralel a operațiilor tehnologice, asigură prelucrarea lotului în 16 ore.

În cel de-al doilea caz, timpul în care se execută ansamblul operațiilor tehnologice se reduce, deci, cu opt ore. Fondul de timp care rămîne la fiecare mașină după prelucrarea lotului — și în care se pot executa alte produse — rămîne însă neschimbat. În ambele cazuri, la M_1 mai rămîn $24 - 9 = 15$ ore, la M_2 , $24 - 6 = 18$ ore și la M_3 , $24 - 9 = 15$ ore, iar cantitatea de produse care se poate prelucra în afara reperelor din lot este aceeași.

Oricît de substanțială ar fi contribuția acestei căi la reducerea duratei ciclului de fabricație a produselor, ea nu asigură sporirea volumului producției ce se poate obține de la un loc de muncă sau secție. Fac excepție secțiile de montaj, unde prin organizarea efectuării în paralel a operațiilor tehnologice se obține reducerea timpului de montaj și, într-o perioadă de timp anumită, se pot asambla cantități sporite de produse.

● Diminuarea duratei întreruperilor în cadrul schimbului (tis), respectiv micșorarea timpului cît obiectele muncii introduse în procesul de producție așteaptă pentru a fi controlate, transportate, pentru eliberarea mașinilor pe care urmează

dr. N. MATEI

Universitatea din Galați

(Continuare în pag. 28)

In ajutorul candidaților la examenul de admitere in învățămîntul economic superior

PRODUȚIA DE MĂRFURI ÎN SOCIALISM

PENTRU a veni în ajutorul candidaților la examenul de admitere de la facultățile economice, „Revista economică”, în colaborare cu Catedra de economie politică de la Academia de Studii Economice, publică, în mod regulat, consultații pe anumite teme selecționate din „Programa de economie politică pentru admiterea în învățămîntul superior în anul 1977”.

Condițiile existenței producției de mărfuri și trăsăturile ei în socialism

La apariția capitalismului dezvoltat, oamenii obișnuiau să-și producă în propria lor gospodărie toate, sau aproape toate obiectele necesare existenței. Acest mod de organizare a economiei, în care gospodăriile își satisfac trebuințele din producție proprie se numește economie naturală.

Cu timpul, odată cu perfecționarea forțelor de producție oamenii au început să se specializeze, fiecare producător limitându-se la a produce o gamă restrînsă de bunuri sau chiar un singur fel de obiecte, însă în cantități care depășesc nevoile proprii. Spunem că a apărut diviziunea socială a muncii. În această situație, partea de producție care depășește nevoile consumului propriu începe să fie schimbată contra altor feluri de bunuri, a căror producție este „specialitatea” altor producători. De aceea, diviziunea socială a muncii este baza cea mai generală a producției de mărfuri, condiție necesară dar nu suficientă pentru apariția producției de mărfuri. Hotărîtoare în acest sens a fost o a doua condiție: starea de autonomie a producătorilor, în virtutea căreia oamenii, fiind ei înșiși stăpîni ai producției, nu se mai supuneau hotărîrilor unei colectivități cu privire la obiectul, cantitatea și destinația producției. În măsura în care se întrunesc simultan aceste două condiții, economia naturală se destramă și lasă locul unui nou mod de organizare a economiei: producția de mărfuri. Prin producție de mărfuri se înțelege, deci, aceea organizare a economiei sociale în care produsele sînt create de către producători autonomi, fiecare fiind specializat în producerea unui anumit bun, astfel încît pentru satisfacerea nevoilor lor este necesară vânzarea-cumpărarea de produse pe piață.

Cea de-a doua condiție a existenței producției de mărfuri poartă amprentele tipului și formei de proprietate asupra mijloacelor de producție; astfel, pentru prima oară, autonomia producătorilor a apărut o dată cu proprietatea privată care, pe trepte diferite de dezvoltare, a dat naștere la două forme ale producției de mărfuri: producția de mărfuri simplă și producția de mărfuri capitaliste.

În economia socialistă se mențin cele două condiții generale ale existenței producției de mărfuri, în forme specifice numai acestui mod de producție.

Astfel, diviziunea socială a muncii, în socialism, se adîncește rapid ca o necesitate recunoscută din cauza multitudinii de avantaje pe care le oferă în privința creșterii productivității muncii sociale. Apar noi și noi ramuri și subramuri economice, mai ales industriale, se creează tot mai multe profesii și specialități noi. Procesul este coordonat și planificat la scara întregii societăți, favorizat de relațiile de producție socialiste și impulsionat puternic de revoluția tehnico-stiințifică contemporană. În această situație, devine tot mai intensă cerința cooperării între toate unitățile economice, precum și între ramurile și subramurile economiei naționale.

Cea de-a doua condiție a existenței producției de mărfuri, autonomia producătorilor, se prezintă și ea în ipostaze diferite, determinate de formele proprietății socialiste asupra mijloacelor de producție, după cum urmează: 1) proprietatea obștească asupra mijloacelor de producție îi grupează pe producători în două mari categorii: unitățile economice de stat și unitățile cooperatiste. Fiind vorba de proprietari diferiți, între unitățile de stat — pe de o parte — și cele cooperatiste — pe de altă parte — schimburile de activități trebuie să fie — în principiu — schimburi echivalente, ceea ce implică nevoia de a se recurge la instrumentele vânzării-cumpărării, deci la categoriile producției de mărfuri; 2) între unitățile economice de stat, cu toate că ele aparțin aceluiași proprietar, schimburile se efectuează tot ca între producători independenți, din cauza autonomiei ce se conferă unităților economice organizate și conduse prin metoda gestiunii socialiste; 3) relațiile de schimb dintre o cooperativă și alta sînt, bineînțeles, relații între proprietari diferiți, ast-

fel că și în interiorul sectorului cooperatist se impune utilizarea instrumentelor producției de mărfuri; în această etapă de dezvoltare a socialismului există și proprietatea individuală a micilor producători necooperativi-zați. Între ei, precum și în raporturile lor cu marea masă a celorlalte categorii de producători, schimburile de bunuri se fac tot prin vânzare-cumpărare; 5) repartitia după muncă și consumul se efectuează recurgîndu-se la instrumentele valorice, în vederea măsurării muncii fiecăruia și stabilirii părților care revin diferiților oameni ai muncii, din rezultatele producției sociale.

Specificitatea manifestării celor două condiții ale producției de mărfuri face din producția de mărfuri socialistă un tip nou de producție de mărfuri, care are următoarele caracteristici:

1) producția de mărfuri în socialism este o producție planificată, lipsită de crize economice și subordonată intereselor maselor de oameni ai muncii;

2) în economia socialistă producția de mărfuri nu este atotcuprinzătoare: nu sînt mărfuri forța de muncă, pămîntul, bogățiile subsolului, apele, pădurile;

3) întrucît producătorii sînt organic legați între ei prin interese economice fundamentale comune, contradicțiile care însoțesc obiectiv orice producție de mărfuri nu mai au caracter antagonist;

4) unele dintre categoriile economice care reflectau esența producției capitaliste de mărfuri, ca profitul, capitalul, salariul etc. dispar în societatea socialistă; alte categorii cum sînt valoarea, banii, prețul etc. se mențin dar capătă sensuri și implicații noi. Acestea, împreună cu noile categorii ce decurg din producția de mărfuri socialistă, cum sînt gestiunea economică, fondurile unităților economice socialiste, retribuția pentru muncă, venitul net etc. reflectă relații de producție socialiste.

Valoarea de întrebuințare și valoarea mării în socialism

Pentru ca un bun să devină marfă trebuie să aibă simultan valoare de întrebuințare și valoare.

Valoarea de întrebuințare constă din capacitatea mării de a satisface o anumită necesitate a omului, a societății, adică de a fi utilă. Ea rezultă din însușirile fizice, materiale ale obiectului-marfă; acestea, la rîndul lor, sînt determinate de modul specific cum a fost produsă marfa, adică de modul concret în care s-a cheltuit forța de muncă a omului pentru a o crea, potrivit cu specializarea producătorului. Spunem că din punct de vedere al capacității sale de a crea o anumită valoare de întrebuințare și nu alta munca are un caracter concret.

În socialism, unde scopul nemijlocit al producției sociale este satisfacerea cît mai deplină a necesităților materiale și spirituale ale tuturor membrilor societății, valoarea de întrebuințare ocupă locul hotărîtor în organizarea producției de mărfuri. Obiectivul nemijlocit al politicii economice este, aici, obținerea unei mase cît mai mari și mai variate de bunuri. Prima expresie concretă a acestei realități este faptul că, în cadrul planificării proporțiilor și structurii producției sociale, în planurile de producție ale unităților economice se prevăd nominal principalele sortimente și cantități de bunuri care trebuie să se producă într-un timp determinat. Altă expresie a locului primordial pe care-l ocupă valoarea de întrebuințare este faptul că permanenta îmbunătățire a calității mărfurilor a devenit o componentă importantă a politicii economice, o înaltă îndatorire a organelor de stat și a fiecărei unități economice, a tuturor oamenilor muncii. Prin calitate se înțelege măsura în care un produs satisface necesitățile societății, gradul în care corespunde acestor nevoi, ca rezultat al performanțelor tehnico-economice și estetice ce i s-au asigurat prin fabricație.

Importanța acordată creșterii calității provine din faptul că sporirea calității produselor este o cale de creștere a eficienței economice, a creșterii nivelului de trai, a participării cu mai bune rezultate la schimburile economice internaționale. De aceea, îmbunătățirea calității produselor în toate ramurile economice, ridicarea nivelului tehnic și perfecționarea tehnolo-

gurilor de fabricație" constituie o direcție de acțiune înscrisă în Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism.

Valoarea, ca latură componentă și definitorie a mărfurilor, are un rol deosebit de important în economia socialistă. Cerințele producției socialiste nu se reduc la obținerea în orice fel a unei mase crescînde de valori de întrebuințare, ci implică necesitatea ca bunurile să fie produse cu o cât mai redusă cheltuială de muncă socială, deci la o valoare cât mai mică. De aceea, valoarea în societatea socialistă este un instrument prețios pentru organizarea muncii sociale, pentru repartizarea resurselor, pentru reglementarea circulației mărfurilor.

Pentru a putea fi, însă, un instrument în sensurile arătate mai sus, valoarea trebuie să capete o expresie de mărime, adică să fie măsurată. Măsura valorii mărfii este dată de cantitatea de muncă cheltuită pentru producerea ei, iar aceasta se măsoară în timp de muncă. Cu cât timpul de muncă necesar pentru a produce o unitate dintr-o marfă este mai lung, cu atât valoarea acelei mărfi este mai mare — și invers. Dar una și aceeași specie de marfă poate fi produsă de mai mulți producători, de către mai multe unități economice. Fiecare are condiții de producție specifice: lucrători mai calificați sau mai puțin calificați, mașini mai moderne sau mai învechite, etc. Deci fiecărui producător îi trebuie un timp de producție diferit de al altora: acest timp se numește timp de muncă individual și prin el se exprimă valoarea individuală a mărfurilor. Pe piața mărfurilor nu se schimbă, însă, pornind de la valoarea individuală, deoarece, în acest caz, cu cât condițiile de producție ale unui producător sînt mai slabe, cu atât valoarea mărfii sale ar fi mai mare, ceea ce ar contrazice interesele de ansamblu ale consumatorilor. Mărfurile se schimbă pe piață la valoarea lor socială, care este dată de timpul de muncă socialmente necesar. Prin timp de muncă socialmente necesar se înțelege timpul de muncă cerut pentru a produce o valoare de întrebuințare oarecare în condițiile de producție normale din punct de vedere social și cu gradul social mediu de îndeminare și intensitate a muncii.

Cînd timpul de muncă individual este mai mare decît cel socialmente necesar, producătorul respectiv nu-și poate recupera pe piață întreaga cheltuială de muncă. Pentru producătorul din societatea socialistă acesta este un indiciu că el nu-și cheltuiește cu destulă eficiență resursele de care dispune, ceea ce îl determină, prin intermediul diferitelor pirghii economice, să-și perfecționeze condițiile de producție.

Banii și funcțiile lor în socialism

În mod practic, valoarea mărfurilor nu se calculează în unități de timp de muncă.

Aceasta ar fi o operație extrem de dificilă dacă avem în vedere imensa varietate de mărfuri existente, precum și diversitatea dinamică a condițiilor de producție. În locul timpilor de muncă, o îndelungată practică social-istorică a consacrat banii. Banii au apărut după ce s-au parcurs mai multe trepte în dezvoltarea producției și circulației mărfurilor și s-au născut spontan din efortul producătorilor de a rezolva dificultățile din ce în ce mai mari ivite cu prilejul evaluării raporturilor de schimb. În loc de a se compara de fiecare dată o marfă cu alta, s-a trecut treptat la raportarea unei varietăți tot mai mari de mărfuri care urmau să se vîndă la un grup din ce în ce mai restrîns de mărfuri luate ca punct de referință în aprecierea valorii de schimb, pînă cînd, în cele din urmă, din lumea imensă a mărfurilor de tot felul s-a desprins una singură care s-a impus în rolul de a măsura și a exprima valoarea tuturor celorlalte mărfuri. Această marfă, care îndeplinește în circulația mărfurilor rolul de echivalent general, poartă denumirea de bani. Conținutul intrinsec al banilor îl constituie metalele prețioase, mai ales aurul. Într-un sens, banii sînt o marfă ca oricare alta, pentru că ei au în același timp valoare (sînt produs al muncii omenestii) și valoare de întrebuințare (aurul poate fi utilizat pentru confecționarea unor anumite piese industriale, în unele operații chirurgicale, pentru bijuterii etc.). În alt sens, banii sînt o marfă unică, prin valoarea lor de întrebuințare socială: au capacitatea de a exprima valoarea altor mărfuri. Banii au această capacitate datorită unor însușiri specifice metalelor prețioase: valoare mare condensată în volum mic, divizibilitate perfectă, omogenitate, inalterabilitate etc. (Totuși, practica modernă a schimburilor nu mai are nevoie de prezența efectivă a metalelor prețioase pe piață. În imensa majoritate a cazurilor, rolul metalelor prețioase este îndeplinit de banii de hîrtie, sau din metale comune, care circulă ca semne ale valorii). Exprimarea valorii mărfurilor în bani poartă denumirea de preț.

În economia socialistă, banii au un caracter nou datorită naturii relațiilor de producție socialiste. Ei nu mai sînt o expresie absolută a bogăției și nu se mai pot transforma în ca-

pital: ei doar măsoară în mod relativ bogăția socială și rezultatele producției sociale. În procesul complex al utilizării banilor, ei îndeplinesc mai multe funcții: 1) Cea mai importantă funcție a banilor este aceea de măsură a valorii mărfurilor; cînd spunem că un creion „costă” 2 lei, înțelegem că pentru obținerea unui creion se cheltuiește tot atîta muncă socială cît este necesară pentru producerea cantității de aur pe care o reprezintă cei 2 lei; implicit, admitem leul ca unitate de măsură convențională a valorii aurului. Într-adevăr, în sistemul bănesc al țării noastre, leul reprezintă etalonul prețurilor și este echivalent cu cantitatea de 0,148 grame aur fin. 2) Altă funcție a banilor este aceea de mijloc de circulație; în această funcție banii mijlocește trecerea mărfurilor de la producători la consumatori potrivit schemei: marfă x → bani → marfă y 3). Funcția de mijloc de plată este exercitată de bani cu prilejuri ca: plată retribuțiilor, restituirea creditelor, plata chiriiilor etc. 4) În funcția de mijloc de acumulare socialistă și economisire, banii mijlocește mecanismul de constituire a fondurilor ce se vor utiliza la dezvoltarea ulterioară a economiei naționale. Tot în această funcție banii servesc ca modalitate de păstrarea economiilor oamenilor muncii, la C.E.C. 5) În sfîrșit, banii mai îndeplinesc și funcția de mijlocilor al schimburilor economice externe; în relațiile de schimb cu alte state, aurul apare direct în calitatea lui de echivalent general al valorii mărfurilor.

În economia socialistă, datorită planificării întregii vieți economice, banii se caracterizează printr-o mare stabilitate, prin menținerea și creșterea puterii lor de cumpărare. În această privință, Programul P.C.R. de construire a societății socialiste multilateral dezvoltate prevede să se acționeze consecvent pentru ca, pe măsura creșterii producției de bunuri materiale și înlăturii cursului leului pe plan național și internațional, să se poată trece, în perspectivă, la convertibilitatea leului în raport cu alte monezi.

Acțiunea legii valorii în economia socialistă

Producția de mărfuri, în orice orînduire socială, este reglată de acțiunea legii valorii.

Legea valorii este legea economică potrivit căreia producția și schimbul de mărfuri se efectuează pe baza cheltuielilor de muncă socialmente necesare pentru obținerea lor. Din acțiunea acestei legi decurg următoarele tendințe obiective: a) schimburile de mărfuri au loc ca schimburi de valori egale; b) valorile mărfurilor sînt date de munca omenască încorporată în ele și măsurată prin timpul de muncă socialmente necesar; c) prețurile mărfurilor reflectă valorile lor, exprimate de cheltuielile sociale de producție.

În economia socialistă, legea valorii are o acțiune mai restrînsă decît în societatea capitalistă, în sensul că ea nu mai îndeplinește rolul de a repartiza spontan mijloacele de producție și forța de muncă pe domenii de activitate, ramuri și subramuri economice. Legea valorii dă însă criteriul și instrumentele importante atît pentru repartizarea resurselor cît și pentru stimularea dezvoltării armonioase a economiei naționale, a forțelor de producție ale societății. În economia socialistă, legea valorii nu mai acționează spontan, ci este utilizată conștient de către societate. Prin intermediul categoriilor și instrumentelor valorice, societatea efectuează calcule de alocare a resurselor, ține evidența cheltuielilor de producție, urmărește eficiența activității economice, îndeplinește repartizarea după muncă, elaborează planurile economice și controlează îndeplinirea lor etc. Mecanismul cel mai important de acțiune a legii valorii este dat de prețuri. Aspectul cel mai concret al utilizării conștiente de către societatea socialistă a acțiunii legii valorii îl constituie faptul că prețurile, în socialism, sînt stabilite coordonat, centralizat de către organele de stat spre deosebire de modul stihnic necontrolat și imprevizibil în care se formează prețurile pe piața capitalistă.

Prin intermediul unor prețuri științifice fundamentale, acțiunea legii valorii declanșează stimulente controlate și dirijate de societate în direcția dezvoltării forțelor de producție, prin aceea că unitățile economice care produc mărfuri în timpi de muncă individuali mai mici decît cel socialmente necesar obțin beneficii mai mari decît cele al căror timp individual se ridică peste cel socialmente necesar. Aceasta generează preocupări ale unităților economice, ale oamenilor muncii, de a perfecționa tehnica și tehnologiile de producție, de a organiza mai bine procesele de producție, de a-și perfecționa calificarea profesională etc., în vederea reducerii costurilor. De aici se naște tendința reducerii continue a valorii mărfurilor. Pe această tendință se bazează posibilitatea reducerii prețurilor mărfurilor, creșterii veniturilor oamenilor muncii și sporirii nivelului de trai al tuturor membrilor societății socialiste.

lector univ. P. IOSUB

24 ianuarie

ÎN CARPAȚI, LA DUNĂRE ȘI MARE, UN POPOR ÎȘI AFIRMĂ UNITATEA ȘI INDEPENDENȚA

UNIREA PRINCIPATELOR ROMÂNE din 1859, consacrată prin istoricul act de la 24 ianuarie, se înscrie pe magistrala innoirilor deschise de revoluția de la 1848. Unirea Principatelor era parte integrantă a revoluției, principal obiectiv al programelor mișcărilor eliberatoare și progresiste românești din Moldova, Transilvania, Valahia și Dobrogea. Unirea a fost cerută de progresul societății, de transformările economice, sociale și politice ale Țărilor Române, constituind fundația de granit a națiunii moderne, în care comunitatea teritoriului, limbii, economiei, culturii și spiritualității poporului român își găsesc cadrul de manifestare legitimat istoricește.

Unirea din 1859 a însemnat o lovitură puternică dată forțelor retrograde antipopulare feudale care au perpetuat, pînă la mijlocul veacului al XIX-lea, o fărîmîtare statală de tipul evului mediu. Prin unirea celor două principate românești se crea o piață internă cu circulație nestînjenită, de vămile medievale, a resurselor economice, deschizînd cîmp mai larg dezvoltării economice. Momentul Unirii din 1859 va grăbi procesul de cucerire a independenței țării și va impune cu acuitate desăvîrșirea unității statale.

Secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, vorbind despre momentul 1859, arăta : „Datorită luptelor maselor populare și a personalităților luminate ale poporului s-a putut realiza unirea Principatelor Române – Muntenia și Moldova – important pas spre împlinirea năzuințelor de unire a românilor într-un singur stat”. Independența poporului român se află în relație directă cu existența unui stat evaluat economicște care să se poată afirma suveran în apărarea și promovarea intereselor naționale. Evenimentele de acum o sută optzeci ani nu se cantonează la unirea celor două principate, ci se înscriu ca verigi ale unui lanț cu începuturi în necontenită luptă pentru libertate a neamului românesc și cu încrustări în monumentele istoriei : 1877, 1918, 1944 și în împlinirile anilor noștri. Sintem contemporanii ultimului pătrar al secolului al XX-lea, moștenitori marilor cuceriri progresiste ale poporului român de-a lungul veacurilor, între care Unirea și Independența. Sintem, în același timp, și responsabili pentru ridicarea României pe noi trepte de civilizație și progres, trepte în care unitatea națională și independența dobîndesc virtuți sporite în afirmarea progresului și civilizației în lume.

Act progresist, de importanță crucială pentru dezvoltarea României, Unirea reprezintă una din marile cuceriri ale poporului român, ale luptelor sale îndelungate care – așa cum sublinia Programul partidului – „demonstrează cu putere adevărul fundamental că jugul asupririi străine poate frîna sau întîrzi pentru un timp evoluția unui popor, dar nu poate împiedica realizarea aspirațiilor sale legitime – cucerirea libertății și unității, asigurarea progresului social – dacă el este hotărît să lupte pînă la capăt cu fermitate și eroism”. Și nu a putut fi împiedicată lupta poporului nostru pentru unirea sa, pentru independența sa, pentru afirmarea capacităților sale creatoare progresiste. Nu a fost ușor. Nici în momentele care au precedat Unirii din 1859, nici după aceea, în eforturile națiunii pentru cucerirea independenței și apoi pentru desăvîrșirea unității și consolidarea independenței naționale. Era cu atît mai grea lupta pentru unire și independență atunci, la jumătatea secolului al XIX-lea, deoarece implantarea unei națiuni, cu atribuțiile sale de unitate și libertate națională, într-o Europă cu majoritatea popoarelor ingenucheate după înfringerea de către marile puteri a revoluției pașoptiste, era un fenomen politic cu totul potrivit conventului reacționar al marilor puteri, indeosebi al celor absolutiste. Unirea Țărilor Române nu era dorită de marile puteri feudale și retrograde. Acestea au făcut totul spre a o împiedica și datorită faptului că unirea românilor spîrgea tipare și iniriura alte popoare.

Unirea a fost suma proceselor interne, determinate de evoluția societății românești și împlinită de factorul decisiv reprezentat de masele populare. Tratatelor anterioare anului 1859 și cele care au consenat Unirea în raporturile internaționale, nu au făcut decît să țînă seama de voința poporului român și să confirme o stare de fapt. Hotărîrea din 5 ianuarie a Adunării obștești de la Iași, pentru Unire și domnitor în persoana lui Cuza, a fost întărită de hotărîrea Adunării de la București din 24 ianuarie, care în entuziasmul maselor populare, anunța țării actul Unirii și alegerii aceluiași domnitor. O unire a Principatelor cu un singur domnitor, apoi cu o singură Adunare a țării, cu același guvern și aceeași armată a întărit comunitatea națională a poporului nostru. Dincolo de forța imperiilor, dincolo de tentativele diplomatice și intimidările încercate la adresa poporului care-și făurise Unirea, se aflau comandanțele supreme ale unei națiuni care ieșea la limanul istoriei moderne, înlăturînd colbul feudal și pășind într-o epocă de afirmare suverană spre deplina unitate și libertate a poporului român.

Alexandru Ioan Cuza – domnitorul aclamat la 24 ianuarie 1859 de românii Moldovei și Țării Românești care trăiau fericirea Unirii, salutat ca un steag al speranțelor și de către cei din provinciile românești aflate sub jug străin – aparține unei epoci care depășește anii domniei lui între 1859 și 1866. Cuza a trăit incandescența revoluției de la 1848, dinăuntru ei, între marii bărbați ai neamului care au conceput programele democratice ale eliberării naționale și sociale, ale unității țării. El și-a dezvoltat gîndirea, concepția, viziunea politică, pe care va începe să le aplice în anii domniei sale, tocmai din programele revoluției de la 1848. De aceea, în nici un fel nu poate fi desprinsă Unirea, alegerea lui Cuza și cei șapte ani de domnie, de revoluția și implicațiile sale naționale și internaționale, de la mijlocul veacului trecut.

Au fost „anii Unirii și ai lui Cuza”, ani extraordinari pentru popor ale cărei destine se decideau : ori pieirea în înclătarea dintre marile puteri care-și purtasera nestînjenite armatele peste trupul Țărilor Române, ocupate și dezbinat cînd de a putere cînd de alta, ori supraviețuirea printr-un act de mare cutezanță, fundat istoricește și corespunzător cerințelor obiective ale epocii. Și au supraviețuit, unindu-se, aliniindu-și pasul cu națiunile moderne, dovedind o mare capacitate de înnoire.

Reformele, legiurile, de la cele economice la cele administrative, școlare, militare și clericale, făcute în numai cîțiva ani, după Unirea din 1859, dovedeau receptivitatea națiunii române la prefacerile proprii unui stat european, cu instituții moderne, burghezo-democratice. Reformatorii anilor Unirii erau conștienți că lipsesc țării o industrie capitalistă evoluată, o viață economică puternică, un comerț extern dezvoltat, dar înțelegeau că structurile noi sînt în plină constituire, că fondul societății antif feudale se crease, acționa. Cîrmuitorii au înțeles că depășirea întîrzierilor care grevau asupra țării, se putea face și prin forțarea ritmului de introducere a formelor moderne în viața de stat. Unii din acei politicieni care combăteau sub acuza „forme fără fond”, adoptările de factură apuseană europeană, din a doua jumătate a secolului trecut, își manifestau de fapt împotriva conservatoare față de cursul transformărilor moderne pe care îl luase România după Unire.

Secularizarea averilor mănăstirești era mai mult decît salvarea unor mari bogății ale țării, înstrăinate de către marele cler ingenucheat sub patriafirele din afara țării. Secularizarea a adus nu numai sute și sute de mii de hectare în patrimoniul productiv al României, cu implicații sociale și economice, ci dovedise un fapt de mare însemnătate politică, vestitor al orientării spre cucerirea independenței de stat. Domnitorul și conducerea țării au realizat un act politic de suveranitate națională, înfruntînd presiunea puterilor străine interesate în menținerea enclavelor străine de interesele poporului și canalelor de scurgere a unei părți din avuția națională.

Relațiile externe pe care le-a dezvoltat România după Unire arătau, și pe această cale, cursul spre ieșire din subordonarea față de marile puteri, prefațînd apropiata independență. România și-a impus repede reprezentanții diplomați în țări, care cu numai trei ani în urmă nu concepeau un asemenea act. Se adaugă, în aceeași epocă, imediat următoare Unirii, crearea armatei naționale, cu un corp ofițeresc comun, cu același comandant și educat în aceeași credință, a luptei pentru apărarea ființei poporului român, pentru cucerirea independenței țării. Cu aceste crezăminte era educat întregul popor, școala contribuind din plin la sudarea și radicalizarea spiritualității românești. Reforma școlară, mai bine zis culturală, a dat țării în trei-patru ani, așezăminte de învățămînt de știință și cultură cit nu se realizaseră în toate cele șase decenii precedente anului Unirii.

În acest context de prefaceri innoitoare, care au însoțit Unirea din 1859, se dezvoltă o adevărată mișcare populară pentru cucerirea independenței de stat. Cînd se vor crea și condiții prielnice externe, această mișcare își va găsi intruchiparea în războiul pentru independență din 1877. Așa cum Bălcescu previzionase „după revoluția pentru unitatea națională”, rămînea de făcut apoi o alta „pentru independența națională”, ca în felul acesta națiunea să reintre în posesia deplină a drepturilor sale naționale. Marele act istoric din 1877 are drept pecete eroismul popular al maselor care în ianuarie la Iași și București, în alte orașe, în tîrguri și sate ale țării, acum 118 ani, au impus Unirea : „Unirea-n cuget și simțiri”, unirea pe care se va înălța independența, întregirea țării, marile cuceriri ale poporului nostru în anii revoluției și construirii socialismului.

Titu GEORGESCU

„Desființarea granițelor artificiale între cele trei țări române se impunea tot mai evident ca o necesitate de neînlăturat. Datorită economiei lor complementare, legăturilor de schimb intense, statornicite istoricește, țările române nu se mai puteau dezvolta în continuare decît într-un tot unitar, într-un stat unic, liber și independent“¹⁾

NICOLAE CEAUȘESCU

CENTENARUL INDEPENDENȚEI 1877-1977

PREMISE ECONOMICE ȘI SOCIALE ALE FORMĂRII STATULUI NAȚIONAL UNITAR ROMÂN (I)

DE-A LUNGUL întregii sale istorii au apărut și s-au maturizat trăsăturile națiunii române, într-un proces încununat prin formarea statului național unitar, rod al „luptei maselor largi populare, a muncitorimii, țărănimii, intelectualității, a cercurilor înaintate ale burgheziei, a principalelor clase și pături ale societății, opera întregului popor, a întregii națiuni“.²⁾

Închegarea națiunii române, ca și procesul de formare a statului național unitar român, își au o temelie obiectivă în permanența legăturilor economice, politice și culturale între țările române, legături care au constituit osatura în jurul căreia s-au ridicat și consolidat conștiința de sine, cultura națională, o activitate politică îndreptată spre înfăptuirea independenței și unității naționale. **Comunitatea de viață economică a constituit un factor esențial ce a determinat unirea țărilor române, formarea statului național român.**

Este semnificativ de constatat că, pe măsura dezvoltării forțelor de producție în țările române, a amplificării vieții economice a fiecăreia dintre ele, s-au dezvoltat și relațiile de interdependență, manifestate multilateral prin schimburi economice, culturale ș.a., prin dezvoltarea istorică organică a poporului român din toate provinciile sale.

Înlăturarea granițelor nefirești dintre cele trei țări române se impunea ca o necesitate obiectivă. Datorită legăturilor de schimb intense, statornicite de-a lungul secolelor, odată cu apariția și extinderea raporturilor de producție capitaliste, înaintarea țărilor române pe drumul progresului nu mai era posibilă decît prin făurirea unui stat național unitar, liber și independent. Această cerință obiectivă și-a găsit expresia în activitatea politică și ideologică din secolele XVIII și XIX, precum și de la începutul secolului al XX-lea; aceasta îndeosebi în cadrul marilor mișcări sociale din anii 1821 și 1848, în lupta pentru unirea națională și pentru dobîndirea independenței de stat. Unirea principatelor în 1859, cucerirea independenței naționale prin războiul din 1877, ca și formarea statului național unitar român la sfîrșitul anului 1918 constituie **verigi ale procesului istoric unic**, menit a crea cadrul de stat — economic național și politic — cel mai propice dezvoltării poporului român.

Legăturile economice între țările române au fost determinate de anumiți factori motori; ele evidențiază rolul și importanța acestor factori (în diferite perioade istorice), raporturile de interdependență dintre ei în decursul veacurilor.

„Carpații nu ne despart, ci ne întregesc“

ȚĂRILE ROMÂNE se bucurau de condiții naturale deosebit de favorabile pentru dezvoltarea economiei lor. Pe un teritoriu restrîns, ce se caracteriza prin complexitatea reliefului și a celorlalte condiții naturale, patria noastră dispunea de variate bogății ale solului și subsolului. Teritoriul patriei noastre prezintă unele particularități rar întîlnite în alte țări ale lumii; relieful prin varietatea deosebită a peisajului geografic și, implicit, a multiplelor sale posibilități economice; proporționalitatea marilor unități de relief (munte, deal, cîmpie), fiecare dintre ele ocupînd cam o treime din suprafața generală a țării și justificînd aceeași proporționalitate în repartiția principalelor resurse ale solului și subsolului; în sfîrșit, armonia în distri-

buția reliefului). Aceste caracteristici ale pămîntului românesc l-au făcut pe N. Bălcescu să exclame: „Ce călător trecînd prin acele țări ale Dunării de Jos, prin Principatele Române, nu s-a oprit cu mulțumire și admirare a contempla aceste locuri așa de frumoase și împodobite, numeroasele rîuri ce le adapă, cîmpiile cele mînoase în produse vegetale, munții cei înalți și măreți, plini de comori minerale, clima lor cea dulce și temperată, cerul lor cel pururea ablastru și limpede“.³⁾

Viața a demonstrat că unitatea geografică a teritoriului patriei noastre a jucat un rol de seamă în dezvoltarea poporului român. Spațiul carpato-danubian-pontic reprezintă o unitate în diversitatea sa de relief.

Teritoriul patriei noastre este unitar prin arhitectura reliefului și prin rețeaua hidrografică. Toate rîurile principale care-l brăzdează — cu excepția Dunării — pleacă din centrul lui înalt spre marginile joase, în toate direcțiile, străbătînd radiar munții, dealurile și cîmpiile. Nu se poate imagina „rețeaua noastră hidrografică — ne referim la rîurile mari — fără regiunea de izvoare, care este tocmai Transilvania: Someșul, Mureșul, Jiul, Oltul, Trotușul, Bistrița, Buzăul, etc. Își au obîrșile în această veritabilă „Casă a apelor“ și de aici se îndreaptă radiar către periferiile ținutului carpatic. Unitatea hidrografică așa de armonioasă a țării noastre nu poate fi concepută decît în ansamblul său în care Transilvania, cu cununa muntoasă din jur, constituie tocmai nodul hidrografic principal, ba chiar aproape general pentru întregul teritoriu, după cum se exprimă cu teamei, Tiberiu Mocanu.

De o mare importanță economică și, legat de structura acestei rețele hidrografice, este faptul că toate arterele sale majore au oferit omului — din cele mai vechi timpuri —, prin văile lor, o rețea de drumuri naturale, care au înlesnit legăturile dintre așezările omenesti din regiunile de munte, deal și șes, au ușurat comunicațiile și schimburile de mărfuri între cele trei țări românești. Carpații n-au fost niciodată un zid despărțitor între românii ce locuiau de o parte și de alta a lor. „Carpații nu ne despart, ci ne întregesc. În ei s-au adăpostit și cei de dincolo și cei de dincoace — spunea Barbu Ștefănescu-Delavrancea, referindu-se la caracterul unitar al teritoriului și poporului român —. În ei s-au strîns cei de o limbă și de o lege... Carpații sînt osul de rezistență al nostru, șira spinării care nu s-a încovoiat niciodată și nu se va rupe niciodată, decît cu cel din urmă om dintre noi“.⁴⁾ În toate timpurile, numeroase trecători și drumuri au fost frecventate, fără întrerupere, înlesnind contactul permanent între cei de dincolo și de dincoace de Carpați. Dacia cuprindea regiunile de o parte și de alta a munților, și-a păstrat unitatea și sub romani, teritoriul carpatic prilejuind apoi unitatea poporului român chiar și atunci cînd, secole de-a rîndul, granițele fixate artificial și impuse prin forță au încercat să dezmembreze această unitate.

Dacă arcul Carpaților a constituit o „coloană vertebrală“ a acestui teritoriu, Valea Tisei, cu mlaștinile ei, a izolat de-a lungul secolelor două forme distincte de orientare economică divergentă: teritoriul Transilvaniei, cu orientarea spre sud-est și teritoriul Ungariei, cu legături spre vest; regiunea inundabilă a Tisei a separat clar individualitatea geografică și istorică a Transilvaniei de aceea a Ungariei. Acest fapt a fost comentat și de învățatul geograf maghiar, Cholnoky Jenő, care, cercetînd

cauzele ce au dus la așezarea capitalei Ungariei la Buda, lângă cotul Dunării, pe cursul ei mijlociu, a constat că acest loc constituie centrul de polarizare pentru toate formele geografice ale Ungariei de nord și ale Panoniei, însă nu ale Transilvaniei. El susține argumentat că Transilvania „nu gravitează încoace (spre Buda); ea rămâne în afară, ca o unitate fizică cu o viață geografică aparte. În cursul istoriei, acest fapt se arată constant și clar: Transilvania și-a făurit, fie ca Dacia, fie ca principat, propria ei istorie”.⁵⁾ Aceasta a determinat pe istoricul maghiar, Szilágy Sándor, să scrie, la mijlocul veacului trecut, că Transilvania și Ungaria nu s-au confundat niciodată și întotdeauna au rămas două țări diferite⁶⁾.

Relațiile economice între Transilvania, Muntenia, Oltenia, Moldova, Dobrogea își au geneza în condițiile naturale proprii teritoriului intra și extracarpatic. Îmbinarea a diferite zone geografice, a diferite condiții pedologice și climatice a impus o strânsă colaborare economică între țările românești.

Complementaritatea economiei țărilor române — factor al progresului

ÎNTRU TRANSILVANIA, cu o industrie relativ dezvoltată, și Principatele Dunărene, cu o bază predominant agrară, s-a dezvoltat o simbioză economică de-a lungul secolelor. Viața economică a Transilvaniei a fost condiționată în mare măsură de posibilitatea aprovizionării cu materii prime din aceste provincii și, totodată, de desfacerea și valorificarea aici a propriilor ei produse.

Existența unei diviziuni sociale a muncii între provinciile românești (diviziune care însă n-a avut un caracter absolut), producția agricolă mai dezvoltată în vechea Românie, producția meșteșugărească și manufacturieră mai dezvoltată în Transilvania au constituit o bază a intensificării comerțului, a creșterii necesității schimburilor reciproce de mărfuri. Sub raport economic, în pofida granițelor artificiale, Transilvania forma o unitate cu vechea Românie.

Totodată, numeroase produse din Transilvania au găsit o valorificare avantajoasă în porturile române de la Dunăre și Marea Neagră. Distanța de peste două ori mai mică față de aceea pînă la porturile Mării Adriatice — în direcție opusă — a constituit și ea un factor important în orientarea comerțului Transilvaniei spre răsărit.

După cum rezultă din rapoartele Camerelor de comerț și industrie din Transilvania, din alte documente ale vremii, precum și din unele lucrări de specialitate, principala piață pentru produsele industriei prelucrătoare transilvane, exceptînd mărfurile destinate consumului local, era vechea Românie⁷⁾.

Mărfurile din Transilvania erau confecționate conform trebuințelor populației de pe întreg teritoriul patriei noastre. Portul românesc, care constituie o mîndrie națională, îl întîlnim reprezentat pe Columna lui Traian. El a fost costumul strămoșilor noștri daci, iar în continuare costumul poporului român. În întreprinderile din Transilvania se confecționa, alături de alte produse, un mare volum de articole de îmbrăcă-

mințe, încălțăminte și alte obiecte de uz personal, conform cerințelor maselor țărănești atât din Transilvania cît și a celor de la est și sud de Carpați.

O serie de produse erau transportate însă peste Carpați prin „vama cucului”, ocolindu-se punctele de vamă, nefiind deci înregistrate. De aceea, se poate aprecia, fără a greși, că volumul mărfurilor schimbate între Transilvania și vechea Românie și valoarea lor erau mai mari decît cele calculate pe baza datelor oficiale.

Astfel, în ciuda faptului că Transilvania era sub dominația habsburgilor, iar vechea Românie era încă dependentă (pînă la 1877) de Imperiul otoman, schimbul de mărfuri dintre ele avea un caracter constant și dens, iar economia lor se completa reciproc.

Pentru Transilvania desfacerea mărfurilor produse în manufacturile și atelierile meșteșugărești pe piețele din vechea Românie, ca și importul de animale, de produse animaliere și cereale de peste munți aveau o importanță vitală. Într-un raport al Camerei de comerț și industrie din Brașov se afirmă categoric că: „Fără acest sprijin, lăsînd deoparte industria care lucrează numai pentru consumul local, viața industrială, în urma concurenței apusene copleșitoare, ar fi fost — ca să zicem așa — spulberată și în circumscripția noastră în cursul ultimelor decenii”.⁸⁾ Astfel, în timp ce concurența industriei din zonele apusene ale imperiului constituia o frînă pentru industria transilvană, relațiile cu vechea Românie se dovedeau un stimulent necesar pentru această activitate economică.

Cînd între țările române s-au redus schimburile de mărfuri, ele au avut de suferit și îndeosebi Transilvania. Astfel, perturbarea bruscă a legăturilor economice dintre cele două țări române — ca urmare a războiului vama început la 1 iunie 1886 de către Austro-Ungaria împotriva României — a avut repercusiuni grave asupra economiei de pe ambele versante ale Carpaților. Ziarul „Pester Lloyd” în nr. 270 din 29.IX.1886 aprecia că „industria din Ardeal suferă astăzi deoarece a pierdut singura ei piață de desfacere, România”. În raportul Camerei de comerț și industrie din Cluj, întocmit în colaborare cu reprezentanții camerelor din Brașov și Arad, se susține în mod documentat că fără piața din vechea Românie industria prelucrătoare este „amenințată să piară cu totul”.⁹⁾ Numeroasele proteste ale industriașilor și comercianților din Transilvania, Banat și din alte regiuni ale țării împotriva perturbării legăturilor economice cu vechea Românie atestă cu prisosință interdependența economică vitală între provinciile țării noastre și deci faptul că ele se puteau dezvolta numai într-un tot unitar.

„Cele trei țări care sint avizate una la alta”

DIN CADRUL legăturilor economice dintre Transilvania și Principatele Dunărene de-a lungul secolelor face parte și vechiul fenomen al transumanței oierilor ardeleni dincolo de Carpați.

Numărul oilor și vitelor mari care erau duse din Transilvania în Principatele Dunărene era însemnat. Astfel, în 1792, numărul animalelor trimise din Transilvania la pășunat în Țara Românească, Moldova și în special Dobrogea se ridica la 1 500 000 de oi și 80 000 de vite mari și cai.¹⁰⁾

Mulți dintre oierii transilvăneni se statorniceau în Muntenia, Moldova și Dobrogea, unde întemeiază numeroase sate. După aprecierile unor cercetători „aproximativ 200 000 din numeroasa populație de păstori de la poalele Carpaților meridionali s-au stabilit în Principate și în Dobrogea, aceasta și din cauza aspirării naționale și sociale la care erau supuși în condițiile regimului habsburgic”.¹¹⁾ Această populație românească a adus o contribuție de prim ordin la dezvoltarea acelor regiuni. De aceea, în presa vremii — din vechea Românie — se subliniază că dacă păstorii doreau să vină și să se stabilească definitiv „în țara română cea liberă”, atunci noi avem și interes și datorie chiar a-i primi, deoarece „vom avea un adaos de avuție națională, un adaos de populație omogenă și avută; o utilizare mai avantajoasă a munților noștri; un adaos de alimentare pentru industria și comerțul național și, în fine, o îmbunătățire în nutrirea poporului”.

„Economia pășunatului”, după cum apreciază istoricul A. Veress, — în decursul secolelor — a dat putere și avînt economiei celor trei țări, care sînt „avizate una la alta”, a constituit un factor activ în dezvoltarea legăturilor economice între țările române.

conf. dr. Ioan TIBERIAN
Academia „Ștefan Gheorghiu”

⁴⁾ Nicolae Ceaușescu, 120 de ani de la revoluția din 1848, în România pe drumul desăvîrșirii construcției socialiste, vol. 3, Ed. politică, București, 1969, p. 290.

²⁾ Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism, Ed. politică, București, 1975, p. 37.

³⁾ N. Bălcescu, Opere, vol. I, Studii și articole, București, Ed. Acad., 1953, p. 249.

⁴⁾ Barbu Delavrancea. Discurs rostit la întrunirea de la Iași în ziua de 1 noiembrie 1915, în „Epoca”, 1915, nr. 305 din 5 noiembrie.

⁵⁾ După I. Moga, Die wirtschaftliche Entwicklung Siebenbürgens, Siebenbürgen, vol. I, București, 1943, p. 156.

⁶⁾ Szilágy Sándor, Erdélyország története (Istoria Transilvaniei), vol. I, Budapesta, 1866, p. 66—67; I. Lupaș, Réalités historiques dans le voïvodat de Transylvanie, în „La Transylvanie”, București, 1938, p. 225.

⁷⁾ Bericht der Handels — und Gewerbekammer in Kronstadt über die geschäftlichen Verhältnisse in ihrem Bezirke im Jahre 1889, Kronstadt, 1890, p. 4.

⁸⁾ Raportul Camerei de comerț și industrie din Cluj. Supliment la nr. 11 și 12, publicat în Buletinul Ministerului Agriculturii, Industriei, Comerțului și Domeniilor, București, I (1885), p. 176.

⁹⁾ A. Veress, Din Istoria Transilvaniei, vol. I, pag. 25.

¹⁰⁾ G. Chiriță, în Studii și materiale de istorie modernă, vol. IV, București, Edit. Acad. 1973, p. 218.

FACTORII DE MEDIU ÎN ORGANIZAREA RAȚIONALĂ A PRODUCȚIEI ȘI A MUNCII ÎN INDUSTRIE (II)

METODOLOGIA de determinare a gradului de organizare ergonomică a muncii urmărește să pună la dispoziția organelor de conducere din întreprinderi și din centrale industriale un instrument matematic de determinare a situației globale a factorilor de mediu dintr-o secție, atelier sau întreprindere, în vederea dirijării eforturilor după premise obiective.

Gradul de organizare ergonomică a muncii este astfel determinat încât reflectă totalitatea condițiilor de lucru existente, considerate prin prisma acțiunii factorilor de mediu. Întrucât factorii de mediu acționează în realitate pe două planuri. În expresie matematică gradul de organizare ergonomică a muncii este determinat prin doi termeni, primul reflectând acțiunea factorilor fizici de mediu, iar al doilea acțiunea factorilor de mediu social. În același timp, aportul diferit pe care îl au cele două grupe de factori ale mediului este exprimat prin coeficienți de importanță.

L_t — numărul total al locurilor de muncă ;
 L_i — numărul locurilor de muncă în care cerințele fixate pentru factorul „i” de mediu sînt satisfăcute ;
 N_e — nivelul existent de asigurare a cerințelor factorului de mediu.
 N_{erg} — nivelul necesar de asigurare a cerințelor factorilor de mediu.

Avînd în vedere considerațiunile de mai sus, relația de calcul a gradului de organizare ergonomică a muncii (K_{erg}) se prezintă sub forma :

$$K_{erg} = \frac{K_f \cdot i_f + K_s \cdot i_s}{i_f + i_s}$$

în care :

K_f — gradul de organizare ergonomică corespunzător ansamblului factorilor fizici de mediu ;
 K_s — idem, corespunzător factorilor de mediu sociali ;
 i_f — coeficientul de importanță al acțiunii factorilor fizici de mediu ;
 i_s — idem, al acțiunii factorilor de mediu social.

Pentru determinarea gradului de organizare ergonomică exprimat prin K_f și K_s , se stabilește în prealabil expresia valorică a fiecăruia dintre componenții factorilor de mediu fizici și social care cuprinde două criterii, unul absolut și unul relativ, ambele raportate la numărul total de locuri de muncă. Primul criteriu exprimă numărul locurilor de muncă în care cerințele fixate pentru factorii de mediu prin standarde, normative sau prescripții sînt satisfăcute. Cel de al doilea criteriu exprimă raportul în care în restul locurilor de muncă, nivelul de asigurare a factorilor de mediu existent este inferior cerințelor. Deoarece reflectă o relație de inferioritate, raportul va fi întotdeauna subunitar.

Expresia gradului de organizare ergonomică a muncii corespunzător unui singur factor de mediu se determină cu formula :

$$K_i = \frac{I_i}{I_t} + \frac{I_t - I_f}{I_t} \cdot \left(1 - \frac{N_{erg} - N_e}{N_{erg}} \right)$$

în care :

I_i — numărul locurilor de muncă în care cerințele fixate pentru factorul „i” de mediu sînt satisfăcute ;

L_t — numărul total al locurilor de muncă ;

N_{erg} — nivelul necesar de asigurare a cerințelor factorului de mediu.

N_e — nivelul existent de asigurare a cerințelor factorului de mediu

Avînd stabilite expresiile valorice ale fiecăruia dintre componenții celor două ansambluri de factori de mediu, prin însumare se determină valoarea celor două grade parțiale de organizare ergonomică K_f și K_s .

Pentru determinarea gradului de organizare ergonomică a muncii cu referire la ansamblul factorilor fizici de mediu, se propune utilizarea relației :

$$K_f = \sqrt[m]{K_1 \cdot K_2 \dots K_i \dots K_m}$$

în care :

K_i — gradul de organizare ergonomică a muncii pentru factorul fizic „i” de mediu ;

m — numărul factorilor fizici de mediu considerați.

În mod similar se determină gradul de organizare ergonomică a muncii cu referire la ansamblul factorilor de mediu social, utilizînd relația :

$$K_s = \sqrt[n]{K_1 \cdot K_2 \dots K_j \dots K_m}$$

în care :

K_j — gradul de organizare ergonomică a muncii pentru factorul „j” de mediu social ;

n — numărul factorilor de mediu social considerați.

EXPERIMENTELE privind îmbunătățirea iluminatului și aplicarea măsurilor de protecție individuală împotriva zgomotului, demonstrează utilitatea cercetărilor întreprinse prin efectele economice și prin nivelul relativ ridicat al eficienței economice care se pot obține, în paralel cu asigurarea în procesul de producție a unor condiții de mediu mai favorabile și mai stimulative.

Experimentele efectuate demonstrează posibilitatea generalizării măsurilor de îmbunătățire a factorilor de mediu la toate întreprinderile textile.

● Ținînd seama de nivelul actual al indicatorilor celor două centrale industriale tutelare ale întreprinderilor în care a avut loc aplicarea măsurilor experimentate în Timișoara, se pot obține următoarele efecte economice anuale :

Acțiunea	Efecte economice (mii lei)	
	Prod. globală suplimentară anuală	Beneficiu suplimentar anual
— Generalizarea măsurilor de îmbunătățire a iluminatului în secțiile de preparare și țesătorie din Centrala Bumbacului	122 000	7 300
— Generalizarea măsurilor de protecție individuală împotriva zgomotului în țesătoriile din Centrala de Industrializare a lînii	10 500	385

● Valorile nivelelor de iluminare măsurate în mai multe întreprinderi textile investigate se situează sub cele prescrise prin standarde și reprezintă în general mai puțin de 50% din nivelul minim prevăzut. În același timp, distribuirea luminii în zona de lucru este neuniformă, ceea ce împune acomodări vizuale numeroase și determină creșterea oboselei vizuale a lucrătorilor. Așa, de pildă, în zonele de lucru ale mașinilor de răsucit, nivelul de iluminare variază în raport de 1 : 7. Calculele de verificare efectuate demonstrează totodată că instalațiile existente sînt dimensionate pentru a asigura un nivel de iluminare superior celui efectiv realizat, proporția fiind în general de 4 : 1.

● Cercetarea a confirmat experimental că prin folosirea mai bună a iluminatului natural în cursul zilei, utilizarea perdelelor reflectante în timpul nopții, înlocuirea corpurilor de iluminat existente prin corpuri de putere identică dar cu randament luminos superior, modificarea poziției corpurilor de iluminat și întreținerea corectă a instalațiilor de iluminat, se obțin parametri funcționali mult îmbunătățiți ai instalațiilor de iluminat fără investiții suplimentare.

● Cercetarea a stabilit că există o relație de proporționalitate între nivelul de iluminare și discriminare perceptivă, însă că cele două caracteristici ale procesului de discriminare sînt influențate diferit și anume : îmbunătățirea iluminatului are o influență mai mare asupra preciziei, decît asupra gradului de performanță.

Aplicînd o metodă de investigare a efectului iluminatului asupra atenției, a reieșit că influența negativă a iluminatului necorespunzător se manifestă prin scăderea atît a atenției distributive, cît și a celei concentrate.

● Aplicarea unor probe psihologice moderne pentru investigarea vitezei și preciziei mișcărilor a demonstrat o înrăutățire a acestora în condițiile unui iluminat insuficient, ceea ce afectează negativ productivitatea muncii.

Examinările oftalmologice efectuate în cadrul cercetării au demonstrat necesitatea unui control planificat al acuității vizuale pe baza unei evidențe corespunzătoare, pentru a se depista din timp afecțiunile vizuale în vederea corectării lor. De pildă, în cazul lotului de 522 de subiecți examinați, se arată că nu s-a putut obține o producție de calitate superioară atunci cînd 28,7% din lucrători aveau vicii de refracție remediable, dar nedepistate. În lotul examinat, 34,6% din muncitori prezentau fenomene obiective de iritație a conjunctivei, afecțiune provocată, întreținută și agravată de insuficiența iluminatului ; aspectul social al acestei probleme este evident.

● Efectele economice ale îmbunătățirii iluminatului demonstrează eficiența ridicată a măsurilor propuse, concretizată prin producție suplimentară, creșterea productivității muncii, îmbunătățirea calității produselor, cheltuieli de aplicare reduse și economie de energie electrică.

● Măsurările efectuate au arătat că un zgomot depășind cu 5 dB nivelul limită admisibil, provoacă deplasări importante ale pragului auditiv și cauzează instalarea oboselei generale. Scăderea capacității auditive se manifestă pentru prima dată în banda de frecvență de 4096 Hz și se extinde apoi progresiv înspre frecvențele apropiate.

În ce privește influența duratei expunerii la zgomot, rezultatele obținute au dus la următoarele concluzii :

— efectele zgomotului sînt influențate de vechimea în muncă în măsură mult mai mare decît de vîrsta subiecților ; din acest motiv considerăm indicat ca în viitor efectele să fie urmărite numai după acest criteriu ;

— determinarea oboselei auditive prin măsurarea zgomotului auditiv este suficientă. Măsurarea frecvenței cardiace și a presiunii arteriale a dovedit că acestea sînt dependente în măsură hotărîtoare de caracteristicile individuale, motiv pentru care considerăm că în cercetarea influenței zgomotului, nu este justificat ca acești parametri să mai fie urmăriți.

● Oboseala generală se reduce ca urmare a efectelor protecției individuale împotriva zgomotului.

Cercetarea a stabilit că efectele protecției individuale prin antifonoane sînt pozitive la toți purtătorii și că, în funcție de durata perioadei totale de expunere la zgomot, se produc creșteri ale pragului auditiv de circa 10 dB la muncitorii noi și circa 6 dB la cei cu vechime mare în muncă.

● Rezultatele în muncă exprimate prin indicatorul de productivitate a muncii sînt superioare cu 3% în perioada în care muncitorii au lucrat sub protecția antifonanelor, iar calitatea produselor a crescut cu 10% ; s-a constatat că efectul protecției individuale influențează în măsură mai mare îmbunătățirea calității produselor și în măsură mai mică creșterea productivității muncii.

● Efectele și eficiența economică a măsurilor preconizate în cadrul cercetărilor experimentale nu au putut fi determinate utilizîndu-se metodele de evaluare aplicate curent în industrie, deoarece acțiunile de îmbunătățire se prezintă sub forma unor ansamble de variante multicriteriale. Pe parcursul cercetărilor întreprinse s-a resimțit necesitatea creării unui instrument ma-

tematic cu ajutorul căruia să poată fi estimate variantele posibile, să poată fi efectuată o comparație și o selecție a lor, atît pe baza unor indicatori parțiali cît și a unor indicatori sintetici.

Încercările întreprinse în cursul cercetării au condus la propunerea unui sistem unitar de estimare a eficienței variantelor posibile și de determinare a variantei optime pe baza mai multor criterii, care apreciem că poate fi aplicat în toate întreprinderile textile.

Pentru a determina diferențele existente între două sau mai multe ateliere, sectoare sau întreprinderi, metoda de calcul a gradului de organizare ergonomică a muncii ajută la tragerea concluziilor privind direcțiile în care trebuie orientate eforturile de îmbunătățire a factorilor de mediu.

● Exprimat printr-o stare de concentrare, de mobilizare și de dăruire în muncă, sentimentul responsabilității are nevoie de condiții de mediu neperturbatoare și nepoluante. Senzația de liniște, de calm și de relaxare, creată și printr-o cromatică adecvată, contribuie la fixarea și permanentizarea acestui sentiment, care, odată instalat se manifestă în toate activitățile, indiferent de natura lor.

● Ca urmare a constatărilor efectuate pe parcursul cercetărilor experimentale, rezultă că este necesară îmbunătățirea, în continuare, a asistenței sanitare în întreprinderi, fapt care va permite să se tragă concluzii asupra cauzelor legate de factorii de mediu care provoacă afecțiuni și ar trebui să se acționeze pentru remedierea lor. La îmbunătățirea factorilor de mediu în întreprinderi își pot aduce un aport mai mare consiliile oamenilor muncii, comitetele sindicatelor, organizațiile de cruce roșie, compartimentele de protecția muncii, toate organizațiile obșteti.

● Ținînd seama de rezervele importante pe care aplicarea ergonomiei le pune în valoare și de necesitatea cunoașterii de către un număr cît mai mare de oameni ai muncii a principiilor de bază ale acestei științe, propunem să se acționeze pe un front larg pentru introducerea ergonomiei în programa analitică din școli, licee și facultăți cu profil tehnic și economie și în programele de ridicarea calificării și perfecționarea pregătirii cadrelor din economie.

Avînd în vedere că aplicarea pe scară largă a principiilor ergonomice a devenit o necesitate obiectivă, justificată atît din punct de vedere economic cît și social, propunem ca activitatea de cercetare-dezvoltare și de proiectare, coordonată de Consiliul Național pentru Știință și Tehnologie, să se desfășoare mai susținut în institute și unități specializate, iar la nivelul ministerelor, centralelor industriale și întreprinderilor mari să se înființeze nuclee de cercetare ergonomică.

● Cercetările întreprinse au demonstrat că trebuie procedat la o revizuire generală a concepțiilor privind iluminatul industrial și zgomotul. În acest context, propunem ca în cadrul acțiunii generale de optimizare a energiei electrice să se utilizeze la maximum iluminatul natural, să se stabilească măsuri riguroase în ce privește asigurarea unui randament luminos ridicat și funcționarea instalațiilor de iluminat la parametrii proiectați.

● În organizarea întreprinderilor, psihologul trebuie să ocupe un loc mai apropiat de producție, sarcina lui principală constînd în a determina și mai ales a prevedea mutațiile nefavorabile pe care condițiile de mediu le provoacă pe plan psihic. În acest sens, propunem ca psihosociologului să i se stabilească atribuțiuni concrete, în concordanță cu sarcinile de producție ale întreprinderii.

● Metodele de calcul ale efectelor și eficienței economice propuse de noi au la bază un volum relativ restrîns de rezultate, condiționat de perioada relativ scurtă în care s-au obținut date experimentale. Pe măsura acumulării unor noi rezultate, considerăm necesară și posibilă îmbunătățirea metodelor de calcul concepute.

● În vederea elucidării unor noi aspecte ale factorilor de mediu se impune o colaborare strînsă a specialiștilor din Ministerul Industriei Ușoare, Ministerul Muncii, Ministerul Sănătății, a altor ministere și organisme de stat care pot aduce un aport nemijlocit la aplicarea în mai mare măsură a principiilor ergonomice în industrie, contribuind astfel la îmbunătățirea condițiilor de muncă ale lucrătorilor din economie și înființarea sarcinilor tratate de conducerea de partid și de stat privind perfecționarea continuă a producției și a muncii.

Apreciem că prin amplificarea și perfecționarea activității de cercetare în domeniul factorilor de mediu se va răspunde în mai mare măsură prevederilor programului partidului, astfel încît în economia noastră socialistă munca să devină tot mai mult pentru fiecare nu numai un mijloc de asigurare a existenței, ci și o necesitate vitală, o condiție a împlinirii umane, o sursă de satisfacții și bucurii.

dr. Ilie MORODAN

secretar al Comitetului județean Timiș al P.C.R.

LA APROAPE 30 de ani de la apariția cărții lui Norbert Wiener, purtind denumirea pe atunci criptică de „cibernetică”, trăsăturile distinctive ale actualei revoluții în știință și tehnică păreau să nu mai suscite controverse. Dealtfel, o atare discuție nu ar fi astăzi sterilă, scolastică, o „căutare a timpului pierdut”? Ar putea sugera ea o orientare mai bună în eforturile ce se fac acum, într-o țară sau alta, în direcția stimulării progresului tehnico-științific și a introducerii cuceririlor sale în economie?

Prilejul căutării unui răspuns la astfel de întrebări îl oferă un articol al lui G. D. Danilin, de la Institutul de informare în domeniul științelor sociale al Academiei de științe a U.R.S.S. *) Meritul acestui studiu nu constă, credem, în aceea că ar oferi o soluție teoretică mai bună decât cea îndeobște admisă — esența revoluției științifico-tehnice actuale constă în automatizare și cibernetizare **) — ci mai ales în faptul că scoate în evidență unele preocupări care par să treacă pas cu pas pe primul plan al frontului de înaintare în știință și tehnică, precum și criteriul teoretic pentru aprecierea fenomenului în perspectivă.

G. Danilin își întemeiază argumentele sale pe analiza făcută de Marx asupra revoluției industriale din secolul trecut. După cum se știe, Marx a deosebit **trei elemente** componente ale mașinii care, la sfârșitul secolului 18 și începutul secolului 19, începea să înlocuiască, în procesul muncii, acțiunea directă a miinii asupra

ÎN EXPLORAREA ESENȚEI REVOLUȚIEI TEHNICO- ȘTIINȚIFICE (II)

mijlocului de muncă. Acestea erau generatorul de energie (de forță motrică), mecanismul de transmisie și mașina-unealtă (sau mașina de lucru). K. Marx a argumentat teza că, spre deosebire de ceea ce se crede îndeobște, elementul de la care a pornit revoluția industrială a fost mașina de lucru — capabilă să determine o creștere pe atunci fără precedent a productivității muncii — și nu mașina cu aburi, a cărei importanță nu putea fi subapreciată, dar care a devenit în ultimă esență necesară în revoluția industrială doar pentru că noile mașini-unealte cereau o forță motrică depășind cu mult capacitatea fizică umană.

În literatură s-a arătat mai de mult că, spre deosebire de mașina clasică a

revoluției industriale, mașinile moderne automatizate mai cuprind și o **patra verigă** — dispozitivul de dirijare (calculatorul electronic, sistemul de conexiune inversă), care substituie în mare măsură intervenția omului în domeniul funcțiilor sale logice, de dirijare.

Or, spune G. Danilin, o revoluție în domeniul forțelor de producție, care să asigure o creștere impetuoasă a productivității muncii, trebuie să modifice acea verigă a sistemului productiv care — ca în cazul mașinii-unealte tradiționale — acționează **direct** asupra obiectului muncii. Altfel, limitele creșterii productivității ar fi foarte înguste. De pildă, dacă automatizăm operațiile de servire a strungului, se obține, o economie de câteva secunde la fiecare piesă. Presupunând că timpul de prelucrare a piesei (timpul de mașină) rămâne neschimbat, economia de timp se obține pe seama încărcării mai mari a strungului dar această economie este invers proporțională cu mărimea timpului de prelucrare propriu-zisă. La un timp de mașină mic, economia de timp poate fi apreciabilă, dar la un timp de mașină mare, economia de timp devine neînsemnată. Ea tinde către zero cu creșterea timpului de prelucrare propriu-zisă. Îmbinarea mașinilor în linii automate cu utilaj variat nu duce la scăderea timpului de prelucrare (aşchiere), ci chiar după opinia specialiștilor, la creșterea lui deoarece randamentul unor atari linii este

FIȘE

analiza economică multisectorială

L. TOVISSI • E. ȚIGĂNESCU

Editura științifică și enciclopedică
București, 1976

● În lucrarea lor *Analiza economică multisectorială* (300 p.), apărută recent în *Editura științifică și enciclopedică*, L. Tovissi și E. Țigănescu realizează, pînă la urmă, o analiză amplă a unor aspecte ale modelării creșterii economice, balanței legăturilor dintre ramuri, optimizării conducerii sistemelor macroeconomice ș.a., o continuare a investigațiilor întreprinse pe aceste

domenii în țara noastră (inclusiv a celor consemnate în *programele lor lucrări*) și peste hotare. După cum arată autorii, metoda, elaborată de W. Leontief sub denumirea de *input-output*, a căpătat denumiri diferite în funcție de modalitățile specifice de adaptare a ei la condițiile concrete ale diverselor economii naționale. În ce-i privește, L. T. și E. Ț. au optat pentru titlul menționat, intenționând prin aceasta să precizeze, în primul rînd, faptul că se tratează metode, procedee, tehnici etc., de analiză a organismului economic și, în al doilea rînd, că prezentarea metodologiei de analiză se efectuează printr-o viziune sistemică.

Expresia inițială a analizei *input-output* a fost modelul static, a cărui utilitate a fost confirmată și de practica balanței legăturilor dintre ramuri în țara noastră. În lucrarea de față sînt abordate cu prioritate aspectele esențiale ale modelării dinamice a sistemelor economice constituite dintr-un număr mare de subsisteme.

Din cuprins: 1. Caracterizarea generală a sistemelor economice; 2. Analiza structurii economiei naționale; 3. Asigurarea bazei de date pentru ana-

liza dinamică; 4. Prezentarea generală a modelelor intrărieșiri dinamice; 5. Tipuri de modele dinamice; 6. Metode de optimizare pe baza modelelor multisectoriale; 7. Elaborarea programului de producție. (Redactor: Dorina Bădilă).

Abordarea sistemică a legilor economice

● Dacă latura calitativă a legilor economice ale socialismului este clară — afirmă prof. dr. A. Kursakov în articolul *O funcții ekonomiceskih zakonov soțializma* (Despre funcțiile legilor economice ale socialismului), apărut în revista *EKONOMICESKIE NAUKI* nr. 12/1976 — sub aspectul lor cantitativ problema necesită încă elucidării. Procesele și fenomenele economice sînt atât de complexe și de mobile încît intervalul schimbărilor cantitative în cadrul căruia se menține o anumită situație calitativă (adică limita superioară și limita inferioară a acțiunii legii), nu reprezintă o valoare, constantă. Tocmai de aceea, legile economice acționează ca niște tendințe, care se realizează în ultimă instanță, adică se manifestă ca și legile statistice —

în medie. O anumită influență asupra acestui proces o exercită și interacțiunea legilor precum și caracterul concret de manifestare a legii ca măsură și bază a fenomenului respectiv. Arătînd că legile nu acționează izolat, ci în calitate de sistem A. K. subliniază că legile economice ale socialismului, ca orice sistem de legi, conțin în ele o contradicție lăuntrică condiționată în special de faptul că acțiunea unei legi poate limita acțiunea alteia, iar a ceasta provoacă inevitabil anumite perturbări care se reflectă în precizia cantitativă a legilor economice. De aceea, abordarea sistemică în cunoașterea și aplicarea legilor economice oferă posibilitatea folosirii, în tr-o măsură mai mare, a metodelor matematice pentru găsirea mărimilor optime ale caracterizării cantitative a legilor economice și a folosirii acestor mărimi în practica planificării și conducerii economiei naționale.

Previziune în domeniul devalorizărilor

● Una din chestiunile celor mai controversate și cele mai vitale din domeniul finanțelor internaționale este relativă la

determinat de așa-numitul „loc îngust”, adică de mașinile cu durata cea mai mare a prelucrării. Rezervele de timp ale celorlalte mașini, pe deplin utilizabile în producția specializată, rămân neutilizate, cu toate consecințele în ce privește prețul de cost ș.a.

Așadar, conform opiniei lui G. D., automatizarea dirijării mașinilor-unele nu introduce schimbări radicale în tehnologie, aici prelucrarea propriu-zisă a materialelor rămâne în esență neschimbată — bazată pe **acțiunea mecanică** de șchiere etc. Înlăturarea omului din procesul nemijlocit de producție — consecință a automatizării funcției de dirijare — chiar dacă poate fi privită ca fiind revoluționară **pe plan social**, nu poartă acest caracter din punctul de vedere al dinamicii volumului producției și al nivelului productivității muncii sociale.

Unii autori mai adaugă la caracterizarea actualei revoluții tehnico-științifice, energetica atomică (revoluția în domeniul surselor de energie) și chimizarea revoluția în domeniul obiectelor muncii). Dar, spune G. D., o revoluție în energetică nu este încă o revoluție în forțele de producție. Dealtfel, producția energiei electrice în centralele atomoelectrice se bazează pe schema tradițională a transformării multistadiale cazan de abur-turbina-generator-transformator, în care eriga întâia este înlocuită printr-un reactor nuclear. În această schemă deficienții acțiunii utile este limitat nu

de cazan, ci de generator, al cărui coeficient s-a stabilizat la un nivel sub 40 la sută și, după opinia specialiștilor, nu va depăși limita de 42-44 la sută.

Nici apariția unor noi materiale, sintetice ș.a., care pătrund tot mai larg în producție și care sînt considerate adesea drept criteriul cel mai elocvent al caracterului revoluționar al etapei actuale a progresului tehnico-științific, nu pot fi considerate — afirmă G. Danilin —, cu tot rolul lor imens în economie, cu toate că fără ele progresul ulterior al omenirii devine imposibil — ca marcind o revoluție în forțele productive: înainte de a deveni bunuri de consum, obiectele artificiale ale muncii trebuie și ele să fie supuse prelucrării cu ajutorul mijloacelor de muncă mecanice. În paranteză, observăm deocamdată, că astăzi se produc piese din materiale sintetice direct prin injectare, extrudare etc. Iar, continuă G. Danilin, independent de faptul dacă se țese fir de bumbac sau fir sintetic, randamentul războiului modern de țesut este în medie pînă la 5 m de țesătură pe oră. În întreprinderile industriei textile care prelucrează fire sintetice locul îngust nu-l constituie materia primă, ci mașinile existente de filat și de țesut, care nu corespund cerințelor actuale, deoarece de baza lor nu se pot scădea cheltuielile de muncă. Dealtfel, utilizarea unor obiecte de muncă artificiale în unele ramuri nu poate influența productivitatea muncii acolo unde obiectul muncii a rămas neschimbat.

Toate acestea — spune G. D. — duc

la convingerea, care a început să se afirme tot mai mult în literatură, că 1) punctul de pornire al unei revoluții în forțele productive nu poate fi decît **mijlocul de muncă**; 2) condiția principală a acesteia este o modificare a **principiului tehnologic** de acțiune al mijlocului de muncă asupra obiectului muncii; 3) schimbările calitative în domeniul uneltelor de muncă trebuie să fie **universale**, adică să se refere la toate speciile de mijloace de muncă; 4) criteriul unei revoluții în forțele productive îl constituie obținerea unei **productivități** a muncii sociale **calitativ noi**, care să reprezinte un salt față de cea anterioară.

Anghel SCHOR

*) G. Danilin. O susținut naucino-technicșkoi revoluții. Voprosi Ekonomiki, nr. 10/1976.

**) Vezi V. G. Afanasiev. The Scientific and Technological Revolution — Its Impact on Management and Education, Moscova 1975: „Revoluția științifică și tehnică marchează începutul unui nou stadiu în dezvoltarea tehnologiei — stadiul automatizării”; Mihai Drăgănescu: „Esența revoluției științifice și tehnice contemporane este determinată de automatizare, iar centrul de greutate al automatizării și informaticii îl reprezintă astăzi calculatoarele electronice...” Revista economică nr. 11/1976; Sergiu Tamas, Ion Zară, „Esența revoluției științifico-tehnice o constituie automatizarea și cibernetizarea proceselor de producție „Revista economică” nr. 3/1976.

previziunea devalorizării și a schimbărilor de paritate a monedelor, spune François Lomard, în introducerea articolului său Les modèles de la prévision de dévaluation: théorie et pratique (Modelele de previziune ale devalorizării: teorie și practică), apărut în revista **PLANQUE** din noiembrie 1976. Dificultățile de previziune în acest domeniu al fluctuațiilor monetare fiind unanim recunoscute, financiarilor și bancherii nu ar avea decît de cîștigat din sugestii și propunerile econometricienilor și experților. Articolul prezintă în consecință metodele de previziune — pe termen foarte scurt, scurt și mijlociu și pe termen lung, — necesare investițiilor, propuse de diferite bănci și de institutele de cercetare aplicată din Franța și din alte țări.

Autorul arată că tehnicile statistice, precum analiza discriminantă, învățămintele metodei de martingal (bazate pe calculul probabilităților, n.r.) și de piață eficace, tehnicile calitative, precum metoda Delphi, ar putea furniza noi explicații și clarificări, care să constituie începutul elaborării unei noi politici financiare internaționale și ale gestiunii a trezoreriei internaționale.

Daniel Bell — inflația este o nouă formă a luptei de clasă

● Daniel Bell, autorul cărții „The Coming of Post — Industrial Society”, a publicat în Editura „Basic Books”, New York, 1976, o carte intitulată The Cultural Contradictions of Capitalism (Contradicțiile culturale ale capitalismului). Într-o recenzie la această carte, făcută de Daniel Ierșin în „Business Week” și republicată de **ECONOMIC IMPACT** nr. 3/1976, se arată că, în opinia lui D. Bell, principiile domeniului economic și cele ale domeniului cultural împing pe oameni, în condițiile capitalismului, în direcții opuse. Deși Bell se referă în mod formal la capitalism, din recenzie rezultă că el nu are în vedere contradicțiile specifice capitalismului: domeniului economic îi sînt proprii valori ca eficiență, producție, economisire, în timp ce celui cultural — valori ca satisfacție imediată, realizarea personală. Totuși, se fac și aprecieri mai semnificative. Astfel, După D. Bell, societatea americană se caracterizează prin lupta între grupuri în problema impozitelor și a alocațiilor de la buget. Ceea ce

face problema mai dificilă — afirmă el — este că inflația poate deveni în adevăr un fapt structural al societății, ea ar fi o nouă formă a luptei de clasă.

● În Editura Politică a apărut de curînd volumul Cercetarea viitorului, sub semnătura unui pasionat cercetător al deschiderilor spre nou, al inventivității și creativității sociale — profesorul Sergiu Tamaș. Cartea caută să răspundă unei problematice de mare însemnătate. În condițiile

FIȘE

relevării modificărilor semnificative care s-au produs în teoria, metodologia și practica previziunii sociale, în lucrare se pune un puternic accent pe caracterul constructiv al studiilor asupra viitorului, cercetări evidențiate ca o componentă distinctă a științei conducerii sociale, iar în condițiile socialismului și ale țării noastre ca o activitate angajată în explorarea căilor de realizare a idealurilor socialiste în funcție de realitățile concrete istorice, economice și culturale existente în România.

Sînt evidențiate experiența internațională și a țării noastre, caracteristicile proprii de cercetare a viitorului în condițiile socialismului — angajarea deschisă, totală pentru descoperirea unor noi resurse de progres —, cultivarea invenției sociale ca un proces de revoluționare și înnoire socială, funcțiile de prognozare din țara noastră — și îndeosebi ale Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — urmărind să întreprindă eficient activitatea politică de elaborare a strategiilor de dezvoltare cu cercetarea științifică și activitatea de planificare.

R. P. UNGARĂ

RITMURILE ANULUI 1977

La uzinele Ganz-MAVAG din Budapesta tradiția și experiența se îmbină în crearea tehnicii noi

PENTRU A SE PUTEA aprecia în mod corect realizările economice ale Ungariei din anul 1976 este necesar ca rezultatele obținute să fie confruntate cu principalele obiective fixate în cel de-al V-lea plan cincinal.

Unul din cele mai importante obiective a fost acela de a se îmbunătăți echilibrul economiei naționale. În acest context planul acordă o importanță deosebită reducerii soldului pasiv al balanței comerciale externe, în special în cadrul schimbului de mărfuri cu țările nesocialiste. În anul 1976 s-a realizat un progres în această direcție: importul total a rămas aproximativ la nivelul anului precedent, în timp ce exportul total a crescut cu circa 5% (în cazul relațiilor cu țările nesocialiste importul a crescut cu 2% iar exportul — cu 8%, având ca efect reducerea cu circa 30% — în comparație cu anul 1975 — a soldului pasiv respectiv). Un rezultat însemnat îl constituie îmbunătățirea — după calculele noastre, cu 5—6% — a raportului de schimb în comparație cu anul 1976.

În vederea îmbunătățirii echilibrului economic al țării, a reducerii deficitului balanței comerciale, cel de-al V-lea plan cincinal prevede creșterea consumului intern în ritm mai încet decât a veniturii naționale. După cum se știe, cei doi factori principali ai consumului intern sînt alocațiile pentru investiții și veniturile (respectiv cumpărăturile) populației. Investițiilor le-au fost afectate sumele planificate (164 miliarde forinți, în sectorul socialist), realizîndu-se în termenele stabilite și investițiile pentru care s-au prevăzut ritmuri accelerate. În concordanță cu prevederile planului, s-au mărit capacitățile de producție ale întreprinderilor care lucrează pentru export în condiții de competitivitate și s-a îmbunătățit gospodărirea stocurilor în întreprinderi.

Unul din factorii de influență a nivelului consumului populației îl constituie evoluțiile efectivului și structurii populației active. În ansamblu, structura s-a modificat în 1976; în industrie, însă, numărul celor ocupați s-a redus într-o oarecare măsură (ca atare, sporul de producție s-a realizat în întregime pe seama creșterii productivității muncii), la fel ca și în agricultură, creșcînd în schimb numărul lucrătorilor din construcții și din sectorul serviciilor.

O importanță deosebită are modificarea structurii producției, adică realizarea unor produse ce pot fi la fel de bine valorificate pe diverse piețe. Și pe acest tărîm s-au înregistrat unele rezultate pozitive, lărgindu-se în mod incontestabil producția și valorificarea mărfurilor de export competitive. Trebuie subliniat că dezvoltarea economiei ungare a fost îngreunată anul trecut atît de menținerea unei conjuncturi nefavorabile pe piața mondială capitalistă, cît și de seceta care a afectat în primul rînd agricultura. Ca urmare, la o serie de indicatori, realizările s-au situat sub prevederile de plan. Venitul național a crescut cu circa 4%, producția industrială cu circa 5%; în ceea ce privește producția industriei construc-

re, punîndu-se bazele unei înaintări mai rapide în anii următori.

DESPRE REZULTATELE POZITIVE ale activității depuse vorbește și faptul că pentru anul 1977 partidul și guvernul au putut să prevadă ritmuri mai rapide de dezvoltare economică decît în 1976. Aceasta se referă atît la venitul național, cît și la producția industrială și agricolă, la ridicarea nivelului de trai etc. Dinamica planificată a principalilor indicatori economici pe 1977 este oglindită în tabelul alăturat.

Pentru a putea îndeplini obiectivele stabilite prin plan este necesar, în primul rînd, să se accelereze realizarea unei structuri economicoase a producției, afirmarea mai deplină și mai organizată în economie a gospodăririi raționale a energiei și a materiilor prime, accelerarea progresului tehnic; într-un cuvînt, întreaga activitate economică trebuie să fie pătrunsă de postulatul **sporirii eficienței economice**. Numai în felul acesta vor putea fi promovate procesele care contribuie la îmbunătățirea **durabilă** a echilibrului economic, numai astfel poate fi asigurată o bază temeinică pentru creșterea **mai rapidă** a nivelului de trai al populației.

În realizarea acestor obiective, în aplicarea metodelor celor mai corespunzătoare, un rol important revine cadrelor de conducere din economie. Totodată, este necesar să se acorde o atenție deosebită perfecționării organizării muncii și a producției în întreprinderi, unde mai pot fi puse în valoare rezerve considerabile. Prima și cea mai importantă premisă a succesului o constituie munca de bună calitate, nu numai la diferitele niveluri ale conducerii și îndrumării, dar și la toate locurile de muncă. Pe de altă parte, munca este înlesnită prin faptul că s-au încheiat cu majoritatea țărilor socialiste acorduri privind schimbul de mărfuri pe anul 1977. Aceste acorduri asigură o mare parte a importurilor și exporturilor ungare, creînd condiții deosebit de favorabile pentru fundamentarea planurilor întreprinderilor, pentru organizarea chibzuită a gospodăririi lor și, implicit, pentru îndeplinirea cu succes a planului de dezvoltare a economiei naționale.

dr. GARAM József
egyelő-Budapesta

Indicatorul	Creșteri planificate în 1977 față de 1976 (în %)
Venitul național	6,0—6,5
Venitul național utilizat intern	4,0—5,0
Producția industrială	6,0
Construcții-montaj	5,0—5,5
Producția agricolă (față de 1975)	7,0—8,0
Venitul real pe un locuitor	3,5—4,0
Retribuția reală pe un lucrător	2,5—3,0
Venitul real pe un lucrător din cooperativele de producție	2,5—3,0
Consumul populației	3,7—4,0
Desfacerea mărfurilor cu amănuntul	4,0—4,5
Veniturile bugetului de stat	10,4
Cheltuielile bugetului de stat	10,5

țiilor, ea a sporit cu circa 4%, fiind construite mai multe locuințe decît s-a prevăzut, (în total 88 de mii). Din cauza calamităților naturale menționate, producția agricolă s-a situat aproximativ la nivelul anului 1975. Deși aceasta s-a repercutat asupra industriei alimentare, aprovizionarea populației a fost echilibrată, oferta de mărfuri a sporit, iar sursele s-a lărgit, mai ales la bunurile industriale de consum.

Sintetizînd, se poate spune că în anul 1976 s-a făcut un pas înainte pe calea rezolvării sarcinilor de perspectivă, a îndeplinirii obiectivelor celui de-al V-lea plan cincinal, de dezvoltare a economiei naționale a R.P. Ungar-

Dinamica prețurilor internaționale ale produselor de bază în luna decembrie

TENDINȚA ușor descendentă a prețurilor internaționale ale produselor de bază, care s-a manifestat începând cu luna octombrie 1976, a fost oprită în luna decembrie, când a avut loc o oarecare înviorare a cererii pentru unele produse (în special la combustibili). Potrivit indicelui agregat al Institutului de Economie Mondială, prețurile internaționale ale produselor de bază cuprinse în nomenclatorul de export-import al R. S. România s-au situat în luna decembrie 1976 cu 0,6% peste nivelul înregistrat în luna precedentă.

Prețurile materiilor prime și semifabricatelor industriale au continuat să prezinte pe ansamblu un ușor regres față de luna noiembrie (-0,4%). Această evoluție a fost determinată de scăderea prețurilor la cauciuc (-5,5%), fibre animale și vegetale (-2,9%) și la metale (-0,8%). De menționat că prețurile la metale au continuat să scadă, în special la laminat din oțel, în timp ce la unele metale neferoase — ca de exemplu la cupru și în special la cositor — au înregistrat creșteri accentuate. Prețurile au crescut la piei brute de bovine (+12,5%), minereuri (+1,2%) și la lemn și produse din lemn (+0,7%).

Prețurile la produsele alimentare au înregistrat pe ansamblu o creștere de 0,85%, reflectând activizarea unor achiziții pentru consumul curent. Comparativ cu luna precedentă, prețurile au crescut la zahăr și produse tropicale (+2,3%), cereale (+1,6%) și la animale, carne și produse animaliere (+1,1%). Prețurile

INDICELE SINTETIC I.S.M. AL PREȚURILOR INTERNAȚIONALE ALE PRODUSLOR DE BAZĂ CUPRINSE ÎN NOMENCLATORUL DE EXPORT-IMPORT AL R.S. ROMANIA ÎN ANII 1974-1976

Categoriile de produse	Anul	1970=1972=100		
		Indici anuali	Nov.	Dec.
INDICE GENERAL	1974	240,4	246,5	237,7
	1975	219,2	212,6	212,1
	1976	226,7	230,5 ^{a)}	231,9 ^{a)}
1. Produse alimentare	1974	230,8	297,1	268,1
	1975	203,7	187,2	184,7
	1976	180,9	176,1 ^{a)}	177,6 ^{a)}
- cereale	1974	261,5	279,4	266,7
	1975	216,7	206,2	198,2
	1976	198,3	167,8	170,5
- semințe oleag., prod. deriv., gră-și anim. și veg.	1974	240,8	284,5	276,7
	1975	195,0	178,0	176,9
	1976	168,7	178,3	175,6
- animale, carne și produse animaliere	1974	128,3	132,9	135,9
	1975	159,3	166,4	165,1 ^{a)}
	1976	152,5 ^{a)}	158,9 ^{a)}	160,7 ^{a)}
- zahăr și produse tropicale	1974	437,5	797,8	618,2
	1975	314,0	227,1	224,9
	1976	243,5	234,8	240,1
2. Combustibili	1974	336,8	334,7	341,1
	1975	343,0 ^{a)}	352,0	347,5 ^{a)}
	1976	366,7 ^{a)}	374,0	383,6 ^{a)}
- cărbuni și cocs	1974	193,6	224,5	230,2
	1975	260,0 ^{a)}	247,1	243,9 ^{a)}
	1976	266,5 ^{a)}	278,7	281,9 ^{a)}
- țiței	1974	567,1	567,1	567,1
	1975	461,2	492,0	492,0
	1976	496,7	500,8	500,8
- produse petroliere	1974	380,9	349,4	358,5
	1975	373,9	394,3	387,1
	1976	408,4	412,4	431,0
Materii prime industriale	1974	216,1	207,7	197,3
	1975	189,1	181,5	182,8
	1976	202,6	208,4 ^{a)}	207,5 ^{a)}
- minereuri	1974	139,6	135,9	138,6
	1975	178,4 ^{a)}	174,1	173,6 ^{a)}
	1976	172,4 ^{a)}	175,6	177,7 ^{a)}
- metale	1974	231,5	221,3	209,1
	1975	185,1	172,7	174,5 ^{a)}
	1976	194,8 ^{a)}	196,2	197,6 ^{a)}
- cauciuc	1974	210,3	136,4	157,6
	1975	159,8	162,1	175,6
	1976	219,5	235,2	222,2
- lemn și produse din lemn	1974	232,1	226,5	233,2
	1975	229,0 ^{a)}	218,4 ^{a)}	218,1 ^{a)}
	1976	222,5 ^{a)}	231,5 ^{a)}	235,0 ^{a)}
- fibre animale și vegetale	1974	192,0	156,7	150,5
	1975	162,4	166,5	174,2
	1976	228,4	254,8	247,5
- piei	1974	122,7	90,2	80,5
	1975	114,8	142,9	135,2
	1976	169,8	150,9	169,7

a) Date provizorii pentru porci vii, huiță, cocs de furnal, minereu de fier, feromangan, ferrosiliciu, oțel comercial, tablă grossă, tablă subțire laminată la rece, sirmă neagră recosptă, laminat de cupru, cherestea de rășinoasă, celuloză, hârtie kraftliner

au scăzut la semințe oleagi-noase și grăsimi (-1,5%).

În cadrul grupei de combustibili prețurile au crescut la cărbuni și cocs (+1,2%) și la produse petroliere (+4,5%). La țiței prețurile au rămas staționare pînă la sfîrșitul anului.

INSTITUTUL DE ECONOMIE MONDIALĂ
SECTORUL DE CONJUNCTURĂ ECONOMICĂ
INTERNĂȚIONALĂ
ȘI MARKETING

EVOLUȚII MONETARE

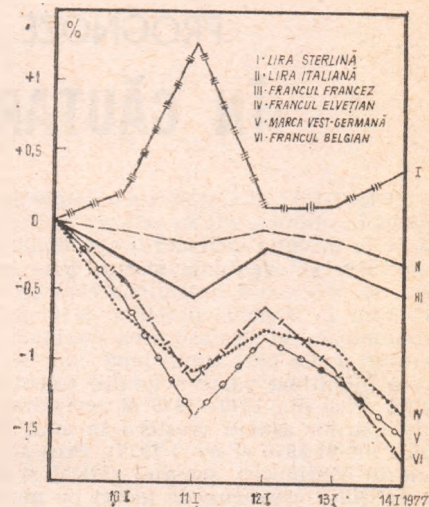
EVOLUȚIA pieței monetare internaționale în perioada 10-14 ianuarie 1977 a fost caracterizată prin mișcarea contradicțorie a cursurilor valutarelor vest-europene în raport cu dolarul S.U.A.

După ce președintele ales al S.U.A., J. Carter, a anunțat că va aloca circa 30 miliarde dolari în următorii doi ani în cadrul unui program vizînd sprijinirea economiei americane, cursul dolarului s-a redresat față de restul devalizelor occidentale. În aceste împrejurări, la 11.I.1977 dolarul S.U.A. cota 2,3950 mărci vest-germane și, respectiv, 2.4850 franci elvețieni, în raport cu 2,3715 mărci vest-germane și, respectiv, 2.4750 franci elvețieni pentru un dolar la începutul intervalului. Ulterior, ca urmare a rezervei reprezentanții ai curucilor de afaceri și experți în legătură cu programul menționat, cursul dolarului a înregistrat un recul, revenind la nivelul ușor superior cursurilor de deschidere. Creșterea dobinzilor la dolarul S.U.A., care s-a făcut simțită la sfîrșitul săptămîinii, a contribuit la o nouă inversare a tendinței devalizelor nord-americane, care a terminat intervalul la nivelul de circa 2.3930 mărci vest-germane și 2.4925 franci elvețieni.

Creditul stand-by, în sumă de 3 miliarde dolari, acordat Angliei și de care aminteam în numărul precedent are scopul de a ajuta la o reducere treptată și ordonată a rolului de monedă de rezervă jucat de lira sterlină. În acest context, observatorii notează opiniile care apreciază că împrumutul respectiv va contribui la o relativă stabilizare a sistemului monetar internațional. După anunțarea acordării împrumutului cursul lirei sterline s-a redresat, atingînd un maxim de circa 1,74 dolari pentru o liră sterlină.

Dobinzile la depozitele în eurovalute pe perioade de 6 luni au marcat o tendință de creștere la eurodolari la sfîrșitul intervalului (5 13/16% p.a. față de 5 1/2% p.a. inițial), în timp ce dobinzile la euromărci vest-germane s-au situat la circa 4 13/16% p.a., iar la eurofranci elvețieni la circa 2% p.a.

Prețul aurului la Londra a oscilat în intervalul 10-14 ianuarie 1977 în jurul nivelului de 131.40 dolari/uncie.

Evoluția principalelor devalize vest-europene în perioada 10-14 I 1977, luînd ca bază de comparație cursul dolarului S.U.A. în ziua de 7 I 1977.

Paul DUMITRĂȘCU
Dumitru LUNGU

Deficite externe

ÎN CIUDA revenirii tendinței de creștere a prețurilor la produsele de bază, deficitul balanțelor de plăți curente ale țării în curs de dezvoltare nepetroliere pe anul 1976 este estimat de O.C.D.E. la 41 miliarde dolari, față de 11 miliarde în 1973. 39 miliarde în 1974 și 49 miliarde în 1975. Un rol important în această evoluție a avut deficitul lor comercial cu țările membre ale O.C.D.E. (de 22 miliarde dolari în 1976, față de 9 miliarde în 1973, 18 miliarde în 1974 și 31 miliarde în 1975). Țările în curs de dezvoltare sînt nevoite să recurgă în proporție

crescîndă la piețele de capital particulare, în special la bănci. La sfîrșitul anului 1975 aceste piețe acopereau deja 65% din totalul nevoilor de finanțare externă ale țării în curs de dezvoltare, ponderea băncilor în același total fiind atunci de 30%, iar în prezent probabil în jurul a 50%.

Totalul datoriei externe a țării în curs de dezvoltare este estimat acum la 180 miliarde dolari, din care 70 miliarde către piețele particulare de capital. Deficitul balanțelor de plăți curente ale țării în curs de dezvoltare nepetroliere pe anul curent se prevede de O.C.D.E. a se ridica la 45-50 miliarde dolari (sumă care nu ține seama de majorarea prețului la petrol).

PROGNOZE PE TERMEN MEDIU ÎN ȚĂRILE CAPITALISTE ÎN CĂUTAREA „CREȘTERII NEINFLAȚIONISTE“

PRINCIPALELE state occidentale au continuat să se consulte intens în ultimele zile în vederea unei reuniuni la nivel înalt care să ia în discuție dificultățile economice întâmpinate de țările respective și eventuale măsuri apte să le atenueze. Concomitent, se precizează pregătirile care se fac pe plan național, de exemplu în Japonia, în S.U.A. și în alte țări, pentru intervenții stimulative în desfășurarea conjuncturii. La originea tuturor acestor preocupări stau, după cum se știe, încetinirea înregistrată în ultima parte a anului trecut de relansarea economiei după criza din 1973—1975 și revizuirea, în sensul reducerii, a anticipărilor asupra creșterii în anul 1977 (vezi **Revista economică** nr. 51/1976 și nr. 1/1977). Presiunile inflaționiste care stăruie în continuare, șomajul ridicat și încă în creștere, atonia investițiilor creatoare de locuri de muncă sînt principalele manifestări care au semnalat că economia capitalistă nu izbuteste să-și regăsească suflul în termenele scontate. Este de presupus că toate aceste aspecte, împreună cu problemele comerțului și finanțelor internaționale, vor reține în mod deosebit atenția participanților la proiectata reuniune la nivel înalt.

O prudență extremă

PREFAȚA DOSARULUI care se va discuta la întâlnirea șefilor de guvern ai principalelor țări capitaliste o constituie în mod logic prognoza evoluției economiei lor în 1977. Așa cum a fost elaborată de Organizația pentru colaborare și dezvoltare economică (O.C.D.E.), prognoza consemnează probabilitatea unei încetineri a creșterii în cursul acestui an, în comparație cu 1976 (vezi tabelul). Întrucît statele participante la reuniune — dacă

Creșterea produsului național brut în zone OCDE, modificări procentuale față de anul precedent, după eliminarea influențelor sezoniere

	Pondere în PNB total, 1975	Modificări anuale, %		
		1973/74	1975	1976
Canada	4,0	5,4	0,6	4,75
S.U.A.	38,6	4,0	-1,8	6,25
Japonia	12,5	9,4	2,1	6
Franța	8,3	5,4	-1,2	5
R.F.G.	10,8	4,4	-3,2	5,50
Italia	4,3	4,7	-3,7	4,50
Anglia	5,7	2,7	-1,8	1
Total 7 țări	84,2	5,0	-1,3	5,50
Alte țări OCDE	15,8	5,0	-0,6	2,50
Total OCDE	100,0	5,0	-1,2	5

Sursa: OCDE, Communiqué de presse/A(76)45, 2o de cembrie 1976

perspectivelor economice ale țărilor O.C.D.E. (decembrie 1976), că previziunile actuale nu anunță o revenire la recesiune“. Dar ele confirmă că relansarea conjuncturii în țările care „dau tonul“ în economia capitalistă de astăzi nu cîștigă decît cu greutate terenul pierdut ca urmare a crizei.

Expertii O.C.D.E. prezintă această evoluție ca singura adecvată avînd în vedere factorii negativi care acționează în prezent în economia țărilor capitaliste. Vizate sînt înainte de toate tendințele inflaționiste ale căror dimensiuni actuale și recente — niveluri de 2—4 ori mai ridicate decît în deceniul trecut în diferite țări — îi „inhibează“ pe responsabili politici economice ori de cîte ori se pune problema de a adopta măsuri stimulative. Reversul medaliei îl formează șomajul — peste 5% din populația activă pe ansamblul zonei, mai ridicat într-o serie de țări — care cere, dimpotrivă, adoptarea grabnică a unor astfel de măsuri. De aici cuvîntul de ordine de circumspecție prudență, moderație, care revine insistent în toate analizele

O.C.D.E. din ultimele 10—12 luni. Iar orizontul de timp fixat pentru această atitudine în materie de politică economică nu se limitează la relansarea de după recenta criză, ci înglobează evoluția pe termen mediu. „Realizarea unei creșteri regulate în care să se îmbine reducerea progresivă a ratelor șomajului și scăderea treptată a ratelor inflației, depinde de capacitatea guvernelor de a continua să aplice pînă la sfîrșitul deceniului în curs (subl. ns.) politici de reglementare cererii impregnate de prudență“, se arată în **Perspectives économiques de l'O.C.D.E.**, din iulie 1976.

Această „strategie pe termen mediu pentru o creștere neinflaționistă“, cum a fost denumită de experții Organizației, este aceea în numele căreia încetinirea prognosticată pentru 1977 este apreciată aproape ca un succes — nu ca un eșec —, cu același titlu ca și necesitatea de a trece la noi măsuri de reanimare a cererii la numai 18 luni de la prima serie de eforturi post-criză în acest sens. Fără a renunța la ideea „fezabilității“ conjuncturii, analiștii occidentali își dau seama că navigarea între Scila inflației și Caribda șomajului este astăzi deosebit de periculoasă „deoarece manevrele necesare de politică economică riscă să întîrzie la infinit o conjunctură „autosuștinută“, adică o creștere capabilă să se alimenteze ea însăși.

Spectrul unui „stop-go“ permanentizat

SPRE ACEASTĂ PROBLEMATICĂ — dincolo de aceea a conjuncturii imediate, dar inevitabil legată îndeaproape de ea — se vor orienta, fără îndoială, și privirile participanților la proiectata reuniune la nivel înalt.

Amenințarea în fața căreia se vede pusă economia capitalistă este statornicirea unei situații în care demarări intermitente ale conjuncturii, chiar dacă au loc în ritmuri rapide, sînt urmate de opriri ale creșterii care la rîndul lor necesită noi măsuri de relansare, și așa mai departe. Așa-numitul „stop-go“, cum i se spune în Occident acestei evoluții, comportă afară de inconveniențele propriu-zis economice, și pericolul unei zdruccinări a încrederii în posibilitatea de a se realiza o creștere durabilă. De aici ideea de „progresivitate“ pe care o reia, amplificînd-o, și studiul semianual al O.C.D.E. din decembrie 1976. Scopul strategiei „creșterii neinflaționiste“, se arată în studiu, nu este atît de a fixa obiective cantitative, cît, mai curînd, „de a afirma o atitudine aptă să orienteze politicile naționale: hotărîrea de a restabili ocuparea mîinii de lucru în mod progresiv, dar sigur în decursul unui anumit număr de ani, în loc de a asuma riscul ca redresarea să capete de la început un elan spectaculos, dar să-și piardă suflul curînd după aceea“. În concordanță cu acest scop, se consideră ca o premisă esențială a strategiei ca măsurile pe termen scurt să fie adecvate cerințelor pe termen mediu, acestea fiind definite tocmai în termenii acelei creșteri durabile urmărite.

Or, tocmai în acest punct de joncțiune a orizonturilor de timp — termenul scurt și termenul mediu — iese la iveală faptul că „progresivitatea“ pune și ea probleme, și poate nu chiar atît de diferite de cele ale „stop-go“-ului pe care este în principiu menită să-l evite sau să-l contracareze. Domeniul cel mai important în care apar aceste probleme specifice este acela al investițiilor.

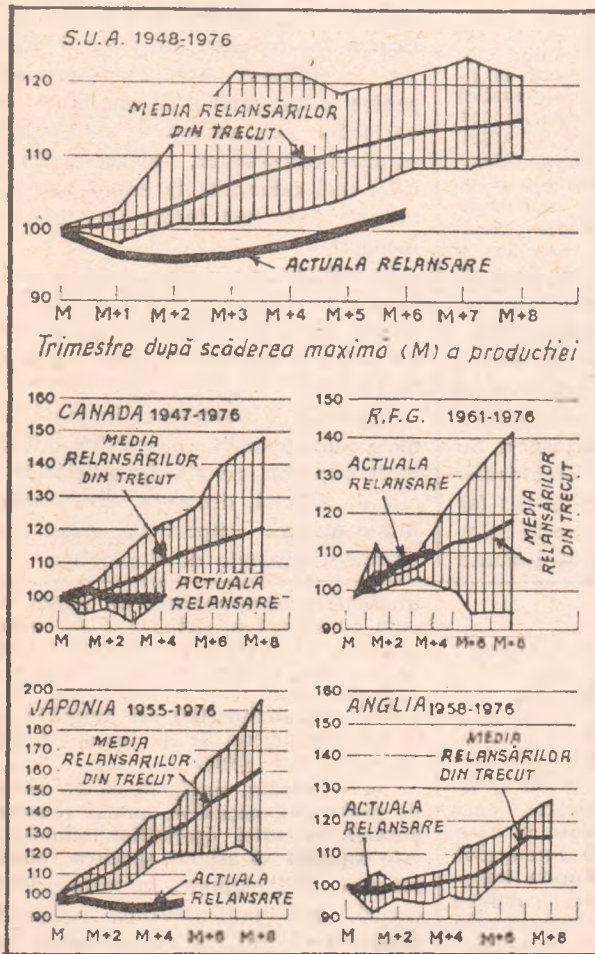
Relansarea inițială a conjuncturii economiei capitalistă după o fază de recesiune poate fi determinată, cum se știe, de măsuri pentru stimularea cererii de consum și de „injecții“ sub formă de cheltuieli publice, mai mult sau mai puțin concomitent cu refacerea stocurilor care s-au redus ca efect al crizei. Dar relansarea nu dobîndește vigoarea necesară unei reluări de fapt a creșterii economice decît atunci cînd factorilor de susținere a conjuncturii li se alătură investițiile întreprinderilor. Or, reacția acestora în evoluția recentă a conjuncturii din Occident se dovedește a fi mai puțin promptă decît ar fi cerut împrejurările, și tocmai aici vîd acum experții O.C.D.E. necesita-

1980 și dincolo

tea acțiunii de politică economică. „Atonia de care dau dovadă investițiile, scriu ei, se datorează poate în parte unei lipse de încredere, pe care o pot explica traumatismele din ultima perioadă, temerile față de noi perturbări exogene și față de posibilitatea ca inflația să nu slăbească. Dar ea se datorează foarte probabil și faptului că măsurile adoptate de către guverne, după o recesiune excepțional de gravă, pentru reanimarea economiei au fost intenționat prudente și că efectele lor s-au epuizat înainte ca întreprinderile să fi apreciat că a sosit momentul de a pune în aplicare noi proiecte de investiții de mare anvergură“. Concluzia practică trasă de aici este că „o a doua injecție de putere de cumpărare poate fi considerată, acolo unde ea se impune, ca făcând parte în mod normal din cadrul strategiei pe termen mediu“, în speranța desigur că aceasta va decide în fine întreprinderile să reia investițiile.

Temeinicia unei astfel de speranțe urmează să fie testată în timp, și de asemenea rămâne de văzut ce suporturi suplimentare ar putea eventual să-i mai furnizeze politica economică a principalelor țări capitaliste după reuniunea responsabililor ei la cel mai înalt nivel. Însuși faptul slăbiciunii actuale a investițiilor productive private, însă, și al ogliindrii ei în slăbiciunea relansării conjuncturale este, pe de altă parte, elocvent testat printr-o comparație cu evoluții pe termen mediu din trecutul apropiat, pe care a întreprins-o de curând **Monthly Economic Letter** (buletin editat de Citibank din New York, numărul pe decembrie 1976) și pe care o reproduce graficul nr. 1. Pentru principalele trei țări despre care se spune astăzi în Occident că

Grafic nr. 1

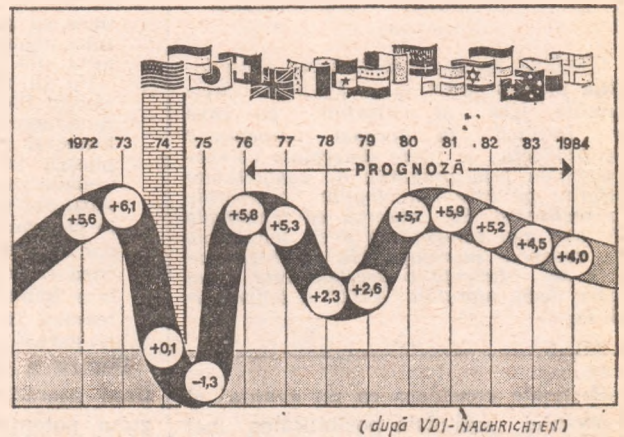
Curba investițiilor de capital

ar putea decide viitorul conjuncturii economice capitaliste în ansamblu, și pentru Anglia, care este inclusă dimpotrivă printre țările cu conjunctură persistent slabă, graficul dă o idee despre dimensiunile concrete ale atoniei investițiilor. Pentru S.U.A., de pildă, buletinul băncii americane amintite constată că investițiile înregistrează dinamica cea mai nesatisfăcătoare din anii '30 încoace. Cu referire la Japonia, aceeași publicație constată că la mijlocul anului 1976 nivelul cheltuielilor private reale pentru investiții era cu 35% mai scăzut decât media perioadelor de redresare post-criză din trecut și cu 15% sub nivelul minim înregistrat vreodată până acum în această țară într-o astfel de perioadă.

NU PAR cu totul neverosimile, în lumina acestei stări și dinamici a investițiilor în țări cu pondere hotărâtoare în ansamblul economiilor capitaliste dezvoltate, afirmațiile ce se fac auzite în Occident, în sensul că anul 1977 ar putea decide mersul conjuncturii până în 1980 și dincolo de acest orizont. Mai precis, că politica economică urmată anul acesta și în speță capacitatea ei de a relansa investițiile ca suport hotărâtor al creșterii, vor „modela“ pentru mai mult timp anumite trăsături importante ale creșterii economice în Occident.

Una din aceste trăsături, care face obiectul unor anticipări foarte variate ca ordin de mărime, este ritmul creșterii economice. În „Scenariul de creștere pentru orizontul 1980“, publicat de O.C.D.E. în cadrul analizei sale semianuale din iulie 1976, opțiunea pentru ritmuri „moderate“ era clară și explicită: se vorbește acolo despre o „încetinire a creșterii tendențiale“ de la 5% la 4% în medie pe an și despre faptul că eforturile ce s-ar face de a realiza o creștere mai susținută au puține șanse de a duce la rezultatul dorit. Dimpotrivă: „Încercarea de a urmări un ritm de creștere simțitor mai rapid ar duce lumea în mod aproape cert la o inflație analogă cu cea din 1973-1974, urmată de o perioadă de recesiune“.

Grafic nr. 2

Evoluția producției în lumea nesocialistă, în % față de anul precedent

Expertii O.C.D.E. nu sînt nicidecum izolați în această evaluare a ritmurilor de dezvoltare pe care le poate realiza astăzi și în anii apropiați economia capitalistă. Faptul reiese și dintr-o prognoză recent elaborată în S.U.A. de către „Chase Econometrics“, cel mai mare institut de previziuni economice din S.U.A. Graficul nr. 2, care redă cifrele-cheie ale acestei prognoze, ilustrează răspîndirea în Occident a convingerii că ritmurile de creștere ale economiei mondiale capitaliste vor tinde să se mențină relativ scăzute, că perioada de redresare după recenta criză va fi de scurtă durată (fără a se ajunge la o nouă recesiune) și că nu este de așteptat pînă la mijlocul deceniului următor o perioadă de creștere relativ susținută ca aceea a anilor '60. În speță, autorii prognozei subliniază că rata previzibilă a inflației este prea ridicată pentru a putea permite asigurarea unei creșteri durabile în ritmurile acelor ani.

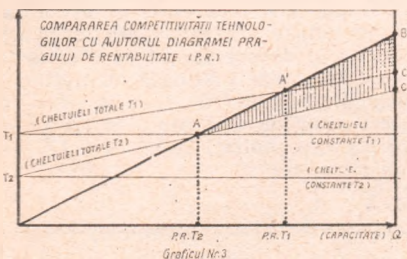
Dintre trăsăturile creșterii economice din țările capitaliste pînă în 1980 și în anii imediat următori va mai fi interesant de urmărit măsura în care evoluția din diferitele țări va fi sincronă sau nu. Specialiștii de la O.C.D.E. consideră în orice caz că în momentul de față politicile naționale de reglementare a cererii ar trebui să fie în așa fel diversificate încît să se obțină un anumit grad de desincronizare conjuncturală. Urmărirea deliberată a asincronismului conjunctural este explicată, între altele, prin aceea că un factor ca cererea externă, de exemplu, ar putea acționa în acest caz în sprijinul unei (unor) țări lovite de tendințe recesioniste. Dar sincronismul care a ieșit la iveală în cursul anilor de criză 1973-1975 a fost oare un rezultat al politicii economice anterioare, sau a apărut în ciuda măsurilor respective? Aceasta ar fi doar una din întrebările ce se pot pune în legătură cu intenția proclamată de desincronizare. Ca și în cazul „fezabilității“ conjuncturii economiei capitaliste în ansamblu, este vorba de una din multiplele probleme în care numai evoluția pe termen mediu sau chiar lung din țările occidentale va putea aduce ceva mai multă lumină. În inșeși limitele trasate de experții occidentali, realizarea unei „creșteri neinflaționiste“ nu pare în orice caz o chestiune de perspectivă imediată.

L. STROJA

Volumul tehnologiilor exportabile

(Urmare din pag. 10)

proceda sistematic în vederea atingerii unui obiectiv". Dacă acceptăm acest punct de vedere, vom putea formaliza și ordona mult mai multe „tehnologii” decât credem că posedăm. Experiența noastră arată că volumul tehnologiilor exportabile la un moment dat crește, dacă pentru transferul orizontal se folosesc simultan mai multe canale decât în procedura tradițională după care transferul orizontal se produce după încheierea transferului vertical, respectiv încă din primele faze ale transferului vertical (vezi graficul nr. 2).

Graficul nr. 3; caracterizind tehnologiile de comparat T_1 și T_2 prin cheltuielile fixe și variabile pe care le implică la aceeași capacitate de producție, se poate determina competitivitatea prin pragurile de rentabilitate diferite pe care tehnologiile comparate le realizează. Se observă că tehnologia T_2 este mai competitivă decât tehnologia T_1 , deoarece suprafața ABC reprezintă aria de eficiență a acesteia este mai mare decât suprafața A'B'C' a tehnologiei T_1 .

Se poate considera ca un avantaj al economiei socialiste posibilitatea unei circulații nestinjenite a rezultatelor între sectoare, posibilitate ce poate fi fructificată prin organizarea în acest sens.

În cazul industriei ușoare, care de regulă se situează pe poziția de ramură beneficiară în transferul orizon-

tal de tehnologie, organizarea ameliorată a transferului orizontal din ramuri cu rată mare de progres și realizarea sistematică a unor conexiuni cu aceste ramuri ar permite, pe fondul unei accelerări a progresului tehnic, lărgirea disponibilului de tehnologii pentru export.

Cu titlu de exemplificare amintesc aici preocupările institutului nostru pentru preluarea unor metode avansate din domeniul informaticii și dezvoltarea lor prin cercetări aplicative specifice industriei ușoare care au condus la crearea unor familii noi de instalații pentru control și conducerea automată a producției, având caracter de interfață între procesul tehnologic specific și elemente ale sistemelor de calcul automate. Este vorba de instalația SICAP-U 71, care a permis automatizarea unor activități de conducere operativă în procese discontinue din țesătorii, făcând posibilă luarea deciziei operative în timp real și ameliorind procesul de reglare a întregii fabricații. Brevetată ca invenție în 1972, instalația a fost distinsă cu medalia de argint la Salonul Internațional de Invenții de la Geneva 1975.

Un alt exemplu este realizarea aparatului Biocron, ca rezultat al transferului unor cercetări din domeniul biologiei și psihologiei industriale și aplicării lor specifice în problematica organizării muncii în industria ușoară. Aparatul distins cu medalie de argint la Geneva în 1976, permite cuantificarea anumitor parametri individuali, pe baza cărora sînt posibile o fundamentare îmbunătățită a structurii subsistemului forței de muncă, precum și creșterea randamentului profesional.

Pentru a trece de la asemenea acțiuni sporadice la declanșarea întregului potențial de inovație pe care-l dețin latent conexiunile amintite, or ganismele însărcinate cu conducerea transferului vertical și orizontal de tehnologie trebuie astfel organizate, încît să poată îndeplini sarcini ca: (a) identificarea necesităților sectoarelor beneficiare din țară și din străinătate

și a incidenței noilor tehnologii din sectoarele conducătoare asupra primelor; (b) selecția și evaluarea preliminară a soluțiilor, în vederea formării portofoliului de tehnologii transferabile; (c) identificarea și înlăturarea obstacolelor în procesul de transfer; (d) evaluarea eficacității finale a acțiunilor realizate.

Ca să-și exerce atribuțiile, aceste organisme trebuie să dispună de: resurse pentru dezvoltarea activităților de obținere a informațiilor; autoritate pentru îndepărtarea obstacolelor; acces la datele statistice și de producție, în vederea evaluării rezultatelor.

Principalele obstacole sînt: lipsa relativă de informații asupra problemelor și soluțiilor; lipsa unui limbaj potrivit, care, evitînd excesul tehnicist, să permită comunicarea mai rapidă între specialiștii în diferite domenii; dificultăți legate de obstacole financiare; dificultăți legate de noțiunea de „proprietate industrială” și de protecția acesteia; lipsa unui cadru organizatoric, a unor metode experimentate și a unui personal conștientizat și instruit pentru o astfel de activitate.

În continuare, pentru a se putea exporta inteligența este necesar să se elaboreze strategii avînd la bază identificarea diferențelor la nivel tehnologic, cercetarea situației ofertanților pentru piața probabilă, analiza raporturilor de ansamblu ale relației furnizor-cumpărător, alegerea formei celei mai adecvate de export de inteligență (cele trei forme prezentate la început).

În compararea competitivității instalațiilor oferite față de concurența probabilă pe piața respectivă, în graficul nr. 3 este prezentată o metodă utilizată de I.P.I.U.

Exportul de inteligență în toate formele sale reprezintă o activitate de comerț exterior, pe cît de solicitată, pe atît de dificilă, deoarece influențează într-o măsură importantă înseși programele naționale de dezvoltare.

Scurtarea duratei ciclului de fabricație

(Urmare din pag. 14)

ză a fi prelucrate sau pentru a fi prelucrate la montaj, asigură reducerea duratei ciclului de fabricație.

Timpul în care se execută operațiile tehnologice (tt), însă, nu se modifică și, în consecință, rămîne constantă producția orară (gh), deci și producția (q) care se poate obține de la un loc de muncă. Devine astfel evident că folosirea metodelor moderne de programare a producției contribuie la reducerea duratei „așteptărilor”, la diminuarea volumului de mijloace circulante immobilizate în stocul de producție neterminată, dar cantitatea de produse ce se prelucurează într-o secție nu poate fi modificată.

Trecînd de la lucrul într-un schimb, la lucrul în două sau trei schimburi, cantitatea de produse se dublează sau, după caz, se triplează. În ecuația producției, menținînd la valori neschimbate numărul de utilaje (N) și producția orară (gh), dar sporînd mărirea fondului de timp (Ft) ca urmare a trecerii la lucrul în mai multe schimburi, volumul producției (q) crește.

$$q_0 = N_0 \cdot Ft_0 \cdot gh_0$$

$$q_1 = N_1 \cdot Ft_1 \cdot gh_1$$

Știînd că $N_1 = N_0$ și $gh_1 = gh_0$, dar că $Ft_1 > Ft_0$, este evident că $q_1 > q_0$.

Concomitent cu fabricarea unei cantități mai mari de produse și ca o consecință directă a mării numărului de schimburi, se micșorează durata intreruperilor de regim (tir), ceea ce conduce la reducerea duratei ciclului de fabricație a produselor. De exemplu, dacă timpul tehnologic (tt) este de 24 de ore și prelucrarea se realizează într-un singur schimb intreruperile de regim sînt de 48 ore (3×16) iar durata ciclului de fabricație (făcînd abstracție de celelalte elemente) este de 72 ore. Lucrînd în trei schimburi, intreruperile de regim sînt eliminate, durata ciclului de fabricație reducîndu-se la 24 ore.

Trebuie reținut deci că atunci cînd se trece la lucrul în mai multe schimburi, se obțin atît sporirea volumului producției, cît și reducerea duratei intreruperilor de regim — și că sporirea cantității de produse fabricate nu este o consecință a

diminuării intreruperilor de regim, așa cum se afirmă uneori. De altfel, durata acestora nu se regăsește sub nici o formă în ecuația producției, după cum nu se regăsește nici durata intreruperilor în cadrul schimbului (tis) ori timpul în care se execută operațiile de transport (tir) sau de control (ctf).

În concluzie, susținem că în secțiile de prelucrări mecanice, numai reducerea duratei execuției operațiilor tehnologice este capabilă să asigure sporirea volumului producției obținute. În toate celelalte cazuri, prin îmbunătățirea organizării producției, prin folosirea metodelor moderne de programare și urmărirea producției sau prin alte măsuri tehnice și organizatorice, durata ciclului de fabricație poate fi scurtată, fără ca prin aceasta să se obțină producție suplimentară.

Aspectele pe care le-am arătat prezintă nu numai un interes teoretic, ci și o valoare practică deosebită, prin orientarea deciziilor în efortul de valorificare optimă a potențialului tehnico-material și uman al unităților economice în vederea creșterii producției.

DATE DE PROGNOZĂ

Lemnul — produs deficitar pe plan mondial?

DUPĂ OPINIA specialiștilor în domeniul prelucrării lemnului, volumul masei lemnoase exploatare în lume va spori de la 2,45 miliarde mc în 1972 la peste 3 miliarde mc în 1985. Resursele de lemn din pădurile globului fiind evaluate la circa 300 mld. mc, cu o creștere anuală de 3 mld. mc, s-a pus în mod logic întrebarea ce măsuri vor trebui luate pentru a asigura necesarul de lemn fără a se depăși potențialul de refacere naturală a pădurilor, pentru a se evita tăierile excesive într-o zonă geografică sau alta.

Același semn de întrebare se ridică și în privința prognozelor referitoare la corelația dintre cererea și oferta de material lemnos, pe plan mondial, până în anul 2000. După cum arată revista „World Wood“ (nr. 1/1976), cererea mondială de material lemnos — în condițiile menținerii principalelor tendințe actuale privind utilizarea acestuia — s-ar situa în anul 2000 în jurul a 4 mld. mc, din care 2,4 mld. mc numai în țările Europei și Americii de Nord. Cererea reală ar putea fi chiar superioară cifrei menționate, întrucât creșterea prețurilor la diferiți combustibili sau materii prime ar putea determina extinderea accelerată a consumului de lemn în domeniul construcțiilor, în industria chimică, sub formă de combustibil etc.

Cererea pentru hirtie și carton, de pildă (care a crescut pe plan mondial de la 40 mil. tone în 1920 la 155 mil. tone în 1973), ar urma să sporească în continuare, deși într-un ritm ceva mai lent. După unele estimări (pe care le reproducem după „Referativnâi sbornik — Ekonomika promišlenosti“, nr. 8/1976), consumul

mondial de hirtie și carton va evolua după cum urmează :

Tabelul nr. 1

Anul	Mil. tone
1980	190
1990	230
2000	400
2020	300
2050	1800
2100	4600

Or, numai pentru acoperirea consumului de hirtie și carton la nivelul anului 2000 ar fi necesar să se prelucereze industrial aproape 1,4 miliarde mc de masă lemnoasă.

Se apreciază, de asemenea, că cererea pentru cherestea, placaj sau lemn de foc nu se va restringe în perioada examinată. În ceea ce privește plăcile aglomerate și plăcile din fibre lemnoase, se estimează o creștere medie anuală a consumului lor cu 7% ; pentru fabricarea a 230 mil. mc de plăci la nivelul anului 2000 vor fi necesare alte 400 mil. mc de material lemnos.

Cum și de unde s-ar putea obține — fără a se prejudicia potențialul forestier al lumii — plusul de circa 1,5 mld. tone față de nivelul actual al exploatării ? Specialiștii în materie propun utilizarea unor resurse nefolosite până în prezent, corelată cu aplicarea unor metode mai eficiente în exploatarea și prelucrarea masei lemnoase. Pe aceste căi s-ar putea

obține sporurile de material lemnos prezentate în tabelul nr. 2.

O altă cale de completare a deficitului previzibil în corelația „masă lemnoasă exploatăre — cerere mondială“ o constituie extinderea metodei de utilizare totală a copacilor din pădure (inclusiv doborâturi, crengi, coajă, frunziș), aplicată în prezent îndeosebi în America de Nord. După aprecierea specialiștilor, s-ar putea

Tabelul nr. 2

Surse de obținere	Mil. tone masă lemnoasă
Exploatarea pădurilor de conifere, neatinse încă	650
Utilizarea mai deplină a pădurilor	30
Valorificarea deseurilor	100
Extinderea plantațiilor forestiere	100
Perfecționarea activității practice în silvicultură	80
Îmbunătățirea utilizării speciilor foioase	320
Ameliorarea procesului tehnologic de obținere a celulozei	80
Reducerea pierderilor (pagubelor) în păduri	40
Total	1 400

astfel obține o biomasă suplimentară, echivalentă — la rășinoase — cu 60% din materialul lemnos exploatat în prezent, iar la foioase — cu 100%. Ca urmare, se consideră că în următoarele două-trei decenii există posibilități reale de a se acoperi cererea crescândă de material lemnos, chiar și în condițiile necesității de a se limita — din motive ecologice — amploarea exploatării în unele regiuni de pe glob.

N. P.

IPOTEZE ● PREVIZIUNI

Automatizare 2000

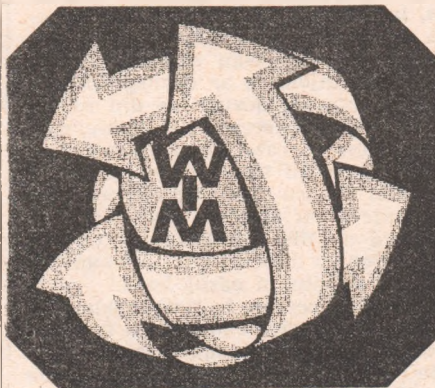
SUB IMPULSUL continuu al progresului tehnic, în numeroase țări industrializate de pe glob se lucrează intens pentru pregătirea premiselor necesare realizării — la orizontul anului 2000 — de fabrici sau uzine complet automatizate. Revista „L'Usine Nouvelle“ publică, în legătură cu aceasta, opiniile unui grup de specialiști din mai multe țări, care apreciază — între altele — că mijloacele tehnice necesare pentru automatizarea completă a unor uzine (în special calculatoare electronice) există deja. Ei consideră, totuși, că vor trebui parcurse încă trei etape importante pe calea către automatizarea completă și anume :

— până în 1980 : automatizarea și optimizarea producției la nivelul fabricării pieselor ;

— 1985 : controlul și optimizarea unor procese de fabricație completă de către un calculator central ;

— 1990 : jumătate din mașinile-unelte construite să fie utilizate în cadrul sistemelor comandate de un calculator.

Evident, apreciază specialiștii, nu este de așteptat o generalizare a automatizării în industrie nici în jurul anului 2000 : deși vor exista într-o serie de țări, uzinele automatizate nu vor ieși încă din faza de pionierat.

Tirgul Internațional Viena
9.-13. Martie 1977
 Rotundengelände, Wien 2

Ideii, produse, informare, soluționarea celor mai variate probleme, concentrate numai la Viena

Tirguri specializate 1977 (extras)

- **o.f.m international** **19.2.-27.2.**
Tirgul austriac de vacanță cu participare internațională
Messepalast, Wien 7
- **möbel '77** **5.3.-8.3.**
Tirgul austriac specializat în mobilă
Centru expozițional
Rotundengelände, Wien 2
- **WDW international** **27.3.-29.3.**
Săptămâna vieneză a modei pentru femei
Messepalast, Wien 7
- **ifabo '77** **11.5.-14.5.**
Tirg internațional specializat pentru organizația de birouri.
Centru expozițional.
Rotundengelände, Wien 2.

Informații și permise :
 Consilierul comercial
 al Ambasadei
 Austriece în București
 Strada Londra nr. 6
 7 000 București

PUBLICOM

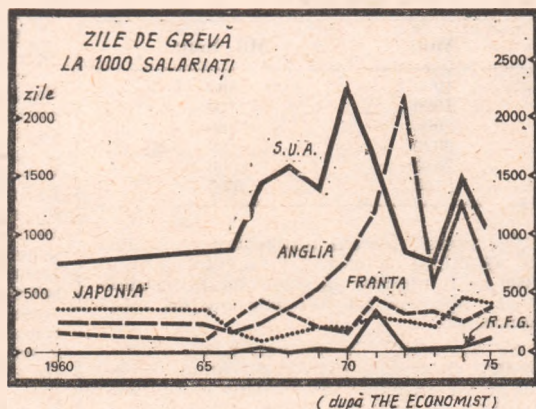
Intensitatea mișcării greviste

FĂCÎND PARTE integrantă din peisajul economico-social al lumii capitaliste, grevele cunosc o frecvență și o intensitate variabilă atât de la o țară la alta cât și în timp, așa cum rezultă de altfel și din graficul alăturat, reprodus după un număr recent al revistei engleze *The Economist*.

Date statistice numai pe exemplul Angliei, de această dată, evidențiază de asemenea existența unei corelații directe între intensitatea mișcării directe și mărimea întreprinderilor, considerată din punctul de vedere al numărului de salariați. Astfel, cel mai mare număr de zile de grevă la mia de salariați, și anume 2096 (ca medie anuală a unei perioade de trei ani), s-a înregistrat la întreprinderile cu

peste 1 000 salariați, față de 719 zile la cele 500—999 salariați, 329 zile la cele cu 200—499 salariați, 155 zile de grevă la întreprinderile cu 100—199 salariați ș.a.m.d.

În S.U.A., grevele înregistrate în primele nouă luni ale anului trecut au totalizat 33,6 milioane de zile, cu 8,3 milioane peste nivelul anului precedent.

R. P. Chineză: valorificare antipoluantă a reziduurilor

ÎN R.P. CHINEZĂ protejarea mediului înconjurător constituie un element constitutiv al politicii statului, fiind exprimată, între altele, în obligația ca proiectele de edificare a noi fabrici sau uzine să prevadă și mijloacele de depozitare nepoluant și de valorificare complexă a reziduurilor solide, lichide sau gazoase. Un exemplu, ilustrativ, îl oferă Complexul metalurgic Meisan (amplasat pe malul sudic al fluviului Iantzi), cu o producție anuală de peste un milion tone de fontă, care a fost prevăzută cu instalații pentru tratarea unor însemnate cantități de zgură și apă reziduală, precum și a gazelor toxice. Zilnic, câteva mii de tone de zgură sint valorificate la fabricarea cimentului, iar instalația de absorbție a prafului din uzina de sinterizare captează și reintegrează în procesul de producție 140 tone de praf. Numai din substanțele toxice rezultate de la unitățile chimice și de cocsificare ale combinatului se obțin prin reciclare peste 30 de produse chimice. Imaginea este întregită de cei peste 40 mii de pomi, plantați în ultimii ani — prin muncă voluntară în curtea complexului și în jurul lui.

Conservarea alimentelor și ...a energiei

INTR-UN MOMENT când omenirea este mai conștientă, poate, decât oricând de precaritatea balanței sale alimentare, pierderile de produse destinate hranei oamenilor sint cu adevărat intolerabile. Or, se estimează că în țările tropicale pierderile datorate germinării, putrezirii, mușcăturii, insectelor pot atinge pînă la 60—70% din recolta anumitor produse. La cereale pierderile nu ating aceste proporții, dar sint totuși

foarte importante: între 10% și 30% din circa 1200 mil. tone recoltate, adică necesarul de hrană pentru 500 mil. de oameni.

Tehnici actuale de conservare la care s-ar putea recurge — în vid, prin refrigerare, prin congelare — fiind puse la punct în țările dezvoltate din punct de vedere industrial, se caracterizează de regulă prin aceea că implică un consum mare de energie: în S.U.A., de exemplu, tratarea industrială a produselor agroalimentare absoarbe de trei ori mai multă energie decât obținerea lor în agricultură. În lumina acestui fapt, la cea de a 20-a Conferință generală a Agenției Internaționale pentru Energia Atomică s-au examinat, între altele, avantajele ce ar decurge pentru țările în curs de dezvoltare din folosirea, în scopul conservării alimentelor, a iradierii lor cu raze gama ale cobaltului 60: investiții mai reduse, cheltuieli mai mici pentru tehnologie și energie, concomitent cu sporirea cantitativă și calitativă a disponibilităților de alimente. Pentru dimensiunile economiilor posibile, se citează cazul Indiei unde pierderile de cereale în timpul păstrării or în depozite sint evaluate la a zecea parte din recolta anuală, ceea ce depășește cantitatea de cereale importate de această țară.

Avanpremiera discofilmului

ÎN LABORATOARELE firmelor de specialitate din Occident se lucrează intens pentru punerea la punct și lansarea unor discuri, avînd înregistrate pe ele filme, pe care cumpărătorul să le poată viziona comod acasă, cu ajutorul unei instalații de conectare la televizor. Prototipurile reciproce concurențiale, elaborate de firma „Radio Corporation of America” și de societatea olandeză „Philips”, prezintă fiecare anumite avantaje, legate de preț, manabilitate, durata utilizării ș.a. Specialiștii opinează că nu va trece mult timp

pînă se va ajunge la producția în serie mare de asemenea discuri, accentuîndu-se astfel concurența pe care televizorul o face cinematografului și după unele opinii chiar lecturii cărților și revistelor.

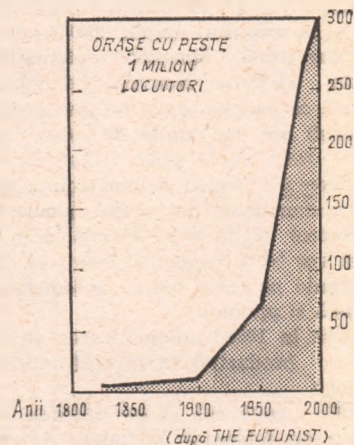
Homari din... apele reziduale

O INTERESANTĂ experiență privind utilizarea apelor reziduale, sau cel puțin a unora dintre ele, se desfășoară sub auspiciile Institutului oceanografic din S.U.A. Aici apa reziduală (adusă de la stații de epurare) este amestecată, în proporție de 1:9 cu apa marină, iar în amestecul rezultat se cultivă alge, care se dezvoltă bine, utilizînd substanțele nutritive din apa reziduală. Cînd s-au format aglomerații de alge, mediul respectiv este utilizat pentru creșterea intensivă a stridilor, care curăță apa marină de microvegetație. În sfîrșit, ultima verigă o constituie o specie de peștișori, care purifică apa de rezidurile produse de stridii.

După opinia specialiștilor, lanțul descris mai sus poate fi extins, prin includerea — ca verigi — a creșterii homarilor și altor animale marine.

Saltul orașelor mari

LA ÎNCEPUTUL secolului nostru, după o evoluție îndelungată și lentă, în lume existau 11 orașe cu peste un milion de locuitori. În 1950 numărul lor ajunsese la 75, iar în 1976, după cifre citate de economista engleză Barbara Ward, crescuse la 191. Autoarea citată prognozează că pînă în 1985 vor fi în lume 273 de orașe cu peste un milion de locuitori — ceea ce ar denota o vădită hiperurbanizare, cu numeroase conotații negative posibile. Orașele gigant, cu peste 10 milioane de locuitori, vor fi în 1985, după aceeași autoare, în număr de cel puțin 17, în comparație

cu numai 4 în 1970 și două în 1950 (New York și Londra). Graficul înfățișează saltul orașelor mari în cursul secolului nostru, așa cum este văzut de viitorologii de la World Future Society. O prognoză ceva mai moderată, a președintelui Băncii Mondiale, Robert McNamara se mulțumește să afirme că în anul 2000 vor exista peste 200 de orașe cu peste un milion de locuitori.

GLOSAR

Conjunctură

DICTIONARELE arată că prin conjunctură se înțelege totalitatea trăsăturilor economice ale unei țări, ale unui grup de țări sau ale economiei mondiale, caracteristice pentru o anumită perioadă și care reflectă legile interne ale dezvoltării și tendințele viitoare ale acesteia.

În ce privește conjunctura țărilor capitaliste, este știut că bilanțul pe anul 1976 a dat naștere unor profunde îngrijorări. După criza din 1974-1975, cea mai gravă din întreaga istorie a anilor postbelici, relansarea a întârziat, încercările timide de ieșire din criză au fost însoțite de continuarea și accentuarea șomajului, de persistența inflației, de unele fenomene de întoarcere la criză.

Mai este știut că în secolul trecut, economia capitalistă făcuse dovada repetării relativ regulate și bine delimitate a celor patru faze ale ciclului conjunctural: depresiunea, înviorarea, avântul și criza. În perioada postbelică, succesiunea acestor faze nu a mai avut loc cu claritatea dinainte, iar ultima evoluție a conjuncturii, în care economia capitalistă abia ieșită din criză pare să se întorcă la ea, dovedește că s-a schimbat ceva. Ce anume?

S-a afirmat că acele cauze care au provocat regularitatea fazelor ciclului conjunctural în secolul al XIX-lea au avut un caracter istoric, ele nemairegăsindu-se în etapa actuală. Tocmai pentru acest motiv — s-a afirmat în continuare —, prognozele conjuncturale bazate exclusiv pe extrapolarea fluxurilor înregistrate pe timpuri s-au dovedit false.

Posibilitățile superioare de studiere a conjuncturii care există în prezent — institute specializate, aplicarea metodelor matematice în cercetarea conjuncturală, computerele care, din 1947 încoace, se perfecționează mereu, au contribuit la detectarea mai precisă a modificărilor de comportare a economiei capitaliste: a) modificările săptămânale, lunare și anuale, repetate într-un anumit ritm (modificări sezoniere); b) modificările care se polarizează într-o anumită constanță a creșterii economice (așa numitul „trend”) și în sfârșit c) modificările conjuncturale propriu-zise, adică cele care reprezintă devieri de la trend, de la linia pe termen lung a dezvoltării economice.

S-a mai susținut că însuși ciclul conjunctural nu este uniform, distingându-se: a) fluctuațiile pe termen scurt (circa 40 de luni); b) fluctuațiile pe termen mijlociu (7-9 ani); c) fluctuațiile seculare. După numele economiștilor care le-au studiat, aceste cicluri sînt denumite, în ordine: cicluri Kitchin, cicluri Juglar și cicluri Kondratieff. Aceste cicluri, bineînțeles, parțial se suprapun. Din acest motiv, unele influențe depresive ale unui ciclu pot fi compensate de influențele expansioniste ale altui ciclu și invers: acțiunea concordantă a celorlalte tendințe poate genera influențe puternice asupra mersului economiei capitaliste. Avînd în vedere că durata ciclurilor variază, comportarea economiei variază și ea. Cu alte cuvinte, vom putea avea mișcări paralele sincrone, mișcări contrarii sincrone etc., diferite de fiecare dată, ceea ce determină fizionomii globale diferite ale ciclurilor conjuncturale.

Ca urmare, în prezent accentul cade pe prelucrarea anumitor relații cauzale care variază de la caz la caz. Dar rafinamentul la care s-a ajuns în teoria conjuncturii n-a contribuit cu nimic la eficiența politicii conjuncturale.

C. K.

sel publică statistici și estimări pe baza datelor furnizate de opt țări vest-europene și a unor cifre culese din diverse alte publicații. Recent B.R.I. a publicat statisticile privind piața eurovalutelor la finele anului 1975. Rezultă că volumul total brut — înregistrat sub formă de active și pasive

plus Hong Kong și Singapore se ajunge la un total general brut în 1975 de 341,4 miliarde dolari S.U.A. la active și 347 miliarde la pasive.

Tranzacțiile fiind înregistrate și de banca care dă și de aceea care în creditul, aprecierile asupra volumului net al pieței se fac prin eliminarea

Poziția în dolari și alte valute, față de nerezidenți (băncile, din cele opt țări care dau date)

Sfîrșitul anului	în miliarde dolari SUA					Total
	Dolari SUA	Mărei RFG	Franci țieni	Lire elve-sterline	Alte valute	
Active						
1969	47,63	5,99	2,98	0,58	0,64	57,82
1971	71,50	16,22	8,18	1,62	2,61	100,13
1975	152,10	31,40	15,00	3,10	6,00	187,60
1975	190,20	41,60	15,40	2,00	8,90	258,10
Pasive						
1969	46,20	4,64	4,03	0,81	0,69	56,37
1971	70,75	14,63	7,76	2,11	2,48	97,73
1975	151,40	32,00	17,20	4,60	6,90	192,10
1975	189,50	39,90	15,50	3,10	10,90	258,70

Sursa: Statistica B.R.I.

în valute față de nerezidenți — pentru cele opt țări europene, a atins la finele anului menționat 258,1 miliarde dolari la active și 258,7 miliarde la pasive, față de 215,2 și respectiv 220,8 miliarde dolari în decembrie 1974. Adăugîndu-se și cifrele culese privind Canada, Japonia, zona Caraibilor

dublei înregistrări, dar ele rămîn relative.

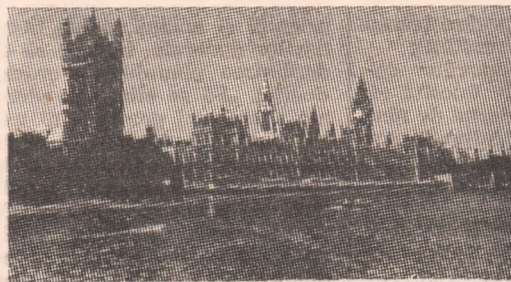
Creșterea mai rapidă a volumului pieței în perioadele de criză acută este atribuită atât mișcărilor de fonduri speculative cit și reducerii cererii de credite în țările industrializate.

Dorel OPRESCU

Ponderea sectorului public

Ilie Istrate, Caransebeș — 1) Potrivit ultimelor date disponibile, citate de revista *The Economist*, sectorul public, care cuprinde în primul rînd întreprinde-

lire sterline, 19% din totalul investițiilor în capital fix și 24% din totalul investițiilor efectuate în industrie. În prezent sectorul naționalizat al economiei engleze cuprinde întreaga producție de cărbune, gaze, energie electrică, oțel, transportul pe căile ferate și o parte din cel rutier, Banca Angliei, poșta și telecomunicațiile etc., iar pe agenda dez-

În dezbaterile Parlamentului: noi naționalizări

rile de stat, contribuia în 1975 cu 11% la produsul intern brut al Angliei. Cei 1,952 milioane de salariați lucrînd în acest sector reprezentau 8% din totalul forței de muncă ocupate a țării. În același an, sectorul public realiza, cu 3,877 miliarde

baterilor în parlament se află un proiect de lege prevăzînd naționalizarea industriei aeronautice și a construcțiilor navale.

2) Inițialele A.F.L. — scurtarea denumirii în C.I.O. reprezintă prescurtarea denumirii în

limba engleză a Federației Americane a Muncii — Congresul Organizațiilor Industriale, cel mai mare sindicat american, rezultat în anul 1955 din fuziunea a două mari centrale sindicale. Numărul membrilor săi este de 14,2 milioane. Președintele A.F.L.—C.I.O., George Meany, în vîrstă de 82 de ani, urmează să se retragă din această funcție la toamnă, cu ocazia convenției AFL—CIO.

Miniștri

Marcel Irimescu, București — Printre personalitățile numite de președintele Jimmy Carter în guvernul american se numără și cîțiva economiști cunoscuți. Astfel, ministrul de finanțe Michael Blumenthal (51 ani) a fost reprezentantul S.U.A. la negocierile comerciale multilaterale din cadrul GATT în timpul președinților Kennedy și Johnson, după care a devenit președintele corporației Bendix, un mare conglomerat transnațional din industria prelucrătoare. A studiat relațiile economice internaționale la Universitatea Berkeley și-a obținut titlul de doctor în științe la universitatea Princeton, la care a fost apoi și profesor. Președintele Consiliului consilierilor economici, Charles Schultz (53 ani), a mai fost membru al Administrației S.U.A., între altele ca director al Biroului bugetului. A studiat la Universitatea din Georgetown și este doctor al Universității din Maryland, cu o teză consacrată cauzelor inflației, continuînd să se afirme și după aceea în domeniul teoriei economice. A fost profesor la Universitățile statelor Indiana și Maryland și, ca invitat, la Harvard. Ministrul comerțului, Juanita Kreps (55 ani), era vicepreședintă a Universității Duke cînd a fost aleasă prima femeie membră a noului guvern al S.U.A. J. Kreps a fost totodată prima femeie director la Bursa din New York.

Piața

eurovalutelor

interne din Statele Unite — de unde și denumirea inițială de eurodolari (vezi rubrica „Glosar” din 22.X.1976) — în prezent piața eurovalutelor și-a extins activitatea în centre ca Bahamas, Panama, Singapore, iar tranzacțiile se fac și în alte monede.

Statisticile complete asupra volumului, surselor și utilizării lor lipsesc. Banca Reglementelor Internaționale (B.R.I.) din Ba-

APĂRUTĂ în urmă cu circa 20 de ani ca o piață între băncile europene pentru credite în dolari S.U.A., în afara controlului și reglementărilor

Tipizarea produselor

(Continuare în pag. 4)

noastră națională. Eficiența tipizării unor produse, cum ar fi: țimplăria metalică de aluminiu, țevile de aluminiu sudate pentru irigații, mărcile, produsele laminare și trase destinate armării betoanelor, materialele pentru utilaje și instalații frigorifice, pentru autocamioane și remorci, a cărămizilor refractare pentru cuptoarele de forjă și tratamentul termic, a vagoanelor de marfă de uz general, a sistemelor de mașini și utilaje pentru cariere, exploatarea de minereuri și carbune, a ventilatoarelor, a sculelor pneumatice folosite în diverse ramuri ale economiei, a aparatului de măsură și control, a releelor electromagnetice, a construcțiilor industriale și sociale, a mobilei, încălțăminte, confecțiilor etc. etc. (numărul produselor care se pretează tipizării fiind de ordinul sutelor), s-ar concretiza, la nivelul economiei naționale în:

— economisirea de fonduri de investiții (se poate spori și diversifica producția fără a mai fi nevoie de noi capacități);

— reducerea simțitoare a consumului de materii prime, de materiale auxiliare și de energie în sectoarele de execuție;

— economisirea a mii de ore de proiectare, datorită restringerii numărului de repere și subsamble și reutilizării proiectelor tip;

— diminuarea importurilor, datorită condițiilor create de diversificare a producției și economisire a unor importante fonduri valutare ce pot fi utilizate pentru alte scopuri ale dezvoltării economiei;

— creșterea simțitoare a productivității muncii, prin posibilitățile create de organizarea producției pe linii tehnologice pentru serii mari;

— utilizarea rațională și eficientă a forței de muncă;

— asigurarea de condiții pentru mecanizarea și automatizarea proceselor tehnologice, pentru promovarea unor procedee avansate de înaltă productivitate și economicitate;

— crearea premiselor din cele mai favorabile pentru profilarea și adincirea specializării producției, pentru o largă cooperare interuzinală — factori de o excepțională însemnătate pentru folosirea mai din plin a potențialului tehnic și uman din întreprinderi etc.

Ținând seama de marile avantaje ce se obțin ca urmare a promovării acțiunii de tipizare a produselor, se cere să se acționeze cu toate mijloacele posibile, în așa fel încât măsurile ce se elaborează în acest scop să fie aplicate și materializate cât mai repede în viață. Pentru aceasta este necesar, în primul rând, ca direcțiile tehnice din ministere, institutele de cercetare și proiectare centrale, departamentale, ale centralelor industriale, centrele de cercetare și proiectare din marile întreprinderi să-și amplifice studiile în funcție de condițiile specifice, să introducă programe concrete de tipizare, în strinsă dependență cu prevederile cincinalului.

DESPRE unele acțiuni întreprinse pînă acum, despre eficiența obținută ca urmare a extinderii procesului de tipizare a produselor, „Revista economică”, a publicat în paginile sale numeroase materiale. Ne propunem ca, în continuare, să urmărim și să redăm noile măsuri și acțiuni ce se întreprind în diferite ramuri ale economiei, pentru a face din ele pilonii principali de sprijin a eficienței economice, de creștere neîncetată a puterii de afirmare pleneră a avantajelor economiei noastre socialiste.

Consolidarea cooperativelor agricole

(Urmare din pag. 8)

● între tehnologia folosită și planificare trebuie să existe o corelație mai strinsă, îndeosebi în complexele industriale unde tehnica aplicată cuprinde, deja, indicatori care pot fi considerați indicatori de plan. În plus, aceste unități își pot asuma angajamente suplimentare, care să sprijine valorificarea mai bună a rezervelor din unități;

● și în cazul stabilirii planurilor cooperativelor agricole trebuie folosită cu mai mult curaj tehnica modernă de planificare. — la nivelul agriculturii cooperatiste, al zonei sau județului, al unității — inclusiv calculatoarele electronice.

Cerinta echilibrării prețurilor, formulată în cazul utilizării factorilor de producție și a costului tehnologiei, rezultă și din faptul că prin plan trebuie să se asigure eficiența economică a producției. S-a arătat, spre exemplu, că în funcție de modul în care este întocmit planul se hotărăște, în fapt, situația economică a cooperativei. De la începutul anului trebuie să existe perspectiva utilizării tehnologiei și a cantității de factori de producție stabilite prin plan, ceea ce este nestimulativ pentru dezvoltarea neîntreruptă a co-

operativelor (cu atât mai mult, cu cât de modul cum este îndeplinit planul depinde și retribuția conducătorului unității).

În cuvîntarea rostită la recenta Consfătuire de lucru de la C.C. al P.C.R. tovarășul Nicolae Ceaușescu arăta că dezbaterile temeinică a programelor de măsuri pe fiecare unitate, pe fiecare brigadă și echipă, acum, în cadrul adunărilor generale, trebuie să ducă la îndeplinirea planului de creștere a producției. „Să se aibă în vedere — sublinia secretarul general al partidului — că planurile fiecărei unități, balanțele de venituri și cheltuieli trebuie să fie echilibrate. Veniturile trebuie să asigure cel puțin acoperirea cheltuielilor de producție, îndeosebi a cheltuielilor cu forța de muncă. Nu se pot întocmi planuri de producție, planuri de venituri și cheltuieli care să nu aibă acoperirea corespunzătoare în producția fiecărei unități. Anul 1977 trebuie să marcheze un salt calitativ în activitatea cooperativelor agricole de producție și din acest punct de vedere. Trebuie trecut la întocmirea unor asemenea planuri de producție care să asigure, în cel mai scurt timp, obținerea de venituri”.

Revista ECONOMICA

editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale. Institutul Central de Cercetări Economice.

Sumarul nr. 3 din 21 ianuarie 1977

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Obiective prioritare în investiții. Punerea în funcțiune înainte de termen și micșorarea costurilor (Alexandru Olteanu).	1
— Piloni ai creșterii eficienței: sporirea productivității muncii și reducerea cheltuielilor materiale. Tipizarea produselor — o acțiune cu multiple implicații economice (Vasile Boescu, Ludovic Țintea)	3
— Exigențe pentru ridicarea economicității în transporturile interne (Paul Teodoru)	5
— Consolidarea economico-organizatorică a cooperativelor agricole (II)	7
— Dezbateri „R. E.”: Căi de creștere a eficienței exporturilor. O caracteristică a cincinalului revoluției tehnico-științifice: accelerarea exportului de inteligență ● Cum poate spori volumul tehnologiilor exportabile? (George Cojocar) ● Competitivitatea și protecția creației tehnice (dr. Ioan Camenită)	9-10
— Județul Dimbovița pe coordonatele urbanizării (Ion Stănescu)	11

CONDUCERE ● ORGANIZARE

— Din experiența unui șantier model. Reducerea consumurilor de manoperă prin buna pregătire tehnologică (Dan Condrea)	13
— Cum orientăm deciziile pentru sporirea volumului producției? Alegerea căilor de scurtare a duratei ciclului de fabricație (dr. N. Matei)	14

LECȚII

— În ajutorul candidaților la examenul de admitere în învățămîntul economic superior. Producția de mărfuri în socialism (lector univ. P. Iosub)	15
---	----

TEORII ● IDEI

— 24 Ianuarie. În Carpați, la Dunăre și Mare, un popor își afirmă unitatea și independența (Titu Georgescu)	17
— Premise economice și sociale ale formării statului național unitar român (I) (conf. dr. Ioan Tiberian)	18
— Om-tehnică-mediu. Factorii de mediu în organizarea rațională a producției și a muncii în industrie (II) (dr. Ilie Morodan)	20
— Școli ● curente ● economiști. În explorarea esenței revoluției tehnico-științifice (I) (Anghel Schor)	22

ECONOMIE MONDIALĂ

— R. P. Ungară. Ritmurile anului 1977 (dr. Garam Iózsef)	24
— Tendințe-conjuncturi	25
— Prognose pe termen mediu în țările capitaliste. În căutarea „creșterii neinflaționiste” (L. Stroja)	26

Redacția și administrația: Calea Dorobanților nr. 11-25, 71 131 București, telefon 12 13 69
Cont I.S.I.A.P. nr. 64.51.301.52 B.N.R.S.R. — filiala sect. 1 București

Paparui: Combinatul Poligrafic „Casa Școlii”

arfo

HÎRTIE FOTOGRAFICĂ

MUREȘ — TG. MUREȘ

COMBINATUL DE ÎNGRĂȘĂMINTE CHIMICE TG. MUREȘ

telefon: 14 614—14 619
telex: 035—246

Procesul dezvoltării industriale a țării noastre se înscrie și de chimie fotografică care a ajuns, de la un singur sortiment în 1950, să producă azi 35 sortimente de hirtie fotografică în țării și, în plus, 6 sortimente de hirtie tehnică.

Specialiștii combinatului chimic de la Tg. Mureș sint preocupate să asigure în continuare cei mai ridicați parametri tehnici ai hirtiei fotografice A R F O care acoperă încă de pe 90% din necesarul consumului intern.

Grupurile de hirtie fotografică folosite pentru redarea tonurilor și imaginii fotografice după clișeu sint cuprinse :
Hirtia fotografică cu emulsie pe bază de clorobromură de argint de sensibilitate medie, cu denumirea comercială ARFO-

Hirtia fotografică cu simbolul ARFO-TYP ;
Hirtia fotografică cu emulsie pe bază de bromură de argint de sensibilitate medie, cu simbolul comercial ARFO-BROM ;
Grupurile de hirtie fotografică tehnică sint cuprinse :
Hirtia fotografică pentru mărituri de documente ARFO-STAT ;
Hirtia fotografică pentru copieri de documente ARFO-

Hirtia fotografică pentru înregistrări seismografice, oscilografice și electrocardiografice cu denumirea comercială ARFO-

Se ține în evidență faptul că marca ARFO este garanția calității superioare a hirtiei fotografice, produsă de AZOMUREȘ.

COMBINATUL DE ÎNGRĂȘĂMINTE CHIMICE „TURNU”

Turnu Măgurele, str. Portului nr. 1, județul Teleorman

Tel. 11320; 11321; 11322; 11323

telex: 0118151/12

produce și livrează:

- uree granulată
conținut azot 46⁰/₀
conținut biuret 1⁰/₀ maximum
- azotai de amoniu
conținut azot minimum 33,5⁰/₀
- nitrocalcar
calciu amoniu nitrat
conținut azot minimum 26⁰/₀
- acid sulfuric tehnic
concentrație 95,5–98,5⁰/₀

TIPURI DE ÎNGRĂȘĂMINTE COMPUSE IN GRANULE :

- tip I – 16-48-0 (16⁰/₀ N₂ 48⁰/₀ P₂O₅ ; 0⁰/₀ K₂O)
- tip II – 23-23-0 (23⁰/₀ N₂ 23⁰/₀ P₂O₅ ;
0⁰/₀ K₂O)
- tip III – 13-26-13 (13⁰/₀ N₂ 26⁰/₀ P₂O₅ ;
13⁰/₀ K₂O)
- tip IV – 27-13-0 (27⁰/₀ N₂ 13⁰/₀ P₂O₅ ; 0⁰/₀ K₂O)
- tip V – 16-16-16 (16⁰/₀ N₂ 16⁰/₀ P₂O₅ ;
16⁰/₀ K₂O)
- tip VI – 22-22-0 (22⁰/₀ N₂ 22⁰/₀ P₂O₅ ; 0⁰/₀ K₂O)

Îngrășămintele noastre chimice sint li-